

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในเขตตำบลเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

พรสุดา สอนสิน (ศุภเกริญ)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์การปกครอง
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2559
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)



ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

พระตุลา กตทีโป (อุ่นเจริญ)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ธันวาคม 2559
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

พระตุลา กตทีโป (อุ่นเจริญ)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา รัฐศาสตร์การปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ธันวาคม 2559
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของพระตุลา กตทีโป (อุ่นเจริญ) ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์



..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ดร.ไพรัช พื้นชมภู)



..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผศ.ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์



..... ประธานกรรมการ

(รศ.อุดม พิริยสิงห์)



..... กรรมการ

(ดร.ไพรัช พื้นชมภู)



..... กรรมการ

(ผศ.ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ)



..... กรรมการ

(ดร.อำนวย สังข์ช่วย)



..... กรรมการ

(ดร.พัชรี ศิลารัตน์)

คณะสังคมศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย



.....คณบดีคณะสังคมศาสตร์

(พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ)

วันที่ 5 เดือน กันยายน พ.ศ. 2559

5620750311006 : สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง ; ร.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง)
คำสำคัญ : ความคิดเห็นของประชาชน/บทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์

พระตุลา กตทีโป (อุ่นเจริญ) : ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. (RESIDENTS' OPINIONS ON BUDDHIST MONK ROLES MUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ดร.ไพรัช พื้นชมภู, Ph.D.ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมเกียรติ เกียรติเจริญ D.P.A., 131 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีตามเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Research) คือ 1) การวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 379 คน ซึ่งใช้วิธีการการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .82 และแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 15 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งสามด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น และด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ3) ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มากสามอันดับแรก ได้แก่ พระสงฆ์วัดต่างๆควรมีการรณรงค์สนับสนุนอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนและจัดกิจกรรมในด้านการป้องกันยาเสพติดแก่เด็กเยาวชนและประชาชน และวัดต้องปลอด

ยากเสพติดเองด้วย พระสงฆ์ควรเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบันได้อย่างจริงจัง พระสงฆ์วัดต่างๆควรมีการส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน

5620750311006:MAJOR: POLITICAL SCIENCE; M.A. Pol. Sc. (GOVERNMENT)
KEYWORDS : RESIDENTS' OPINIONS/ BUDDHIST MONKS' ROLES/ PUBLIC WELFARES

PHRATUlA KATATEEPRO (AUNTHAROEN) : RESIDENTS' OPINIONS ON BUDDHIST MONK ROLES MUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE. ADVISOR COMMITTEE : PHAIRAT PHUENCHOMPHOO, Ph.D.,SOMKIET KIETJAREON, D.P.A.,131 P.,B.E. 2016.

The purposes of this research were: 1) to study residents' opinions on Buddhist monks' roles in public welfares in RoiEt province's Muang district, 2) to compare the former's such opinionswith differences in their genders, ages and educational levels and, 3) to examine the former's suggestions for such opinions. It was the mixed methodresearch.Quantitatively, the sampling group earning subjects with simple random samplingcomprised 379 household heads/representatives living in that district. The research instrument was Likert-type questionnaires, in which each of questionsexcept for open-ended ones had its reliability at .82. Statistics used for the research embraced: frequency, percentage, mean, standard deviation, and F-test (One-way ANOVA) by setting the statistical significance level at .05. Quantitatively, the target group garnering subjects with purposive selectionincluded fifteen community leaders. The research instrument was the structured interview.

Results of findings: 1) Residents' opinions on Buddhist monks' roles in public welfares in that district have been rated 'high' in the overall aspect, as has each of three aspects taken into account in descending order of means, which each of them are spiritual development, local development, and artistic and cultural promotion. 2) The hypothesis testing results have confirmed thatthe former's differing genders, ages and educational levels show no significant differences in such opinions, thereby not being conducive to the set hypotheses. 3) Residents' suggestions for Buddhist monks' roles in public welfares have been offered in descending order of three frequencies. First, Buddhist monks in all templesshould run campaigns for support of spreadingdrug-related knowledge to residents and holdpre-emptive activities against taking drugs. Above all, under no circumstances must all temples be free from drugs. Next, they should publicize sermons in a bid to let residents understand dharma that enable them to realistically apply itto bebeneficial for leading their ways of present life. Last, they all should encouragetheir young followers in their communities to realizethe importance of arts, cultures and local folk wisdomin order to cherish ancestors' preceding heritages.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” สำเร็จได้เพราะมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้เปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพรขอบคุณ ดร.ไพรัช พื้นชมภู และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมเกียรติ เกียรติเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ อุดม พิริยสิงห์ ประธานกรรมการ ดร.อำนวย สังข์ช่วย และ ดร.พัชรี ศิลารัตน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ

ขอเจริญพรขอบคุณ นางจารุวรรณ เวียงนนท์ นายบรรเทิง กิจพฤกษ์ และนางสิริลักษณ์ กลางสุข ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ

ขอเจริญพรขอบคุณท่านนายอำเภอเมืองร้อยเอ็ด ที่ได้อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ด้วยดี และขอขอบคุณผู้นำชุมชนและประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ช่วยกรุณาตอบแบบสอบถามและให้การสัมภาษณ์ด้วยดี

ขอเจริญพรขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุด/บรรณารักษ์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดทุกท่านที่อนุเคราะห์ และให้ความสะดวกในการค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ให้คำชี้แนะ แนะนำด้วยดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ ความดีใดๆ อันจะพึงมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณ แก่บิดามารดา ครูบาอาจารย์พี่ๆน้องๆ รวมทั้งคณะญาติโยมตลอดจนผู้มีอุปการคุณทุกท่าน ซึ่งไม่สามารถจะออกนามได้ทั้งหมด ซึ่งเป็นผู้ให้กำลังใจ ผู้ให้กำลังสนับสนุนและผู้ถวายข้าวทุกทัพพีตลอดเวลาที่ดำรงเพศสมณะมาตลอด

พระตุลา กตทีโป (อุ่นเจริญ)

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... จ
ประกาศคุณูปการ..... ฉ
สารบัญ..... ช
สารบัญตาราง..... ฌ
สารบัญภาพ..... ญ
บทที่
1 บทนำ..... 1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย..... 3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย..... 3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 3
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย..... 4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น..... 6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท..... 9
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์..... 13
2.4 บทบาทของพระสงฆ์ในด้านงานสาธารณสงเคราะห์..... 20
2.5 งานสาธารณสงเคราะห์ของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด..... 36
2.6 สภาพพื้นที่ทำการวิจัย..... 40
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 42
2.8 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 47
3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 48
3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ 48
3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 48
3.1.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง..... 49
3.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 51

บทที่ หน้า

3.1.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ..... 51
3.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 53
3.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 53
3.1.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย..... 55
3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ..... 57
3.2.1 วิธีดำเนินการวิจัย..... 57
3.2.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย..... 57
3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 57
3.2.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ..... 57
3.2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 58
3.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 59
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 59
4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 59
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 60
4.4 ตอนที่ 5 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์..... 76
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 81
5.1 สรุปผล..... 82
5.2 อภิปรายผล..... 84
5.3 ข้อเสนอแนะ..... 92
บรรณานุกรม..... 96
ภาคผนวก..... 99
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย..... 100
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย..... 101
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล..... 105
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย..... 107
ภาคผนวก จ แบบสัมภาษณ์..... 113
ภาคผนวก ฉ รายนามผู้ให้สัมภาษณ์..... 117
ภาคผนวก ช ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม..... 119

ภาคผนวก ซ ภาพประกอบการสัมภาษณ์..... 122
ภาคผนวก ฌ แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม..... 126
ประวัติผู้วิจัย..... 130

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำบล	50
4.1	แสดงจำนวน และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	60
4.2	แสดงจำนวน และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	61
4.3	แสดงจำนวน และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา	61
4.4	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน	62
4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน โดยรวมและรายข้อ	63
4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและรายข้อ	64
4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม โดยรวมและรายข้อ	66
4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ	68
4.9	แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ	69
4.10	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ	70

ตารางที่ หน้า

4.11 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ..... 71

4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา..... 72

4.13 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา..... 73

4.14 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด..... 74

มหามกุฏราชวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่ หน้า

2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 48

มหามกุฏราชวิทยาลัย

บทที่ 1
บทนำ

1.1ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันพระพุทธศาสนา เป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดสถาบันหนึ่งใน 3 สถาบัน คือ ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ สถาบันพระพุทธศาสนามีส่วนอย่างมาก ในการให้ความช่วยเหลือต่อสังคมไทย และสังคมไทยจะขาดพระพุทธศาสนาไม่ได้ตลอดมาแต่โบราณกาล พระพุทธศาสนามีส่วนช่วยมากในการทำหน้าที่กล่อมเกลาจิตใจและจริตนิสัยพฤติกรรมของประชาชนคนไทยให้มีความรักความสามัคคีต่อสถาบันชาติและสถาบันกษัตริย์ เมื่อเกิดมีวิกฤตการณ์ทางสังคมขึ้น พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นตัวประสานด้วยการใช้ธรรมะทางพระพุทธศาสนาเพื่อนำพาประชาชนคนในให้อยู่กันด้วยความสงบสุข ตลอดจนทำหน้าที่ในการให้บริการตามความจำเป็นกับสังคมไทย ตามความต้องการของประชาชน ทั้งยังมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาทางสังคมให้แก่ประชาชนและประเทศชาติมาแล้วเป็นอันมากตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สถาบันพระพุทธศาสนาดังที่กล่าวมายังเป็นที่พึ่งสุดท้ายของประชาชนอยู่ (สงวนศรี วิรัชชัย, 2547, หน้า 23-24)

สถาบันสงฆ์เป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญมากสถาบันหนึ่งในสังคมไทยเช่นกัน โดยสังเกตเห็นได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่าคนไทยในสมัยก่อนนิยมนำบุตรหลานไปฝากไว้กับวัดเพื่อให้ได้มีโอกาสได้เล่าเรียนหนังสือให้มีความรู้อ่านออกเขียนได้ และเมื่ออายุครบบวชก็ให้อุปสมบทเป็นพระภิกษุศึกษาทางปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธทางธรรมตรี โท เอกตลอดถึงบาลีต่อไป ส่วนสตรีและคนชราได้รับความรู้จากการได้ไป ฟังพระธรรมเทศนาที่วัด การศึกษาที่พระสงฆ์ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนในอดีตนั้นมิได้จำกัดอยู่เพียงความรู้ทางธรรมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงวิชาการทางโลกอีกด้วย (พระราชวรมุนี, 2530, หน้า 10-15) เนื่องจากวัดเป็นสถานศึกษาสำหรับชาวบ้านจะได้ส่งกุลบุตรมาฝึกอบรมทางศีลธรรมและเล่าเรียนวิชาการต่าง ๆ วัดเป็นสถานสงเคราะห์สำหรับผู้ขัดสนหรือคนยากจน'' ได้มาอาศัยเลี้ยงชีพ เป็นสถานพยาบาลที่รักผู้เจ็บป่วย เป็นที่พักอาศัยของคนเดินทางไกล และเป็นศูนย์กลางทางด้านศิลปวัฒนธรรมธรรมโดยการเก็บรวบรวมศิลปกรรมต่าง ๆ ของชาติซึ่งเปรียบเสมือนเป็นพิพิธภัณฑ์แห่งหนึ่ง และเป็นคลังพัสดุสำหรับเก็บของใช้ต่าง ๆ เพื่อชาวบ้านจะได้ใช้ร่วมกันเมื่อมีงานเกิดขึ้นที่วัดหรือชาวบ้านจะได้ขอยืมไปใช้เมื่อมีการจัดงานต่างๆ ที่บ้านของตนเป็นศูนย์กลางการบริหารและปกครองที่กำนันผู้ใหญ่บ้าน อ.บ.ต.ใช้เป็นสถานที่ประชุมลูกบ้าน และที่สำคัญยิ่ง

การสงเคราะห์ประชาชนเป็นหน้าที่สำคัญของพระสงฆ์ ซึ่งตามคติในทางพระพุทธศาสนานั้น การสงเคราะห์ประชาชนของพระสงฆ์มีดังนี้ คือ การให้ความสะดวก ในการบำเพ็ญกุศลแก่ประชาชนตามประเพณีเกี่ยวกับชีวิต การช่วยประกอบศาสนพิธีในงานทำบุญ บำเพ็ญกุศล การแนะนำพิธี การ

จัดเครื่องใช้และเครื่องประกอบพิธี การให้ที่พักอาศัยแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษาต่างท้องถิ่นที่นำมาศึกษาเล่าเรียนอยู่ในเมือง การดูโชคชะตาราศี การประพรมน้ำมนต์ การให้ฤกษ์ยาม แม้บางกิจการที่พระสงฆ์บางรูปดำเนินการอยู่จะเป็นที่ติ แต่ก็มีคนจำนวนไม่น้อยเลื่อมใสศรัทธาเป็นการสงเคราะห์ประชาชนด้านขวัญกำลังใจ การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ การให้คำปรึกษาในหน้าที่การงาน การเป็นผู้นำในการก่อสร้างสาธารณประโยชน์ท้องถิ่น การให้ที่พักพิงแก่ประชาชนผู้ประสบสาธารณภัยและภัยธรรมชาติ การรวบรวมสิ่งของ ตลอดจนเงินทองของผู้บริจาคแก่ผู้ประสบภัยต่างท้องถิ่นและยังมีการสงเคราะห์ด้านวัตถุอย่างอื่น แบบอื่นแก่เอกชนและประชาชนอีกมาก การช่วยเหลือทางราชการ การให้ทางราชการหรือส่วนรวมใช้สถานที่วัด เช่น ศาลาการเปรียญ ลานวัด บริเวณวัดประชุมราษฎร เป็นหน่วยเลือกตั้ง ทำกิจการบริการหรือสงเคราะห์ประชาชนด้านต่างๆ จัดงานรื่นเริง จัดงานหารายได้เพื่อสาธารณกุศล ตลอดจนการให้ที่ดินของวัดในการสร้างสาธารณสถานต่าง ๆ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน (คนึงนิตย์ จันทบุตร, 2540, หน้า 52-56) จากหน้าที่ของพระสงฆ์ที่ปฏิบัติต่อสังคมนั้น คือ บทบาทของพระสงฆ์ที่เป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนสังคมไทยให้ดำเนินไปตามครรลองของวิถีไทย รวมทั้งเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติภารกิจ ทั้งทางด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น และงานทางด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมต่อไป

จะเห็นได้ว่า การสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานสำคัญของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นกิจการอันหนึ่งของคณะสงฆ์ เป็นภารกิจที่ทางวัดได้ดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางด้านวัตถุในรูปแบบต่างๆ เช่น การสร้างตึกผู้ป่วยให้กับโรงพยาบาล การสร้างโรงพยาบาลการใช้วัดเป็นที่บำเพ็ญกุศลเกี่ยวกับการเกิด เจ็บ ตาย การช่วยเหลือการสงเคราะห์ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัยธรรมชาติ การจัดฝึกอบรมอาชีพต่างๆ แก่ประชาชน และการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่างๆ

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด”เพื่อนำผลจากการวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ เพื่อจะทำให้ปัญหาเหล่านี้ลดลงต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 47,272 คน จาก 15 ตำบล

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ ความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ใน 3 ด้าน คือ

1. ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน
2. ด้านการพัฒนาท้องถิ่น
3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1.5.1 ได้ทราบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.2 ได้ทราบการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา

1.5.3 ได้ทราบข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.4 ทำให้สามารถนำผลการวิจัยใช้ไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการส่งเสริมบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึก ทัศนะ ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีต่อบทบาทการปฏิบัติศาสนกิจด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

บทบาทของพระสงฆ์ด้านการสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การแสดงพฤติกรรมและการทำหน้าที่ตามฐานะตำแหน่งที่ครองอยู่ และแสดงพฤติกรรมตามหน้าที่ตามฐานะตำแหน่งที่ตนครองอยู่ของพระสงฆ์ที่มีต่อชุมชน โดยไม่ขัดกับพระธรรมวินัย ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง บทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในการดำเนินกิจการสาธารณประโยชน์เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลแก่คนในชุมชนและสังคม โดยการจัดกิจกรรมอันเป็นสาธารณประโยชน์หรือ สาธารณสงเคราะห์เพื่อให้ความช่วยเหลือแก*คนในชุมชนและการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นใน 3 ด้านดังนี้ คือ

1. ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน หมายถึง บทบาทในการปฏิบัติศาสนกิจด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ได้แก่ การเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบัน จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรมให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเข้าวัดเข้าอบรมและปฏิบัติธรรมตามวิถีพุทธอันดีงาม ให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาทางด้านจิตใจและปัญหาการดำเนินชีวิตให้แก่ประชาชนให้การสนับสนุนและสอนศีลธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียนและ พระสงฆ์และวัดมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน ตลอดจนให้การอนุเคราะห์สงเคราะห์สั่งสอนอบรมเด็กและเยาวชนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม คุณงามความดี เพื่อเป็นเยาวชนที่มีคุณค่าของชุมชนและสังคมประเทศชาติ

2. ด้านการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง บทบาทในการปฏิบัติศาสนกิจด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ พระสงฆ์เป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและชุมชน ตลอดองค์กรต่างๆ อบรมให้ความรู้แนะนำ และส่งเสริมประชาชนเกี่ยวกับการประกอบสัมมาอาชีพ โดยยึดตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ให้การสนับสนุนเกื้อกูลสงเคราะห์และพัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตอันดีงามให้แก่ประชาชนในชุมชน มีการรณรงค์

สนับสนุนอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนและจัดกิจกรรมในด้านการป้องกันยาเสพติดแก่เด็กเยาวชนและประชาชน มีการรณรงค์อบรมแนะนำ ให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการป้องกันอบายมุขต่างๆ มีการรณรงค์อบรมแนะนำ ให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและด้านความสามัคคีปรองดองของคนในชุมชน ให้การสนับสนุนจัดตั้งศูนย์ป้องกันสาธารณภัย เช่น สถานีตำรวจชุมชน/สถานีอนามัยชุมชน เป็นต้น เพื่อความสงบสุขให้แก่ประชาชนในชุมชน และให้การสนับสนุนและเป็นผู้นำในการจัดสร้างอาคารเรียน/ห้องสมุด/พิพิธภัณฑ์/และจัดหาอุปกรณ์การศึกษาต่างๆ ให้แก่โรงเรียนและประชาชนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์

3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม หมายถึง บทบาทในการปฏิบัติศาสนกิจด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ พระสงฆ์เป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านเกี่ยวกับประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นมรดกล้ำค่าของชุมชน ให้ความรู้แก่ประชาชนและเด็กเยาวชนเพื่อให้รู้จักคุณค่าของประเพณีศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงามของชุมชนและของชาติ ให้การสนับสนุนการจักกิจกรรมทางด้านการอนุรักษ์ประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสืบทอดแก่อนุชนรุ่นหลัง ส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน ประสานงานกับหน่วยงานราชการหรือองค์กรต่างๆ เพื่อหาทุนสนับสนุนในการจัดกิจกรรมและอนุรักษ์ประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ให้วัดเป็นศูนย์กลางประสานงานการในแลกเปลี่ยนความรู้ทางประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างหน่วยงานต่างๆ กับชุมชน และจัดวัดให้เป็นสถานที่ บรรยากาศ บุคลากรอันเหมาะสม ในการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป

พระสงฆ์ หมายถึง พระสงฆ์ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง สถานภาพประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการศึกษา

1) เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 เพศ คือ 1) เพศชาย และ 2) เพศหญิง

2) อายุ หมายถึง อายุจริงของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 ช่วงอายุ คือ 1) 20 - 35 ปี 2) 36 – 50 ปี และ3) 51 ปีขึ้นไป

3) ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ประถมศึกษา 2) มัธยมศึกษาหรือ ปวช. และ 3) อนุปริญญา/ปวส. ขึ้นไป

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดที่จะศึกษาดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์

2.4 บทบาทของพระสงฆ์ในด้านงานสาธารณสงเคราะห์

2.5 งานสาธารณสงเคราะห์ของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

2.6 สภาพพื้นที่ทำการวิจัย

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

2.1.1 ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็น

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

สุรางค์ จันทน์เอม (2520, หน้า 43) ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ (Perceive) ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนั้น ไม่ว่าข้อมูลนั้นจะมีหลักฐานอ้างอิงหรือไม่ หรืออาจเห็นด้วยตามทัศนคติ คือ การที่บุคคลมีความรู้สึกทั่วๆ ไปต่อสิ่งหนึ่ง ส่วนความคิดเห็นคือการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ (2522, หน้า 22) ได้ให้ความหมายความคิดเห็นว่า เป็นการแสดงออกซึ่งวิจารณญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะความคิดเห็นของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเท็จจริง ทัศนคติของบุคคล ในขณะที่ทัศนคติแสดงความรู้สึกทั่วๆ ไปเกี่ยวกับสิ่งหนึ่ง ความคิดเห็นเป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2532, หน้า 25) ได้ให้ความหมายไว้ว่าความคิดเห็นหมายถึงการแสดงออกซึ่งวิจารณญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งความคิดเห็นมีลักษณะที่แคบกว่าทัศนคติในขณะที่ทัศนคติเป็นสิ่งที่แสดงภาพความรู้สึกทั่วๆไปเกี่ยวกับสิ่งต่างๆแต่ความคิดเห็นจะอธิบายเหตุผลเฉพาะ

จำลอง เงินดี (2534, หน้า 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่าความคิดเห็นหมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติความคิดเห็นนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าเป็น

การแสดงออกของทัศนคติก็ได้สังเกตและวัดได้จากคนแต่มีส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคติตรงที่ทัศนคตินั้นเจ้าตัวอาจจะตระหนักหรือไม่ตระหนักก็ได้

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2534, หน้า 78) ได้ให้ความหมายไว้ว่าความคิดเห็นหมายถึงการแสดงออกทางวาจาของเจตคติการที่บุคคลกล่าวว่าเขามีความเชื่อหรือความรู้สึกอย่างไรนั้นเป็นการแสดงความคิดเห็นของบุคคลนั้นดังนั้นการวัดความคิดเห็นของบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

โยธิน ศันสนยุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวัน (2539, หน้า 56) ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นการแสดงออกทางถ้อยคำ (Verbal Expression) เกี่ยวกับทัศนคติค่านิยมและความเชื่อถือ ความคิดเห็นดังกล่าวอาจประกอบด้วยองค์ประกอบทางอารมณ์ หรือทางพฤติกรรมด้วยก็ได้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2541, หน้า 94) ได้ให้ความหมายความคิดเห็นว่า ความคิดเห็น คือ การประเมิน หรือ การตัดสินเกี่ยวกับความชอบหรือไม่ชอบ ในวัตถุ คน หรือเหตุการณ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของคนๆหนึ่งเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง

ประสาท อิศรปรีชา (2542, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า หมายถึง “เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึก นึกคิดวามเชื่อ ความคิดเห็น และความรู้สึกความจริง รวมทั้งความรู้สึกที่เราประเมินค่าออกมาทั้งในทางบวก และทางลบ”

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2544, หน้า 44) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า หมายถึง “ความเชื่อความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ สถานที่ และอื่นๆ รวมทั้งท่าทีที่แสดงออกมาบ่งถึงสภาพจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง”

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, หน้า 130) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม ทัศนะประมาณการที่เกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นหนึ่ง เช่น ทัศนะเกี่ยวกับความเหมาะสมของนโยบายวางแผนในโครงการ

ทวี เลารามัญ (2553, หน้า 8) ได้ให้ความหมายความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกที่มีอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและทัศนคติของคติสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล กลุ่มบุคคลหรือสถานการณ์เป็นต้น ความคิดเห็นอาจจะเป็นไปทางเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อสิ่งนั้นก็ได้

สรุปความได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ และทัศนคติของบุคคลที่แสดงออกมาทางคำพูด หรือกิริยาท่าทางใดๆ ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อให้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของบุคคลนั้น

2.1.2 ประเภทของความคิดเห็น

ประเภทของความคิดเห็นได้มีนักปราชญ์ ได้แยกประเภทของความคิดเห็นไว้หลายนัยด้วยกัน คือ

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2546, หน้า 42-54) ได้แยกประเภทของความคิดเห็นตามแนวพุทธธรรมไว้ดังนี้

1) จำแนกโดยสภาวะ หรือโดยธรรมชาติรู้ คือ การจำแนกตามหลักขันธ์ 5 ความคิดเป็นนามธรรมจำพวกหนึ่งซึ่งกระจายอยู่ในนามขันธ์ (ขันธ์ที่เป็นนามธรรม หรือหมวดนาม) 3 ขันธ์คือ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ และวิญญาณขันธ์ ความคิดที่จำแนกตามสภาวะของขันธ์ ได้แก่ สัญญา วิญญาณ และปัญญา

1.1 สัญญา (Perception) คือ ความจำทั้งหมดที่อยู่ในสัญญาขันธ์ ได้แก่ ความกำหนดได้หมายรู้ รวมทั้งความคิดที่เกดจากการกำหนด หรือหมายรู้แล้วบันทึกเก็บรวบรวมไว้เป็นวัตถุดิบของความคิดต่อๆ ไป ทำให้มีการรู้จัก จำได้ รู้ เข้าใจ และคิดได้ยิ่งๆ ขึ้นไป สัญญาแบ่งตามอารมณ์ คือ สิ่งที่หมายรู้ หรือกำหนดจดหมายไว้มี 6 ชนิด คือ รูปสัญญา, สัททสัญญา, คันธสัญญา, รสสัญญา, โผฏฐัพพะสัญญา, และธัมมสัญญา ว่าโดยสภาพปรุงแต่ง แบ่งได้ 2 ระดับ คือ

1.1.1 สัญญาชั้นต้น ได้แก่ ความหมายรู้ลักษณะอาการสภาวะของสิ่งนั้นโดยตรง

1.1.2 สัญญาซ้อนเสริม ได้แก่ ความหมายรู้ตามความคิดปรุงแต่ง หรือความเข้าใจในระดับต่างๆ

1.2วิญญาณ (Consciousness) ได้แก่ ความรู้แจ้งทั้งหมดที่อยู่ในหมวดวิญญาณขันธ์

1.3ปัญญา เป็นความรอบรู้หลักในหมวดสังขารขันธ์

2) จำแนกโดยทางรับรู้ กล่าวตามพุทธธรรม “ผัสสะ” เป็นแหล่งความรู้ ความคิดทั้งหมดทุกอย่างทุกประเภทเกิดจากผัสสะ หรือเกิดจากที่ผัสสะ คือ อาศัยการรับรู้โดยผ่านอายตนะ (แดนรับรู้) ทั้ง 6 หรือเรียกง่ายๆ ว่า ผ่านทวาร (ทางรับรู้) ทั้ง 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ถ้าถืออายตนะหรือทวารเป็นหลัก โดยฐานเป็นต้นทางของการรับรู้จากสัมผัส ใจคิดตามก็สามารถจัดกลุ่มความรู้ได้ 2 ประเภท คือ

2.1 ความรู้ (ที่ได้)ทางทวาร หรือเบญจทวาร คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ได้แก่ความรู้ชั้นต้นหลายอย่างคือ ความรู้รูป เสียง กลิ่น รส และโผฏฐัพพะ (สิ่งต้องกายทั้งหลาย ซึ่งสรุปลงได้ในปฐวีธาตุ สภาวะเข้มแข็ง เตโช ความร้อน หรืออุณหภูมิ และวาโยธาตุ ความสั่นไหว เคลื่อนและเคร่งตึง)

2.2 ความคิด (ที่ได้) ทางมโนทวาร ได้แก่ ธรรมารมณ์ หรือเรียกสั้นๆ ว่า “ธรรม” กล่าวคือ สิ่งทั้งหลายที่ใจรู้ที่ใจคิด

3) จำแนกโดยพัฒนาการทางปัญญา (ภายในบุคคล) เมื่อพิจารณาในแง่พัฒนาการความรู้ที่อยู่ในขอบเขตของการฝึกฝนอบรม จำแนกได้ 3 ประเภท เรียงตามลำดับแห่งการพัฒนาการหรือความเจริญแก่กล้า ที่ผลออกมาเป็นอย่างๆ ดังนี้

3.1 สัญญา ความจำที่เก็บเอาไว้ให้เราคิด กำหนดได้หมายรู้ ได้แก่ ความคิดที่เกิดจากการกำหนดหมายรู้ หรือจำได้ ซึ่งบันทึกเก็บรวบรวมเอาไว้สำหรับเป็นแบบ และเป็นวัตถุดิบของการรู้ และความคิดต่อๆ ไป

3.2 ทิฏฐิ ความเห็น ความคิดโดยนัยเหตุผล ได้แก่ ความคิดที่ลงข้อสรุปอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทางใดทางหนึ่ง และประกอบด้วยความยึดถือโดยอาการผูกพันกับตัวตน อาจเป็นความคิดที่มาจากแหล่งภานอก แต่ได้กลั่นกรองยอมรับเอา หรือสรุปเข้าเป็นของตน

3.3 ญาณ ความคิด ความหยั่งรู้ เป็นไวพจน์หนึ่งของปัญญา แต่มักใช้ในความหมายที่จำเพาะ กล่าวได้ว่า ญาณ คือ ความรู้บริสุทธิ์ที่ผุดโพลงสว่างขึ้น มองเห็นตามสภาวะของสิ่งนั้นๆ หรือเรื่องนั้นๆ

4) จำแนกโดยกิจกรรม และผลงานของมนุษย์ ความคิดที่จัดโดยกิจกรรมของมนุษย์ ได้แก่ ความคิดที่เนื่องด้วยปฏิบัติกาทางสังคม เช่น การสื่อสาร ถ่ายทอด แสวงหา และที่เป็นมรดกตกทอดกันมา เป็นสมบัติของมวลมนุษย์ พอจำแนกได้ 3 อย่าง คือ

4.1 สุตะ หรือสุติ ความคิดที่ได้สดับ เล่าเรียน หรือถ่ายทอดต่อกันมาแบ่งย่อยเป็น 2 อย่าง

4.1.1ความคิดจากการได้สดับรับฟัง การบอกเล่า

4.1.2ความคิดที่บางศาสนาถือว่าได้รับการเปิดเผยแจ้งดลใจจากองค์บรมเทพ

4.2 ทิฏฐิ ความเห็น ทฤษฎี ลัทธิ ความเชื่อถือต่างๆ

4.3 ญาณ ความคิด ความคิดหยั่งรู้ ความบริสุทธิ์ ความคิดตรงตามภาวะ หรือปัญหาที่ทำงานออกผลเป็นเรื่องๆ หรือมองเห็นตลอดสายในด้านหนึ่ง ญาณเป็นความรู้ระดับสุดยอดของปัญญามนุษย์และเป็นผลสำเร็จสำคัญของมนุษย์

วิรัช เจียมบรรจง (2523, หน้า 10) ได้กล่าวถึงประเภทของความคิดเห็นไว้ 2 ประเภท ดังนี้

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด เชิงลบสุด เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวก ได้แก่ ความรักจนหลงบูชา ทิศทางลบ ได้แก่ รังเกียจมาก ความคิดเห็นประเภทนี้จะรุนแรงเปลี่ยนแปลงได้ยาก

2. ความคิดเห็นจากความเข้าใจ การมีความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ ความเข้าใจในทางที่ดี ได้แก่ ชอบ ยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ ความเข้าใจ ในลักษณะเป็นกลาง ได้แก่ เฉยๆ ไม่มีความคิดเห็น และความเข้าใจในทางไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย

สรุปได้ว่าประเภทของความคิดเห็น เกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น เกิดจากผัสสะ เกิดจากการเรียนรู้พัฒนา หรือจากประสบการณ์ ซึ่งความคิดเห็นจะเป็นเชิงบวกหรือเชิงลบก็ได้

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

นักวิชาการได้ให้ความหมายของบทบาทตามทัศนะแตกต่างกันออกไปสรุปได้ดังนี้

งามพิศ สัตย์สงวน (2537, หน้า 96-97) ให้ความหมายของบทบาท (Role) ว่า “เป็นการกระทำตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพสถานภาพและบทบาทมักเป็นของคู่กันคือเมื่อมีสถานภาพจะต้องมีบทบาทด้วยแต่ไม่เสมอไปดังนั้นบทบาทคือพฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างๆว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร (Role) เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคมทำให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้รวมทั้งสามารถพยากรณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้เช่นผู้มีตำแหน่งเป็นพ่อจะได้รับการคาดหวังจากสังคมให้แสดงบทบาทหรือหน้าที่ต่างๆของพ่อซึ่งจะต้องเลี้ยงดูลูกส่งเสียให้เล่าเรียนอบรมสั่งสอนให้ความรักความเอ็นดูและอื่นๆอีกเป็นต้นตำแหน่งอื่นๆก็เช่นกันเช่นครูอาจารย์เสมียนภารโรงต่างก็มีบทบาทที่คาดหวังจะต้องทำในฐานะที่ครองตำแหน่งต่างๆเหล่านี้นั้นอยู่”

ภิญโญ สาธร (2516, หน้า 304) ได้ให้ความเห็นว่า “บทบาทหมายถึงความมุ่งหวังที่บุคคลอื่นคาดว่าบุคคลในตำแหน่งหนึ่งควรจะกระทำหรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งบทบาทนี้จะควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลนั้นดำรงอยู่”

ไพบูลย์ ช่างเรียน (2516, หน้า 17) ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทว่าบทบาทของบุคคลในสังคมย่อมขึ้นอยู่กับสภาพที่ตนครองอยู่และคุณสมบัติของบุคคลดังนั้นบทบาทของบุคคลจึงแตกต่างออกไปตามลักษณะสภาพอุปนิสัยความคิดความรู้ความสามารถมูลเหตุจูงใจการอบรมเลี้ยงดูและความพอใจ

จำนง อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ (2545, หน้า 45) ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึงเป็นสิ่งที่ควบคู่กับสถานภาพเป็นโครสร้างของสังคม เป็นนามธรรมที่อยู่ในความคิดความเข้าใจร่วมกันของสังคม ส่วนบทบาทเป็นพฤติกรรมีที่เห็นได้ เป็นการกระทำของบุคคลตามสถานภาพที่ตนดำรงอยู่

ณรงค์ เส็งประชา (2530, หน้า 109) ให้ความหมายว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาทเป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนด และ คาดหมายให้บุคคลกระทำ บทบาทเป็นหน้าที่ที่เราจะต้องทำ ส่วนสถานภาพคือสิ่งที่เราจะต้องเป็น

ประภาส ศิลปรัศมี (2529, หน้า 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งดำรงอยู่ในสังคม โดยแบบแผนดังกล่าวจะสืบเนื่องเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานหรือขนบธรรมเนียมประเพณีทางสังคมอย่างแนบแน่น ดังนั้น แบบแผนของพฤติกรรมมนุษย์จึงเกี่ยวเนื่องกับสิทธิ และหน้าที่ตามตำแหน่งทาสังคมคาดหวัง หรือกำหนดไว้นั่นเอง

จากความหมายของบทบาทจากนักวิชาการจึงพอสรุปได้ว่าบทบาทคือภาระหน้าที่อันมีความสัมพันธ์ควบคู่กับตำแหน่งที่ต้องปฏิบัติตามสถานภาพที่กำหนดขึ้นและยังสอดคล้องกับพฤติกรรมของบุคคลที่กระทำตามตำแหน่งทางสถานภาพที่อยู่กับสังคมหรือหน่วยงานนั้นๆ

2.2.2 ประเภทของบทบาท

มีผู้จำแนกประเภทของบทบาทไว้มากมาย ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ดังนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2543, หน้า 63) ได้แยกประเภทของบทบาทออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) บทบาทตามใบสั่ง (Prescribed) บทบาทประเภทนี้ เพ่งเล็งที่การปฏิบัติตามความคาดหวังของแต่ละสถานภาพ ตัวตนและทักษะในการแสดงบทบาท มีหน้าที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับความคาดหวังของสถานภาพนั้นๆ การวิเคราะห์บทบาทประเภทนี้เน้นตรงระดับการยอมปฏิบัติตามความคาดหวังของตำแหน่งที่บุคคลเข้าครอบครอง

2) บทบาทตามใจ (Subjective roles) บทบาทประเภทที่สองเพ่งไปยังจุดที่ว่าความคาดหวังต่างๆ จะต้องผ่านอัตตา หรือตัวตนเสียก่อนแล้วจึงมีการปฏิบัติ ขณะผ่านตัวตนนี่เอง ตัวตนก็จะกลั่นกรองพินิจพิจารณาเลือกสรร ลดทอน พลิกแพลงความคาดหวังนั้นๆ ให้เหมาะสมกับตน จุดสนใจของการวิเคราะห์จึงอยู่ที่แบบหรือสไตล์ของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร

3) บทบาทจริง (Enacted roles) บทบาทประเภทนี้ คือ พฤติกรรมจริงของปัจเจกชน หลังผ่านขั้นตอนสองขั้นมาแล้วข้างต้น หากจะดูพฤติกรรมเปิดเผย ก็จะดูความซับซ้อนหรือโครงข่ายเชื่อมโยงของพฤติกรรมที่แสดงอกมาให้เห็น ถ้าเพ่งไปที่บทบาทเปิดเผยจุดการวิเคราะห์ก็จะพุ่งในตัวความคาดหวัง หรือการตีความคาดหวังตามสถานการณ์นั้น

อรุณ รักธรรม (2526, หน้า 18) ได้แบ่งบทบาทออกเป็น3ประเภทคือ

1) บทบาทจริง (Actual Role) เป็นพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคลที่ถูกควบคุมโดยอารมณ์เจตคติ พฤติกรรมส่วนตัวและปัญหาในการปฏิบัติงาน

2) บทบาทที่ถูกกำหนด (Prescription Role) เป็นขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบซึ่งทางหน่วยงานหรือองค์การเป็นผู้กำหนด

3) บทบาทคาดหวัง (Expectation Role) เป็นความคาดหวังของบุคคลอื่นหรือสังคมที่มีต่อบุคคลผู้ครองตำแหน่งและเป็นความคาดหวังของตนเองต่อบทบาทนั้นๆ

สรุปได้ว่า ประเภทของบทบาททางสังคมจะถูกกำหนด และวางระเบียบไว้เพื่อการปฏิบัติอย่างชัดเจนว่าบุคคลอยู่ในบทบาท จะต้องมีสิทธิและหน้าที่กระทำอะไรบ้าง และต้องมีการพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดี ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

2.2.3 ลักษณะทั่วไปของบทบาท

ลักษณะทั่วไปของบทบาท มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

จำนง อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ (2545, หน้า 37-38) ได้กล่าวถึงลักษณะของบทบาทที่คล้ายกันไว้ 3 ลักษณะคือ

1) บทบาทในอุดมคติ (Ideal Roles) เป็นบทบาทที่กำหนดไว้เป็นกฎหมาย หรือตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคม เป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ซึ่งผู้มีสถานภาพหนึ่งๆควรกระทำ แต่อาจไม่มีใครทำตามนั้นก็ได้

2) บทบาทที่บุคคลเข้าใจ (Perceived roles) เป็นบทบาทที่ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นๆ ที่คาดคิดด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้เกี่ยวข้องกับค่านิยม ทัศนคติ บุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

3) บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual or Enacted roles) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย สถานการณ์ดังกล่าวอาจเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม เช่น การกดดันของกลุ่มต่างๆและบทบาทที่กระทำจริงอาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทในอุดมคติหรือบทบาทที่บุคคลรับรู้ก็ได้

เดโช สวนานนท์ (2518, หน้า 98) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทซึ่งมีสาระสำคัญจะต้องประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ คือ

1) รู้สภาพตนในสังคม

2) คำนึงถึงพฤติกรรมที่ควรแสดงออกในสถานการณ์นั้นๆที่เหมาะสม

3) คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

4) ประเมินผลการแสดงบทบาทของตนเอง

ทิตยา สุวรรณชฎ (2540, หน้า 20) ได้กล่าวถึงลักษณะของบทบาทว่า มีลักษณะ 2 ประการ คือ

1) บทบาทอุดมคติ คือ บทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมที่ควรจะปฏิบัติ ซึ่งถูกกำหนดโดยการอบรม คำแนะนำ สั่งสอน หน้าที่ และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายตามตำแหน่งนั้นๆ

2) บทบาทที่ปฏิบัติจริง คือ บทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมที่จะต้องปฏิบัติ โดยผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมได้นำเอาบทบาทอุดมคติไปแปลเพื่อปฏิบัติ บทบาทที่ปฏิบัติจริงจะใกล้เคียงหรือแตกต่างจากบทบาททางอุดมคติมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถในการแปลความหมายบทบาทนั่น

นิตยา พรสุวรรณ (2552, หน้า 20) ได้กล่าวถึง ลักษณะของบทบาทไว้ 3 ประการ ดังนี้

1) ความถูกต้องแน่นอนของการคาดหวังในบทบาท

2) ความสันทัดในการดำเนินบทบาท

3) สภาพของคนๆหนึ่ง ซึ่งหมายถึงจิตใจ และอารมณ์ในขณะที่มีปฏิกิริยาสัมพันธ์

สงวนศรี วิรัชชัย (2547, หน้า 23-24) ได้สรุปลักษณะของบทบาทไว้ 5 ประการคือ

1) บทบาทตามที่กำหนด (Prescribed roles) หมายถึง บทบาทที่สังคม กลุ่มหรือองค์กรกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่มหรือองค์กรนั้นๆ

2) บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง (Expected roles) หมายถึง บทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่คนอื่นๆคาดหวังว่าผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ

3) บทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง (Subjective roles) หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งคิดเชื่อว่าเป็นบทบาทของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่

4) บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Enacted roles) หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติหน้าที่แสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่งแต่อจมีกรณีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมคาดหวังผู้อื่นทั้งๆ ที่บทบาทนั้นไม่ตรงกับบทบาทตามความคิดของตน

5) บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ (Perceived roles) หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งโดยธรรมชาติการรับรู้ของคนเราจะมีการเลือกรับรู้ และมีการรับรู้ที่ผิดพลาดไปจากความเป็นจริงได้ด้วยอิทธิพลจากประสบการณ์หลายอย่าง ดังนั้น เมื่อผู้อยู่ในตำแหน่งปฏิบัติบทบาทโดยแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ผู้ที่ได้พบเห็นอาจรับรู้พฤติกรรมหรือบทบาทนั้น ในทางที่แตกต่างกันและอาจแตกต่างไปจากบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่งด้วย

สรุปได้ว่า ลักษณะของบทบาท คือ กฎเกณฑ์ ระเบียบ คำสั่งที่ผู้ดำรงตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายให้กระทำ บทบาทนั้นต้องมีความชัดเจนเพื่อให้งานนั้นออกมามีประสิทธิภาพ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์

2.3.1 ความหมายเกี่ยวกับงานสาธารณสงเคราะห์

วัดกับบ้าน หรือพระสงฆ์กับชาวบ้านนั้น ไม่ว่าครั้งสมัยพุทธกาล หรือสมัยปัจจุบันย่อมต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ กันไม่ทางใดก็ทางหนึ่งเสมอ เพราะวัดและพระสงฆ์ เป็นสถาบันหลักเป็นสถาบันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่มีความผูกพันเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และกับชุมชนชาวบ้านมาเป็นระยะเวลายาวนานนับตั้งแต่เริ่มแรกของการมีวัดเกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา ซึ่งมีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องสาธารณสงเคราะห์ ไว้ดังนี้

พระครูปลัดอาทิตย์ อตฺถเวที (ซองดี) (2546, หน้า 88) ได้กล่าว่า สาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินกิจการเพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ของหน่วยงาน บุคคลหรือคณะบุคคล เว้นแต่การนั้นอยู่ในขอบข่ายแห่งการสงเคราะห์ หรือ การช่วยเหลือเกื้อกูลอุดหนุนจุนเจือกิจการของรัฐหรือของเอกชนที่ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์ หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่ซึ่งจะเป็นสาธารณสมบัติหรือประชาชนทั่วไปและการเกื้อกูลทำประโยชน์ร่วมกันทั้งให้คำแนะคำสอนความคิดและวัตถุสิ่งของ ตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาถือว่าการให้ธรรมเป็นทานย่อมชนะการให้ทานทั้งปวง ฉะนั้นการสอนหนังสือก็ดีการแนะนำที่เกี่ยวกับความรู้ก็ดีจัดเป็นสาธารณประโยชน์ทั้งนั้น การสาธารณสงเคราะห์ แยกโดยลักษณะ คือ

1) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล เช่น หน่วยอบรม อบต. ห้องสมุดเพื่อประชาชน มูลนิธิเพื่อคนยากจน

2) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นซึ่งเป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาวัด เป็นต้น

3) การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ เช่น การสร้างถนนหนทาง การขุดคลอง การพัฒนาก่อสร้างวัดพัฒนาโรงเรียน เป็นต้น

4) การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป เช่น การช่วยเหลือผู้คนที่ตกทุกข์ ได้ยากเพราะภัยทางธรรมชาติ เช่น วาตภัย อุทกภัย อัคคีภัย เหล่านี้ถือว่าเป็นการสงเคราะห์ ช่วยเหลือคนอื่นทั้งนั้น รวมเป็นถึงการสงเคราะห์ คนวัยชรา สถานเด็กกำพร้า เป็นต้น

การสาธารณสงเคราะห์ เป็นการแสดงบทบาทของภิกษุสงฆ์ ในด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งการสงเคราะห์บุคคล และสาธารณสงเคราะห์ โดยมีภิกษุสงฆ์ เป็นผู้นำชุมชนในการบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ เพราะภิกษุสงฆ์ เป็นศูนย์กลางเชื่อมประสานระหว่างคนจนกับคนรวย ปัจจัยที่ได้รับบริจาคมา ภิกษุสงฆ์ ก็ใช้ทำประโยชน์ เป็นสาธารณกุศลและช่วยเหลือบุคคล ผู้ขาดแคลนและด้อยโอกาสดังกล่าวแล้ว การสาธารณสงเคราะห์ เป็นการจัดให้การสงเคราะห์ ในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนผู้อุปถัมภ์ บำรุงวัด ทายก ทายิกาของวัด หรือประชาชนทั่วไปวัดเป็นส่วนหนึ่งของสังคมวัดอยู่ได้ก็ต้องพึ่งบ้าน และบ้านอยู่ได้ ก็ต้องพึ่งวัด วัดเป็นศูนย์กลางของสังคม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน เมื่อประชาชนเดือดร้อน ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ก็เป็นหน้าที่ทางวัด จะต้องจัดการสงเคราะห์ ช่วยเหลือ การสาธารณสงเคราะห์ จึงเป็นหน้าที่ของวัดและเจ้าอาวาสจะต้อง

ดำเนินการบริหารงานทุกด้านเกี่ยวกับการสงเคราะห์ ประชาชนในขอบเขตที่วัดจะสามารถจัดได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ว่าวัดเป็นของประชาชนเป็นที่ทำบุญบำเพ็ญกุศลตามประเพณีของชาวบ้านของวัดภิกษุสงฆ์ สามเณร ในวัดอันมีเจ้าอาวาสเป็นหัวหน้าปกครองดูแล รักษาวัด มีหน้าที่ให้ความสะดวกแก่ประชาชน ในการทำบุญบำเพ็ญกุศลทั้งที่บ้านและวัด หรือที่อื่นใดในหมู่บ้านตำบลที่ตั้งวัดนั้นและหน้าที่จัดการสาธารณสงเคราะห์ อื่น ๆ แก่ประชาชน ในส่วนที่อยู่ในสมณวิสัยที่น่าจะจัดได้

พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสฺสธมฺโม) (2548, หน้า 25) ได้กล่าวไว้ว่า การสาธารณะสงเคราะห์ เป็นงานในส่วนไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างถนนทำสะพาน ศาลาพักร้อนงานนี้จะมี อบต. เข้ามาทำหน้าที่ส่วนที่คณะสงฆ์ จะช่วยสังคมได้ เช่น การช่วยเหลือผู้ยากไร้เพราะถูกไฟไหม้บ้านการจัดหน่วยบรรเทาสาธารณภัยหรือการจัดบริหารให้ฟรีในพิธีงานศพ ไม่เก็บค่าน้ำค่าไฟไม่เก็บค่าเจ้าพนักงานหากเขามีศรัทธาก็จะทำบุญ ส่วนนี้ก็จะช่วยบรรเทาทุกข์ ให้กับชาวบ้านที่เป็นพุทธศาสนิกชนได้ ตลอดทั้งให้การช่วยเหลือสังคมทั้งภายในวัดและนอกวัด ภายในวัด เช่นอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาพึ่งมาทำบุญที่วัดให้เหมาะสมและวัดต้องสะอาด สะดวก สบาย ภายนอกวัด เช่นสงเคราะห์ ช่วยเหลือชาวบ้านที่มีทุกข์ เท่าที่จะทำได้อย่างนิ่งดูดาย

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงฺคปญฺโญ) (2539, หน้า 61-62) ได้กล่าวไว้ว่า การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึงการช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ การจัดกิจการอันเป็นประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินกิจการเพื่อให้เป็นสาธารณะประโยชน์ ในด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งการสงเคราะห์ บุคคล และสาธารณสงเคราะห์ แยกโดยลักษณะมี 4 ประการคือ

1) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ ดำเนินการเองซึ่งกิจอย่างใดอย่างหนึ่งมีวัตถุประสงค์ ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจการหน่วยอบรมประจำตำบล กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน จัดอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

2) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐหรือของเอกชนหรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และการนั้นเป็นไปเพื่อการสาธารณะประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้านการพัฒนาตำบล ขุดสระน้ำขนาดใหญ่เพื่อเป็นแหล่งอุปโภคและเป็นสถานที่ผักผ่อนหย่อนใจ อนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์ และอื่นๆ

3) การเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การสร้างถนน ขุดลอกคูคลอง สร้างโรงพยาบาลและจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ สร้างการประปา สร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ปลูกต้นไม้ และอื่นๆ

4) การเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์ ได้แก่ การช่วยเหลือประชาชนในการคอยช่วยเหลือ เช่น จัดตั้งหน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณะภัย ช่วยเหลือประชาชนทั้งด้านไฟไหม้และน้ำท่วมพร้อมมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบภัย หรือในยามปกติก็ตั้งกองทุนทำอาหารเลี้ยงเด็กกำพร้าและเด็กด้อย

โอกาส หรือกระบวนการสงเคราะห์ ปวงชนผู้ประสบภัยพิบัติจากวินาศภัยอุบัติเหตุ และสาธารณะภัยซึ่งได้แก่ ภัย คือ ความยากจน ความเจ็บไข้

พระราชรัตนมุนี (ชัยวัฒน์ ปญฺญาสิริ) (2538, หน้า 14) กล่าวถึง ความสำคัญของภารกิจด้านนี้ว่า การสาธารณะสงเคราะห์ เป็นการจัดให้การสงเคราะห์ ในด้านต่างๆแก่ประชาชนผู้อุปถัมภ์บำรุงวัด ทายกทายิกาของวัดหรือประชาชนทั่วไป วัดเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัดอยู่ได้ก็ต้องพึ่งบ้าน และบ้านอยู่ได้ก็ต้องพึ่งวัด วัดเป็นศูนย์ กลางของสังคม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน เมื่อประชาชนเดือดร้อนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็เป็นหน้าที่ของวัดจะต้องจัดการสงเคราะห์ ช่วยเหลือ การสาธารณสงเคราะห์ จึงเป็นหน้าที่ของวัดและเจ้าอาวาสจะต้ององดำเนินการบริหารงานทุกด้านเกี่ยวกับการสงเคราะห์ประชาชนในขอบเขตที่วัดจะจัดได้

พระครูโสภณปริยัตยานุกิจ (2549, หน้า 145) ให้ความหมายของคำว่า สาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินกิจการเพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ของหน่วยงานหรือของบุคคลหรือคณะบุคคล เว้นแต่การนั้นอยู่ในขอบข่ายแห่งการสงเคราะห์หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลหรืออุดหนุนจุนเจือกิจการของรัฐหรือของเอกชนที่ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์ หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลหรือการอุดหนุนจุนเจือสถานที่ซึ่งจะเป็นสาธารสมบัติหรือประชาชนทั่วไป และการเกื้อกูลทำประโยชน์ร่วมกันไม่ว่าทั้งที่เป็นคำแนะคำสอนความคิดและวัตถุสิ่ง

พระมหาบัว ปิยวณฺโณ (2549, หน้า 23) ได้กล่าวไว้ว่า การสาธารณสงเคราะห์ ว่า เป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ได้แก่ โครงการบรรพชาและอุปสมบทพระภิกษุและสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์ ภิกษุสงฆ์ สามเณรและวัดที่ประสพภัยขาดแคลน วัดและเจ้าอาวาสภิกษุสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่นให้สถานที่เป็นที่จัดประชุมอบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่างๆการสร้างถนนเข้าหมู่บ้านการออมทรัพย์ ให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้านการสนับสนุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน การช่วยเหลือผู้ป่วยยากไร้ เป็นต้น

กรมการศาสนา (2540, หน้า 7) ได้ให้ความหมาย ไว้ว่า การสาธารณะสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่าง ๆไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ได้แก่ โครงการอุปสมบทและบรรพชาพระสงฆ์ สามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์ พระสงฆ์ สามเณรที่วัดประสบภัยขาดแคลน วัดและเจ้าอาวาส พระสงฆ์ เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่นให้สถานที่เป็นที่จัดประชุมอบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่าง ๆการสร้างถนนเข้าหมู่บ้านการออมทรัพย์ ให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้านการช่วยเหลือผู้ยากไร้ เป็นต้น

ไพบูลย์ เสียงก้อง (2544, หน้า 6) อธิบดีกรมการศาสนา ได้กล่าวไว้ว่า งานสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ ชุมชนและสังคม โดยมีวัดและพระภิกษุสามเณรเป็นแกนนำ ได้แก่ โครงการอุปสมบทและบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์ พระภิกษุสามเณร และวัดที่ประสบภัยขาด

แคลน วัดเจ้าอาวาส พระภิกษุ เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่นให้สถานที่เป็นที่จัดประชุม อบรมเยาวชน และประชาชนด้านอาชีพต่าง ๆ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้านการออมทรัพย์ ให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้านการสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนการช่วยเหลือผู้ป่วยยากไร้

สรุปได้ว่า งานสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานเกี่ยวกับการที่พระสงฆ์ ให้ความสงเคราะห์ประชาชนในชุมชนและสังคม โดยมีวัดและพระภิกษุสามเณรเป็นผู้นำที่สำคัญ และเป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและจิตใจในรูปแบบต่างๆได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจ ด้านการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ดังนั่นงานด้านการสาธารณสงเคราะห์ ของพระสงฆ์ นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือชาวบ้านในสิ่งที่พวกเขาต้องการและมีความจำเป็นแล้วยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างวัดกับบ้านอีกทางหนึ่งด้วย ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยและกฎหมายกฎระเบียบของบ้านเมือง เพื่อมุ่งพัฒนาทั้งทางคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งทางวัตถุและจิตใจให้มีความสมดุลทั้งกาย วาจา และใจอันจะนำความสุข ความเจริญพัฒนามาสู่-วัดและชุมชนสังคมประเทศชาติต่อไป

2.3.2 ความสำคัญของงานด้านสาธารณสงเคราะห์

จากการศึกษาค้นคว้าทบทวนวรรณกรรมเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวกับความสำคัญของงานด้านสาธารณสงเคราะห์ ปรากฏพบว่า มีพระมหาเถระ และนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้หลักการ และอธิบายไว้ดังนี้

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2540, หน้า 84) ได้กล่าวถึง การบริหารวัดบวรนิเวศวิหารด้านงานสาธารณสงเคราะห์ที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1) ตั้งกรรมการสงฆ์ ไว้เพื่อปรึกษาการวัด เลือกเอาพระผู้ใหญ่ในวัดโดยอนุมัติแห่งสงฆ์

2) จัดให้พระผู้เป็นกรรมการสงฆ์ เป็นเจ้าหน้าที่ทำการจัด แยกเป็นแผนก ดังจัดไว้แล้วครั้งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงครองวัด เติมเจ้าหน้าที่รักษาปูชนียวัตถุ เจ้าหน้าที่รักษาพระอาม จ้าหน้าที่ดูการนวกรรม จ้าหน้าที่ที่ดูการศึกษา

3) จัดหน้าที่อุปัฏฐากวัด ให้ทำบัญชีคนเช่า และจำนวนคนเช่า ให้เป็นหลักฐาน ค่าเช่าที่เก็บได้ให้ลงในบัญชีรายได้ และให้เก็บรักษาไว้ที่วัด รายจ่ายก็ให้จดลงในบัญชีมีไวยาวัจกรทำการตามแผนก

4) พระผู้ทำการสงฆ์ให้ได้รับบำรุงโดยชื่อว่า นิตยภัตต์ คฤหัสถ์ ผู้ทำการวัดให้ได้รับเกื้อกูล

5) ให้จดทะเบียนภิกษุสามเณร เด็กวัดอุปัฏฐากภิกษุสามเณร ผู้อยู่ประจำและคนอาศัยชั่วคราว

6) สำรวจบัญชีเลขวัดให้ได้จริง ไม่มีตัวโดยประการไร ให้จำหน่ายโดยจะแจ้ง

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2550, หน้า 26-27) ได้กล่าวถึง แนวคิดการบริหารด้านงานสาธารณสงเคราะห์ ว่า ต้องปฏิบัติให้ได้ตามหลัก สะอาด สว่าง และสงบ ดังนี้

1) สะอาด หมายถึง การดูแลและการจัดการวัดที่ดี ไม่สกปรกรกรุงรัง จัดเสนาสนะเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นทีเกิดศรัทธาปสาทะแก่ผู้มาพบเห็น ไม่สร้างความขุ่นข้องใจแก่ผู้มาเยือน

2) สว่าง หมายถึง การจัดวัดที่ดูโปร่ง สบายตาม ไม่รกทึบ หรือมีความสลับซับซ้อน เน้นความเรียบง่ายและประโยชน์ ใช้สอยสูงสุด

3) สงบ หมายถึง วัดเป็นสถานที่ที่สงบจากอบายมุข ไม่มีเสียงอึกทึกครึกโครม ร่มเย็นเป็นสุข ด้วยสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ

พระราชรัตนมุนี (ชัยวัฒน์ ปญฺญาสิริ) (2538, หน้า 14) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของภารกิจด้านนี้ว่า การสาธารณะสงเคราะห์ เป็นการจัดให้การเคราะห์ในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนผู้อุปถัมภ์ บำรุงวัด ทายกทายิกาของวัดหรือประชาชนทั่วไป วัดเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัดอยู่ได้ก็ต้องพึ่งบ้านและบ้านนอยู่ได้ก็ต้องพึ่งวัด วัดเป็นศูนย์ กลางของสังคม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน เมื่อประชาชนเดือดร้อนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็เป็นหน้าที่ของวัดจะต้องจัดการสงเคราะห์ช่วยเหลือ การสาธารณสงเคราะห์จึงเป็นหน้าที่ของวัดและเจ้าอาวาสจะต้องดำเนินการบริหารงานทุกด้านเกี่ยวกับการสงเคราะห์ประชาชนในขอบเขตที่วัดจะจัดได้ และการสาธารณสงเคราะห์ ยังเป็นกิจกรรมการทำงานช่วยเหลือชาวบ้านหรือคนส่วนมากหรือคนทั่วไป หน้าที่ของเจ้าอาวาสตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ข้อ 4 บัญญัติไว้ว่า “ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล” ความหมายของข้อนี้ คือ ให้วัดกับบ้านต่างถ่อยที่ถ่อยอาศัยซึ่งกันและกัน ชาวบ้านช่วยกันทำนุบำรุงวัด บางคนถึงจะยากจนหาเช้ากินค่ำ อาศัยกระท่อมที่ชำรุดทรุดโทรมเป็นที่พำนักอาศัย แต่ด้วยแรงศรัทธามีเงินเพียงเล็กน้อยก็บริจาคสมทบสร้างกุฏิ วิหาร ถาวรวัตถุ ในวัดเพื่อความผาสุกของพระ ทางวัดจึงมีหน้าที่ต้องอำนวยความสะดวกแก่ชาวบ้านบ้าง ในทางที่ชอบนับว่าเป็นงานด้านการสาธารณสงเคราะห์โดยตรง

พระมหาทนงชัย บูรณพิสุทธิ์ (2546, หน้า 54) ได้กล่าวไว้ว่าชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดมีวัดและมีบทบาทในการอุดหนุนค้ำจุนวัด ส่วนวัดก็มีบทบาทต่อชุมชนขวางเช่นเดียวกัน ดังปรากฏในสังคาโลวาทสูตร อันเป็นพระสูตรที่ว่าหน้าที่ที่บุคคลพึงปฏิบัติต่อกันในสังคม โดยได้กล่าวถึงหน้าที่ระหว่างนักบวชกับประชาชนไว้อย่างชัดเจนอย่างเช่น คฤหัสถ์พึงอุปถัมภ์บำรุงสมณพราหมณ์ หรือ นักบวชด้วยการกระทำสิ่งใด ๆ ก็ประกอบด้วยเมตตาทั้งการกระทำทางกาย คำพูด ความคิดต้อนรับด้วยความเต็มใจ และอุปถัมภ์ด้วยปัจจัยสี่ส่วนสมณพราหมณ์ หรือนักบวชทั้งหลาย เมื่อได้รับการอุปถัมภ์บำรุงดังนั้นแล้ว จึงควรแนะนำสั่งสอนให้ชาวบ้านละเว้นจากการทำความชั่ว ดำรงอยู่ในความดีสงเคราะห์อนุเคราะห์ด้วยนำใจอันดีงาม และบอกทางแห่งการดำเนินชีวิตอันประเสริฐตามหลักพุทธธรรม เป็นต้น

คะนึงนิตย์ จันทบุตร และสุบรรณ จันทบุตร (2545, หน้า 22-26) ได้สรุปหลักการบริหารและการจัดการวัดด้านสาธารณสงเคราะห์ในยุคโลกาภิวัฒน์ ไว้ดังนี้

1) ควรมีการคัดสรรอบรมบุคคล ผู้จะมาบวชในพระพุทธศาสนา ให้เป็นที่มั่นใจที่จะเข้ามาศึกษาธรรม

2) ต้องมีการศึกษาอบรมธรรมแก่ผู้เข้ามาบวชทั้งก่อน ระหว่างและหลังการบวชด้วย

3) ต้องมีการปฏิบัติธรรมในระหว่างบวชเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริง เพื่อการเผยแผ่ต่อไปแก่ประชาชน

4) แต่ละวัดจักต้องให้พระสงฆ์ ที่ศึกษาธรรมดีแล้วให้ได้มีโอกาสเผยแผ่แก่ประชาชน เพื่อประโยชน์ สุขแก่ประชาชน และความมั่นคงของพระพุทธศาสนา และต้องพยายามวิเคราะห์หาทางเผยแผ่ธรรมต้อประชาชนด้วยความเมตตาอย่างต่อเนื่องด้วย มิใช่รอให้ผู้มานิมนต์ เท่านั้น

5) กิจกรรมการศึกษาธรรมของประชาชน ควรมุ่งให้การศึกษาและปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่อง ให้พัฒนาขึ้นเป็นลำดับ ทั้งในการงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้วยหลักการแห่งความไม่ประมาทและหลักการแห่งการพึ่งตนเอง

6) ศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจ ดังนั้น การปกครองสงฆ์ ให้มีพฤติกรรม และการกระทำที่เหมาะสม นับเป็นเรื่องสำคัญเบื้องต้นที่พระทุกรูปพึงปฏิบัติ เจ้าอาวาสควรดำเนินการให้พระทุกรูปในสังกัดมีภาพลักษณ์ที่ดี เมื่อประชาชนพบเห็นจักเกิดความศรัทธา ถือเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเบื้องต้นแล้ว

7) พระควรยึดหลักการเผยแผ่ธรรมด้วยหลัก 6 ประการ ดังนี้

(1) ห้ามปรามการทำความชั่วทั้งมวล

(2) ส่งเสริมให้กระทำความดีทั้งมวล

(3) ให้ได้ฟังและได้รูปธรรมที่ยังไม่เคยรูปไม่เคยฟัง

(4) ช่วยเสริมในสิ่งที่ประชาชนได้ยินได้รู้แต่ไม่เข้าใจให้เข้าใจ

(5) ให้คิดอนุเคราะห์ ผู้อื่นด้วยเมตตา ปรารถนาดี

(6) บอกทางสวรรค์ คือ ทางดำเนินชีวิตที่ดี ถูกต้อง ให้ประชาชน

8) การเผยแผ่ธรรมควรศึกษากลุ่มคน หรือบุคคลเป้าหมาย วิเคราะห์ การนำเสนอธรรมให้เหมาะสมต่อสภาพ เหตุผล ตนประมาณ กาลเวลา ชุมชน และบุคคล เป็นสำคัญ

9) เจ้าอาวาสทุกแห่งควรปกครองดูแลพระสงฆ์ สามเณร ไวยาวัจกร ศิษย์วัด ผู้อาศัยในวัดหรือเกี่ยวข้องกับวัด ให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม เป็นการสร้างศรัทธาแก่ประชาชนผู้พบเห็น และมาติดต่อกับวัด

10) จักต้องพยายามบริหารวัดให้มีอาคารสถานที่อาณาบริเวณ เหมาะสมต่อการศึกษาและปฏิบัติธรรมทั้งในส่วนของพระภิกษุ สามเณร และประชาชน ให้สอดคล้องกับหลักการของพระพุทธศาสนา มีความสงบร่มเย็น ทำให้อยากเข้ามาหาความสงบและศึกษาธรรม รวมทั้งสรรพสิ่งต่าง ๆ ทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต จักต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญแก่ประชาชนที่มาวัดหรือที่อยู่ใกล้วัดด้วย

11) วัดกับประชาชนจักต้องเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน พระพุทธศาสนาจึงจะอยู่ได้อย่างมั่นคง ดังนั้น นอกจากพระจะให้ธรรมแก่ประชาชนแล้ว ก็ควรจัดวัดและเครื่องใช้ของวัดอย่างมีระบบให้เหมาะต่อการให้บริการประชาชนเพื่อกิจการของพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ ที่ดีต่อกัน เป็นการดึงประชาชนเข้ามาใกล้ชิดกับวัด และพระก็ควรหาทางช่วยเหลือในด้านธรรมแก่ประชาชนต่อไปตามความเหมาะสมด้วย

12) ประชาชนเป็นจำนวนมากที่ยังเชื่อโชคลาง ของขลัง วัตถุมงคล และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยหวังว่าสิ่งเหล่านี้จะบันดาลความโชคดี ความร่ำรวย ความสำเร็จแก่เขาได้ ทำให้ประชาชนขาดการ

พึ่งตนเอง ไม่พัฒนา พระพุทธศาสนาควรทำหน้าที่เป็นยารักษาโรคเหล่านี้ โดยการไม่ไปดูถูก ตำหนิการกระทำเหล่านั้น แต่ควรใช้หลักธรรมในเรื่องเหตุและผล เรื่องการพึ่งตนเอง เรื่องการศึกษา ฝึกฝน พัฒนา และการครองชีวิตอย่างไม่ประมาทมาใช้ในการเผยแผ่โดยให้เครื่องราง ของขลัง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ วัตถุมงคลเป็นเครื่องปิดช่องความประหวั่นใจ จักทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ผลดียิ่งขึ้น

13) ศาสนาพุทธเป็นของคู-กับชุมชน วัดก็ครบทุกตำบล และจะเป็นศูนย์รวมของประชาชนในแต่ละตำบล หากจะจัดการบริหารวัดให้เป็นศูนย์ กลางการพัฒนาชุมชน ที่พัฒนาทั้งจิตใจและคุณภาพชีวิตในด้านอื่น ๆ จะทำให้ความสัมพันธ์ ของประชาชนกับพระพุทธศาสนาเจริญอย่างยั่งยืน โดยที่พระสงฆ์จะให้ธรรมทานแก่ประชาชน ส่วนประชาชนจะให้อามิสทานแก่พระสงฆ์ นับเป็นการเกื้อกูลกันอย่างถูกต้องเพื่อการมีพลังอยู่ในสังคมต่อไป

14) การจัดบริหารวัดเพื่อเป็นศูนย์ กลางการพัฒนาชุมชน จำเป็นต้องจัดให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมของวัด ร่วมบริหารวัดตามหลักการของพระพุทธศาสนาด้วย จึงสมควรปรับปรุงการบริหารวัดให้เป็นองค์ การบริหารวัด ถึงแม้วัดแต่ละวัดจะเป็นนิบุคคลอยู่แล้วก็ตาม แต่การมีองค์ กรร่วมบริหารวัด เสนอความคิดและให้เจ้าอาวาสตัดสินในดำเนินการประชาชนก็จะร่วมดำเนินการอย่างเต็มที่ เต็มใจ พุทธศาสนาย่อมเจริญยิ่งขึ้น

15) กรมการศาสนา และกระทรวงศึกษาธิการ ย่อมมีเจตนาที่ดีในการรักษาและพัฒนาพระพุทธศาสนา ดังนั้น เจ้าอาวาสและพระภิกษุควรศึกษางานโครงการของทางราชการ เพื่อประสานการดำเนินงาน ให้เกิดการพัฒนาพระพุทธศาสนายิ่งขึ้น

16) วัดทุกวัดควรได้ดำเนินการรักษาและฟื้นฟูธรรมชาติ เช่น ร่วมจัดโครงการป่าชุมชน โครงการอุทยานการศึกษา เป็นต้นจะได้ทั้งการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ และการใช้ต้นไม้เป็นเครื่องมือในการเผยแผ่ธรรมต่อไปด้วย

17) มหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสูงสุด ซึ่งเจ้าอาวาสและพระสงฆ์ จะต้องศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานเพื่อการเผยแผ่ธรรม และพัฒนาพระพุทธศาสนาจะได้ตรงตามนโยบาย ถูกทิศทาง แก้ไขสถานการณ และเหมาะสมกับโอกาส ย่อมเป็นพลังส่งเสริมการพัฒนายิ่งขึ้น

18) หลักการบริการ การดำเนินงานต่าง ๆ ควรมีการวางแผนระยะสั้น ระยะยาว เพื่อการปฏิบัติพัฒนาวัด และควรให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ หลักการเหล่านี้พระสงฆ์ สามารถค้นคว้าให้เกิดความรู้ได้ซึ่งจักต้องยึดหลักการ การฝึกฝน การพัฒนา การไม่ประมาทและหลักการพึ่งตัวเองเป็นสำคัญ จึงจะบังเกิดผลดี

19) สงฆ์ ควรมีความสมถะ มีความเป็นอยู่ง่าย ๆ ไม่หวังลาภสักการะ มุ่งศึกษา ปฏิบัติธรรม และเผยแผ่ธรรมแก-ประชาชน ดังนั้น กิจกรรมที่วัดต่าง ๆ ดำเนินอยู่ขณะนี้จึงจำเป็นต้องมีการทบทวน สังคายนา เพื่อการพัฒนาที่มั่นคงยั่งยืนของพระพุทธศาสนาต่อไป

20) ปัจจุบันจำนวนพระสงฆ์ มีมาก ยิ่งในฤดูพรรษายิ่งมีจำนวนมากขึ้นกว่าปกติหลายเท่าดังนั้น จำเป็นต้องมีการปกครองพระบวชใหม่โดยให้พระที่ประพฤติดีแล้วดูแลปกครองอบรมพระบวชใหม่เป็นกลุ่ม ๆ จะช่วยส่งเสริมพระวินัย และการศึกษาของสงฆ์ ได้ดีขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนาสงฆ์ พัฒนาวัด พัฒนาบทบาทหน้าที่ของสงฆ์ จนเกิดประโยชน์ ต่อประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง

2.4 บทบาทของพระสงฆ์ในด้านงานสาธารณสงเคราะห์

2.4.1 การสาธารณสงเคราะห์ด้านพัฒนาจิตใจประชาชน

การพัฒนาจิตใจ เป็นงานที่สำคัญมาก คือ เป็นการฝึกอบรมให้จิตเป็นสมาธิมั่นคง ไม่หวั่นไหวฟุ้งซ่าน มีความตื่นตัวในการทำงาน มีสุขภาพจิตดี และมีความฉลาดรู้ และเข้าใจเรื่องราวปัญหา รวมถึงวิธีแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องตามแนวทางพระพุทธศาสนา ในเรื่องนี้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้หลักการและอธิบายไว้ดังนี้

พระสงฆ์ในฐานะเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณของประชาชน และชุมชนจำเป็นอย่างยิ่งที่จักต้องมีการพัฒนาจิตวิญญาณของประชาชน และชุมชน ให้มีสภาพจิตที่มั่นคง มีสมรรถภาพในการที่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองในชีวิตประจำวันได้ สำหรับหลักการที่พัฒนาจิตใจทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า “ภาวนา” หรือ “กรรมฐาน” พระพุทธองค์ ตรัสว่า เป็นธรรมควรเจริญ มีอยู่ 2 อย่าง คือ

1) สมถภาวนา คือ การฝึกอบรมจิตใจให้เกิดความสงบ (ละราคะ)

2) วิปัสสนาภาวนา คือ การฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้แจ้งตามความเป็นจริง (ละอวิชชา)

พุทธทาสภิกขุ (2521, หน้า 95) ได้เสนอแนวคิดเรื่องธัมมิกสังคมนิยมเพื่อการแก้ปัญหาทางจิตใจและการพัฒนาว่าคือ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความยากจน และปัญหายาเสพติด เกิดจากความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ เป็นพื้นฐาน ความเห็นแก่ตัวทำให้คนเราต้องสนองความยากของตนเองจนปราศจากการคำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น และปฏิเสธหน้าที่อันพึงปฏิบัติของตนเอง เช่น ความเห็นแก่ตัวของพ่อค้าที่ฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้า ความเห็นแก่ตัวของนักการเมือง ท่านพุทธทาสได้เสนอแนวคิดธัมมิกสังคมนี้ อันเป็นหลักการในการสร้างความเจริญแก่ชุมชน สังคม ประเทศชาติบนพื้นฐานของพุทธธรรม ในธรรมนี้สมาชิกทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ถูกต้องเพื่อส่วนรวม เพื่อขจัดความเห็นแก่ตัว ให้ใช้ส่วนเกินให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ให้ทุกคนเจียดประโยชน์ของตนเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม ไม่หวงกับสิ่งที่เกินมา ควรแบ่งปันแก่ส่วนรวมให้เป็นประโยชน์ มากที่สุด

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2539, หน้า 27) ได้กล่าวถึงหลักการพึ่งตนเอง เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนอาจจะแยกแยะโดยยึดหลักสำคัญ 5 ประการ คือ

1) ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง มีจิตใจสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตเอื้ออาทร ประนีประนอมเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

2) ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็งเป็นอิสระ

3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า โดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน

4) ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดี จึงต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องความต้องการ และสภาพแวดล้อม

5) ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีการลดรายจ่ายในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญและยึดหลัก พออยู่ พอกิน

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2535, หน้า 58) ได้กล่าวถึง การพัฒนาตามหลักพุทธบัญญัติว่า หลักการพัฒนาตามพุทธบัญญัติคำนึงถึงการพัฒนาทั้งทางความคิดจิตใจและทางวัตถุ โดยให้พัฒนาการทางจิตใจนำพัฒนาการทางวัตถุ และให้พระสงฆ์มีบทบาทในการอนุเคราะห์ชาวบ้าน แต่ในขณะเดียวกันก็ให้รักษาพระธรรมวินัย ไม่ช่วยเหลือชาวบ้าน โดยฝ่าฝืนวินัย ไม่ช่วยเหลือชาวบ้านและไม่คลุกคลีกับชาวบ้านจนเกิดอุปสรรคในการแสวงหาความรู้พ้นทุกข์ของตน หลักการพัฒนาตามพุทธอาจสรุปได้ดังนี้

1) การพัฒนาจิตใจเป็นพื้นฐาน

2) การพัฒนาเพื่อพ้นทุกข์

3) การทำลายกิเลสตัณหา

4) การส่งเสริมการทำหน้าที่และ

5) การส่งเสริมการพึ่งตนเอง

หลักธรรมพุทธศาสนาถือว่าการแก้ไขปัญหาและการปรับปรุงคุณภาพชีวิตทุกระดับต้องเริ่มที่จิตใจเป็นพื้นฐาน หากจิตใจยังไม่พัฒนายังมีความหลงผิด และยังเป็นอกุศล ย่อมไม่อาจนำไปสู่การพัฒนาทางวัตถุและการสร้างสรรค์ งานภายนอกให้บรรลุเป้าหมายได้ ในฐานะที่พระสงฆ์ เป็นที่ยอมรับนับถือทั่วไปว่าเป็นผู้นำชุมชน พระสงฆ์ จึงควรพัฒนาให้ได้ก้อนเข้าไปพัฒนาชุมชน มีจิตใจที่พัฒนาที่อิสระจากกิเลสตัณหา ทำให้สามารถนำคุณธรรมและแนวทางอันดีงามมาสู-ชุมชนได้ และสามารถเป็นที่พึ่งของชุมชนได้

พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2535, หน้า 79) ได้กล่าวถึง บทบาทของพระสงฆ์ ที่ควรดำเนินบทบาทด้านการสงเคราะห์ ไว้ดังต่อไปนี้

1) การให้คำแนะนำทางจิตใจ เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาชีวิตต่าง ๆ

2) การเป็นที่พึ่งให้ความร่มเย็นทางจิตใจด้วยการประพฤติเป็นตัวอย่างตลอดจนสถานที่วัดวาอารามที่สงบร่มรื่น เป็นองค์ประกอบสำหรับหล่อเลี้ยงจิตใจของสังคมอย่างหนึ่ง

3) การให้คำปรึกษาแนะนำด้านอื่น ๆ เท่าที่ทำได้ เช่น ในทางวิชาการเป็นต้นที่ผู้ปรึกษาสะดวกใจและสนิทใจ

4) ในสังคมชนบทที่กำลังพัฒนา เมื่อชาวบ้านยังไม่พร้อมที่จะช่วยตัวเองในการพัฒนานั้นได้ พระสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้นำในท้องถิ่นอยู่แต่เดิมแล้วหากได้ท่านเป็นศูนย์กลางและท่านได้มีโอกาสเตรียมตัวพร้อม ก็อาจจะเป็นผู้ปิดช่องว่างที่มีอยู่ในงานพัฒนา และจะเป็นผู้นำชี้ช่องทางในการท้องถิ่นจะรับความเจริญใหม่ ๆ ได้ บทบาทนี้อาจประกอบด้วยข้อเสนอแนะความคิดริเริ่มว่า ในถิ่นนั้นมีอะไรที่จะทำให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นแล้วเป็นศูนย์รวมประชาชนมาทำงานนั้น หรืออาจเป็นที่ปรึกษาที่ชาวบ้านมาขอความคิดเห็นว่าจะทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ขึ้นในท้องถิ่น จะควรหรือไม่ควรถ้าพระมีความรู้ก็แนะนำได้เป็นการให้ความอุ่นใจแก่ประชาชน

5) การสงเคราะห์ ทางจิตใจอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอยู่สำหรับประชาชนทั่วไปแม้ที่เป็นพุทธศาสนิกชนในฐานะเป็นเครื่องปลอบประโลมใจ สืบเนื่องมาจากความเร้นลับของชีวิตอย่างที่บางท่านเรียกว่าการบำรุงขวัญ ข้อนี้ได้แก่บทบาทประเภทพิธีกรรมต่าง ๆ และยังได้กล่าวถึงหลักธรรมการพัฒนาจิตใจมนุษย์ ไว้ดังนี้

(1) การพัฒนาทางกาย ได้แก่ การพัฒนาคนให้มีร่างกายแข็งแรงมีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ ดี มีปัจจัย 4 พอเพียงที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเหมาะสม

(2) การพัฒนาด้านศีล ได้แก่ได้แก่ การพัฒนาด้านการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ทำให้คนในสังคมมีระเบียบวินัย มีความประพฤติดี มีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ก่อให้เกิดการเบียดเบียนตลอดจนมีความสุจริตทั้งทางกาย วาจา ใจ และอาชีพ

(3) การพัฒนาด้านจิต ได้แก่ การพัฒนาด้านการฝึกอบรมจิตตนเอง พัฒนาตนเองให้เจริญขึ้นมีคุณธรรมเพื่อให้มีคุณภาพจิตที่ดี มีจิตใจที่มั่นคงไม่ปล่อยให้จิตฟุ้งซานไปตามอารมณ์ต่างๆ เมื่อสุขภาพจิตดีจะก่อให้เกิดมีสุขภาพดีไปด้วย

(4) พัฒนาปัญญา ได้แก่ การพัฒนาการฝึกอบรมปัญญาให้รู้และเข้าใจ มองเห็นสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง จะต้องฝึกปัญญาทั้งในแง่ที่ทำให้ขบวนความคิด การรับรู้ที่ไม่ถูกกิเลส อาทิ ความโลภ ความโกรธ และความหลงเข้าครอบงำทำให้การคิดที่ไม่มีอคติด้วยการใช้โยนิโสมนสิการพิจารณาให้เห็นจริงด้วยปัญญาตามหลักทางพุทธศาสนา

ภัทรพร สิริกาญจน์ (2540, หน้า 46-47) กล่าวถึง กิจกรรมที่พระสงฆ์ ได้ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาไปประยุกต์กับวิถีชีวิตของชาวบ้าน และเสนอสาระสังเขปไว้ว่า

1) การปลูกฝังธรรมะในจิตใจ หมายถึง การหล่อหลอมความคิด ทัศนคติ ตลอดจนอารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ ด้วยหลักธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต หลักธรรมสอนให้เห็นว่าสิ่งทั้งหลายไม่อยู่โดดเดี่ยว แต่มีความสัมพันธ์ สอดคล้องเป็นเหตุปัจจัยต่อกัน เมื่อต้องการผลเช่นใดก็ต้องสร้างเงื่อนไขหรือเหตุปัจจัยเช่นนั้นเมื่อต้องการพ้นจากความยากจนก็ต้องขยันหมั่นเพียรและต้องแก้ไข

สาเหตุความยากจน เมื่อต้องการให้พืชผลเจริญงอกงามก็ต้องทะนุบำรุงและขจัดภัยของพืชเป็นต้น นอกจากนี้ยังมีหลักธรรมข้ออื่น ๆ ที่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในพุทธธรรมคือหลักอิทธิบาท 4 ว่าด้วย ฉันทะ พอใจ, วิริยะ ความพากเพียร, จิตตะ ความเอาใจใส่, วิมังสะ หมั่นไตร่ตรองงานที่ทำ อันเป็นผลให้การทำงานมีผลดี ทำให้การงานมีความรอบคอบถี่ถ้วน และเกิดประโยชน์ มากที่สุดมีคุณภาพที่สุด

2) การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจและการเดินทางสายกลาง หมายถึง การลงมือประกอบการทำมาหากินด้วยตนเองโดยทำเกษตรแบบผสมผสาน เช่น ทำนาและเลี้ยงปลาร่องนาไปด้วย หรือทำไร่แบบผสมผสาน ปลูกพืชหมุนเวียน เช่น ถั่วสลับกับพืชอย่างอื่น ในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจแบบผสมผสานนี้จะได้ผลดีต่อเมื่อผู้ประกอบการใช้วิธีเดินทางสายกลางตามหลักพระพุทธศาสนาคือ มีเป้าหมายในการเลี้ยงตนเท่านั้นตามหลักกินดีอยู่แต่พอดี ไม่ใช้เพื่อกินดีอยู่ดี จึงไม่มีความจำเป็นที่จะขยายงานให้มีขนาดใหญ่โตเกินความจำเป็นในการดำรงชีวิต ไม่หวังผลทางการค้า และกำไรธุรกิจ ผู้ทำสามารถอยู่ได้อย่างมีความสุข มีชีวิตที่เรียบง่าย และสันโดษ (ความพอใจในอัตภาพ) ผู้ที่ประกอบอาชีพโดยพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจจึงเป็นผู้เดินทางสายกลางพวกเขาไม่ร่ำรวยล้นฟ้าแต่ก็ไม่ลำบากยากจน สามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมีความสุข

อำนาจ บัวศิริ (2528, หน้า 136) ได้ให้ทัศนะข้อคิดเห็นที่เกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ ในด้านการพัฒนาจิตใจว่าวัดเป็นศูนย์กลางของสังคม เป็นศูนย์กลางที่รวมจิตใจของประชาชน ส่วนพระสงฆ์ที่เป็นตัวแทนของวัดเป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชน เป็นศูนย์รวมแห่งความเชื่อถือ การร่วมมือกันเป็นที่ประกอบพิธีกรรมหรือให้บริการด้านนี้ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือความรู้สึกของประชาชนต่อพระสงฆ์ ว่าเป็นผู้ที่มีสติปัญญารอบรู้วิชาการต่างๆ ทุกอย่างเหนือประชาชนทั่วไป สามารถเป็นที่ปรึกษาแนะนำชาวบ้านเป็นเครื่องรักษาความเคารพนับถือได้ยั่งยืนมั่นคงยิ่ง ปัจจัยทั้ง ๓ อย่างที่เชิดชูฐานะของพระสงฆ์ ในสังคม คือ ความบริสุทธิ์และสถาบันศาสนาสำหรับชนบทไทยนับได้ว่า เป็นถานที่บริการที่มีความสมบูรณ อยู่มากโดยเฉพาะในสมัยก่อน วัดนอกจากจะทำหน้าที่ทางศาสนาแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นโรงเรียนของชุมชนเพราะท่านเป็นครูสอนอย่างดี เอาใจใส่เป็นพิเศษยิ่งกว่าครูอาชีพในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะท่านเป็นคนในหมู่บ้านเกิดและโตขึ้นมาในสิ่งแวดล้อมเดียวกับนักเรียน เข้าใจปัญหาของชุมชนมีความผูกพันกับเป็นชุมชนอย่างลึกซึ้งจนแยกไม่ออก ในบางแห่งจะเห็นว่าพระสงฆ์ท่านยังทำหน้าที่เป็นแพทย์ หรือจิตแพทย์ อย่างดีที่สามารถรักษา โรคภัยไข้เจ็บของชาวบ้านให้หายได้ด้วยเวทย์มนต์ คาถา น้ำมนต์ หรือความขลัง ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือจนเกิดศรัทธาที่แก่กล้าเชื่อว่าโรคนั้นจะหายหากหลวงพ่อท่านได้ใช้เวทย์มนต์ หรือพรหมน้ำมนต์ นี้แหละเป็นวิธีการรักษาด้านจิตซึ่งวิทยาการสมัยใหม่นำมาใช้กันดังนั้นพระสงฆ์ ซึ่งเป็นตัวแทนของวัด มีบทบาทเป็นผู้นำทางด้านจิตใจของชาวชนบทในท้องถิ่น จึงเป็นหลักแห่งการยึดเหนี่ยวและมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นชนบท เช่น การสร้างโรงเรียน ศาลาประชาชน หรือการสร้างบ่อน้ำสาธารณะ

พิสิฐ เจริญสุข (2541, หน้า 75) กล่าวว่า การพัฒนาที่จำเป็นจะต้องเน้นการพัฒนาจิตใจคนให้เป็นดี มีวินัย และคุณธรรม ตลอดจนอนุรักษ์ พัฒนาศิลปวัฒนธรรมให้สมดุลกับการพัฒนาควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม และลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสที่ยังไม่เศรษฐกิจแบบผสมผสานนี้จะได้ผลดีต่อเมื่อผู้ประกอบการใช้วิธีเดินทางสายกลางตามหลักพระพุทธศาสนาคือ มีเป้าหมายในการเลี้ยงตนเท่านั้นตามหลักกินดีอยู่แต่พอดี ไม่ใช่เพื่อกินดีอยู่ดี จึงไม่มีความจำเป็นที่จะขยายงานให้มีขนาดใหญ่โตเกินความจำเป็นในการดำรงชีวิต ไม่หวังผลทางการค้า และกำไรธุรกิจ ผู้ทำสามารถอยู่ได้อย่างมีความสุข มีชีวิตที่เรียบง่าย และสันโดษ (ความพอใจในอัตภาพ) ผู้ที่ประกอบอาชีพโดยพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจจึงเป็นผู้เดินทางสายกลางพวกเขาไม่ร่ำรวยล้นฟ้า แต่ก็ไม่ลำบากยากจน สามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมีความสุขโดยมีเป้าหมายพัฒนา ดังนี้

1. พัฒนาจิตใจให้คนเป็นคนดี มีวินัยและคุณธรรม สามารปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศตลอดจนส่งเสริมการอนุรักษ์ และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมให้สมดุลกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

2. เสริมสร้างสถาบันครอบครัวให้มีความมั่นคง และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนตลอดจนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม

3. ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ เด็กด้อยโอกาสคนไร้ที่พึ่งและผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งให้ได้รับสวัสดิการสังคม และบริการสังคมพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและเป็นธรรมยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองและเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไป

4. เสริมสร้างความสงบสุขในสังคม เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และได้รับบริการด้านกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพแก-ประชาชนในเมืองและชนบท

แนวทางการพัฒนาจิตใจ วัฒนธรรมสังคม

1. การพัฒนาจิตใจและวัฒนธรรม

1.1 ให้สถาบันพระพุทธศาสนาเป็นศูนย์ กลางในการพัฒนาจิตใจประชาชน โดย

(1) เพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหาร จัดการ การปกครอง และการจัดศึกษาการศาสนาโดยเฉพาะการศึกษาสงฆ์

(2) จัดให้มีกลไกของรัฐเพื่อประสานงาน และสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงานของบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชนและองค์กร ทางด้านศีลธรรมต่างๆ ให้เข้ามามีบทบาทในกระบวนการพัฒนาจิตใจ

1.2 ส่งเสริมการพัฒนาจิตใจตามแนวทางอุดมการณ์ แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง โดยเสริมสร้างการรวมกลุ่มของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาจิตใจ ให้เป็นพื้นฐานในการร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกันในด้านการประกอบอาชีพและการพัฒนาท้องถิ่น

1.3 พัฒนาสิ่งแวดล้อมทางสังคมให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาจิตใจและการสร้างค่านิยมที่ดีงาม

1.4 ปรับปรุงการบริหารงานด้านการพัฒนาจิตใจและวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพ โดยจัดให้วัดเป็นองค์ กรกลางทำหน้าที่เป็นศูนย์ ประสานงานพัฒนาจิตใจ และสามารถติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างใกล้ชิด มีการกำหนดให้สมาคม มูลนิธิ ชมรมพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ องค์กรเอกชน และสถานบันทางสังคมที่ส่งเสริมการพัฒนาจิตใจ รวมตัวกันเป็นองค์ กรศีลธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจ โดยให้สภาสังคมสงเคราะห์ แห่งประเทศไทย ร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่าการพัฒนาจิตใจของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญประแรกที่พระสงฆ์ ต้องดำเนินการก่อนเสมอ โดยเฉพาะเป็นงานที่เกี่ยวกับการสาธารณสงเคราะห์ ชาวบ้านโดยตรง โดยการน้อมนำหลักการประพฤติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้ประชาชนมีความสุจริตด้วยกาย วาจา ใจ มีสติสัมปชัญญะ ให้มีพลังไปใช้ในการดำเนินวิถีชีวิตประจำวันได้เป็นการพัฒนาคุณภาพจิตและเสริมสร้างคุณภาพจิตให้ประชาชนและสังคมมีความสุขสงบและเจริญรุ่งเรืองต่อไป

2.4.2 การสาธารณสงเคราะห์ด้านการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน

สถาบันสงฆ์ เป็นสถาบันจารีตประเพณีที่มีความสำคัญยิ่ง พระสงฆ์ จากอดีตจนถึงปัจจุบันมีความสัมพันธ์ ใกล้ชิด และมีบทบาทที่สำคัญในการชี้นำสังคม ซึ่งแม้บทบาทในด้านการเป็นผู้นำจะลดน้อยลงไปในปัจจุบัน แต่บทบาทด้านการเป็นผู้นำทางศีลธรรมจรรยา พระสงฆ์ ยังได้รับความเคารพนับถืออย่างสูง และเป็นสถาบันสังคมที่ขาดเสียไม่ได้ในชีวิตประจำวันของชาวชนบทส่วนใหญ่ ซึ่งนอกจากเป็นที่พึ่งทางใจแล้วยังเป็นสถานที่เอื้ออำนวยในด้านบริการสังคม อื่น ๆ ที่กลไกของรัฐบาลเข้าไปช่วยให้บริการไม่ทั่วถึง เพื่อเป็นการสร้างบูรณาการภายในชุมชนในเรื่องนี้ มีผู้ทรงคุณวุฒิ ทรงความรู้นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้การอธิบายขยายความไว้ดังนี้

พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2537, หน้า 16) ได้กล่าว่า ถึงบทบาทของวัดและพระสงฆ์ ไว้ว่า

1) เป็นสถานศึกษา สำหรับชาวบ้านส่งกุลบุตรมาอยู่รับใช้พระสงฆ์ รับการฝึกอบรมทางศีลธรรม และเล่าเรียนวิชาการต่างๆ ตามที่มีสอนในแต่ละยุคสมัย

2) เป็นสถานสงเคราะห์ ที่บุตรหลานชาวบ้านที่ยากจนได้มาอาศัยเลี้ยงชีวิต และศึกษาเล่าเรียนด้วย ตลอดจนผู้ใหญ่ที่ยากจนมาอาศัยเลี้ยงชีพ

3) เป็นสถานพยาบาล ที่รักษาผู้เจ็บป่วยตามภูมิปัญญาความรู้ของพระสงฆ์

4) เป็นที่พักของคนเดินทาง

5) เป็นสโมสร ที่ชาวบ้านมาพบปะสังสรรค์ พักผ่อนหย่อนใจหาความรู้เพิ่มเติม

6) เป็นสถานบันเทิง ที่จัดงานเทศกาลและงานมหรสพต่างๆ สำหรับชาวบ้าน

7) เป็นที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เป็นที่ปรึกษาแก้ปัญหาชีวิต ครอบครัว และความทุกข์ต่างๆ

8) เป็นศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ที่รวบรวมศิลปกรรมต่างๆ ของชาติเป็นเหมือนพิพิธภัณฑ์ ที่เก็บรวบรวมศิลปวัตถุที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

9) เป็นคลังพัสดุ สำหรับเก็บของใช้ต่างๆ ซึ่งชาวบ้านได้ใช้ร่วมกันเมื่อมีงานที่วัดหรือยืมไปใช้เมื่อตนจัดงานขึ้น

10) เป็นศูนย์กลางการบริหารการปกครอง ที่กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน จะเรียกลูกบ้านมาประชุมกัน เพื่อแจ้งข่าวทางราชการต่างๆ

11) เป็นที่ประกอบพิธีกรรมหรือบริการด้านพิธีกรรมอันเป็นเรื่องผูกพันกับชีวิตของคนในระยะเวลาต่าง ๆ

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และคณะ (2537, หน้า 143-144) รูปแบบการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์จะมีทั้งที่เป็นทางการคือการร่วมมือกับหน่วยงานราชการบางหน่วยและทั้งที่ไม่เป็นทางการคือการไม่ยึดติดรูปแบบของราชการคือแบบแผนดั่งเดิมของวัดแต่จะพัฒนาชุมชนไปตามสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เป็นอยู่จริง จึงทำให้การพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ นั้นมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งสรุปรูปแบบการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ สังเขปได้ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 เป็นการพัฒนาแบบ “พระสงฆ์ กับชาวบ้าน” คือ พระสงฆ์ จะเข้าไปร่วมกับชาวบ้านในการพัฒนาท้องถิ่นโดยไม่อาศัยกลไกของรัฐไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือข้าราชการอื่น ๆ

รูปแบบที่ 2 เป็นการพัฒนาแบบ พระสงฆ์ ชาวบ้านและผู้ใหญ่บ้าน การพัฒนาชุมชน รูปแบบนี้เกิดขึ้นจาก 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ผู้ใหญ่บ้านมีความคิดเห็นสอดคล้องกับพระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชนจึงให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ ลักษณะที่สองเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ผู้ใหญ่บ้านมีความคิดเห็นต่อต้านการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ เพราะตนเองต้องเสียผลประโยชน์ ต่อเมื่อทำใจได้ว่าเหตุการณ์ภายในชุมชนย่อมเปลี่ยนแปลงไปเป็นธรรมดาหรือมีความเข้าใจพระสงฆ์ ในฐานะผู้นำชุมชนมากขึ้นก็จะอาสาเข้ามาช่วยเหลือพระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชนอย่างจริงใจ

รูปแบบที่ 3 เป็นการพัฒนาแบบ พระสงฆ์ ชาวบ้านและกำนัน การพัฒนารูปแบบนี้เกิดขึ้นในลักษณะที่ว่า ในระยะแรกพระสงฆ์ ได้ร่วมมือกับชาวบ้านในการพัฒนาชุมชนโดยที่กำนันจะค่อยดูอยู่ห่างๆ เพราะไม่แน่ใจว่างานพัฒนาจะสำเร็จหรือไม่ ต่อเมื่อพระสงฆ์กับชาวบ้านสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว กำนันจึงเข้าร่วมโครงการพัฒนากับพระสงฆ์ เพราะไม่เช่นนั้นกำนันที่ไม่ทำอะไรจะดูเหมือนถูกพระสงฆ์ แย่งชิงบทบาทช่วยเหลือชุมชนไป

รูปแบบที่ 4 เป็นการพัฒนาแบบ พระสงฆ์ ข้าราชการและชาวบ้านรูปแบบของการพัฒนาชุมชนนี้อย่างน้อยมี 3 ลักษณะคือ

ลักษณะแรก เป็นการร่วมมือระหว่างพระสงฆ์ ครูใหญ่และชาวบ้าน

ลักษณะที่สอง เป็นการร่วมมือระหว่างพระสงฆ์ ข้าราชการฝ่ายปกครอง และชาวบ้านซึ่งพัฒนาชุมชนในลักษณะนี้จะให้งานพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างกว้างขวางเพราะได้รับความช่วยเหลือจากข้าราชการฝ่ายปกครองของอำเภอ

ลักษณะที่สาม เป็นการร่วมมือระหว่างพระสงฆ์ ข้าราชการที่นอกเหนือจากฝ่ายปกครองและชาวบ้าน

วิทยากร เชียงกูล (2527, หน้า 17) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นไว้ว่า การพัฒนาชุมชนในความหมายกว้าง คือการพัฒนาสังคม เพราะการพัฒนาที่แท้จริงนั้น จะต้องทำทั้งสังคม ไม่ใช่ทำเฉพาะชุมชนใดชุมชนหนึ่ง และการพัฒนาที่แท้จริงหมายถึงการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจ ซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับการได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกายแล้วประชาชนยังต้องการพัฒนาทางการศึกษา สิ่งแวดล้อมที่ดีการพักผ่อนหย่อนใจ และการพัฒนาทางวัฒนธรรมและจิตใจด้านต่าง ๆด้วยความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเรียกว่าเป็นการพัฒนาคุณธรรมของชีวิต เพื่อที่แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับการเพิ่มปริมาณสินค้าหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534, หน้า 4) ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนมาจากหลักการเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ ที่มีความแตกต่างกันทั้งทางรูปร่าง มันสมอง และจิตใจ มนุษย์ จึงไม่มีความเท่าเทียมกัน แต่โดยข้อเท็จจริงมนุษย์ ทุกคนจะมีสิทธิและความเสมอภาคในการมีโอกาสที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆสิทธิและโอกาสที่จะก้าวหน้า แสดงความรู้ ความสามารถ การประกอบกิจกรรมต่าง ๆให้พัฒนาขึ้นเป็นต้น แต่โอกาสเหล่านี้ขึ้นอยู่กับภาวะธรรมชาติและภาวะกายภาพของแต่ละบุคคล ดังนั้น มนุษย์ จึงย่อมไม่มีสิทธิและเสมอภาคในความสำเร็จของชีวิตโดยเท่าเทียมกัน และได้แยกแยะความหมายของชุมชนออกเป็น 2 ด้าน คือการพัฒนาชุมชนในความหมายของงานและในความหมายของหลักและวิธีการทำงานโดยได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ดังนี้

1) การพัฒนาชุมชนในความหมายของ “งาน” ก็คือการกระทำให้เกิดสิ่งของต่างๆ หมายถึง การกระทำใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุสิ่งของทั้งที่สามารถมองเห็นจับต้องได้และที่สังเกตได้ เช่น การสร้างถนน ขุดบ่อน้ำ สร้างทำนบ เหมืองฝาย สร้างโรงเรียน สถานีอนามัย ไฟฟ้า ประปา ให้มีขึ้นในชุมชน ตลอดจนการพัฒนาจิตใจเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมของคนในชุมชน จนสามารถรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรที่แน่นแฟ้น โดยไม่คำนึงว่าประชาชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการหรือไม่

2) การพัฒนาชุมชนในความหมายของ “หลักและวิธีการทำงาน” หมายถึงการที่ประชาชนต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมอย่างงแท้จริงในการสร้าง “งาน” หรือสิ่งของ ถาวรวัตถุและองค์ประกอบต่าง ๆของประชาชนขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ประชาชนจะต้องเป็นผู้คิดริเริ่ม พิจารณาตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ดังนั้นในความหมายนี้การพัฒนาชุมชนจะมีลักษณะเป็นงานที่มีความคิดริเริ่มของประชาชนกระทำโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ซึ่งหัวใจของการพัฒนาชุมชนอยู่ที่การเสียสละยินยอมพร้อมใจกันของประชาชนในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในผลงานที่เกิดจากการดำเนินโครงการพัฒนาด้านต่างๆ โดยมิได้มุ่งหวังค่าตอบแทนเป็นเงินทอง แต่หวังผลของงานที่เกิดขึ้น เพื่อ

สร้างความภาคภูมิใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในกิจกรรมนั้นเป็นสำคัญ ปรัชญาองค์ การพัฒนาชุมชนเกิดจากการผสมผสานหลักการดังกล่าวเข้ากับความหมายของการพัฒนาชุมชนที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพและโอกาสในการประสบความสำเร็จในชีวิตของคนมี 5 ประการ คือ

1) บุคคลแต่ละคนมีความสำคัญถึงแม้บุคคลจะมีความแตกต่างกัน แต่ทุกคนมีสิทธิที่พึงได้รับความยุติธรรมและอย่างงมีเกียรติในฐานะที่เป็นมนุษย์ ผู้หนึ่ง

2) บุคคลแต่ละคนมีสิทธิ เสรีภาพในการกำหนดวิถีการดำรงชีวิตตามความต้องการของตน โดยไม่ถูกบีบบังคับจากบุคคลอื่น

3) บุคคลแต่ละคนมีศักยภาพหรือพลังความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆทั้งที่เปิดเผยและแฝงเร้น ศักยภาพเหล่านี้มีประโยชน์ ต่อบุคคลและชุมชนเป็นอย่างงมาก ถ้ารู้จักนำมาใช้อย่างงถูกวิธี โดยเฉพาะอย่างงยิ่งพลังที่แฝงเร้นอยู่ในบุคคล ซึ่งไม่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ มากนัก

4) การพัฒนาศักยภาพของบุคคลและชุมชน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของบุคคล ชุมชน และสังคม โดยสามารถพัฒนาได้ด้วยวิธีการให้การศึกษาและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

5) ถ้ามีโอกาสเมื่อไร บุคคลแต่ละคนมีความสามารถในการพัฒนาศักยภาพ หรือพลังความสามารถของตนได้

ประเวศ วะสี (2541, หน้า 10) การพัฒนาชุมชนมีแนวความคิดที่เป็นประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1) คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญมากที่สุดของชุมชน ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนเชื่อมั่นในพลังความสามารถของคน การดำรงอยู่ หรือการล้มสลายของชุมชน การพัฒนาหรือเสื่อมถอยของชุมชน ขึ้นอยู่กับคนในชุมชนนั้นเป็นสำคัญยิ่ง การพัฒนาชุมชนจึงต้องให้คนเป็นศูนย์ กลางของการพัฒนา คือ พัฒนาคนให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาตนเองและชุมชนจนมีมาตรฐานในการดำรงชีวิตหรือมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความพร้อมที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองในระดับหนึ่ง

2) การมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในทุก ๆ ขั้นตอน ทั้งร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าการพัฒนาชุมชนเป็นของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นแนวความคิดที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาชุมชน

3) การช่วยเหลือตัวเองของชุมชน จากความเชื่อในปรัชญาเรื่องศักยภาพและพลังความสามารถของชุมชนแล้วการพัฒนาชุมชนจึงเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชนและชุมชนให้สามารถที่จะพัฒนาชุมชนได้ด้วยตนเอง การขอความช่วยเหลือจากภายนอกชุมชน ต้องเป็นสิ่งที่เกินขีดความสามารถของชุมชนเท่านั้น เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ศีลธรรม และสุขภาพ

4) การใช้ทรัพยากรในชุมชน การพัฒนาชุมชนใดผลประโยชน์ ย่อมเกิดขึ้นแก่ชุมชนนั้น ดังนั้นนอกจากการพัฒนาด้วยการช่วยตนเองของคนในชุมชนแล้วต้องใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่มีอยู่ในชุมชน ไม่หวังพึ่งพาจากภายนอกชุมชน เพราะชุมชนอื่น ๆ ก็มีความจำ เป็นที่จะต้องใช้ทรัพยากรเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเองเช่นเดียวกัน ในเรื่องของการใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาชุมชนนี้ ส่วนหนึ่งรัฐบาลจะให้การสนับสนุน แต่มักจะเป็นโครงการขนาดใหญ่ต้องใช้ทรัพยากรมากเป็นแผนและโครงการที่รัฐดำเนินผ่านหน่วยงานราชการ ไม่ใช่เป็นแผนและโครงการพัฒนาของประชาชนในชุมชน

5) การริเริ่มของประชาชนในชุมชน ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนเชื่อในสิทธิเสรีภาพของคน การพัฒนาชุมชนต้องเกิดจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชน โดยประชาชนเป็นผู้ริเริ่มในการจัดทำโครงการ ไม่ใช่ถูกกำหนดโดยบุคคลหรือหน่วยงานนอกชุมชน การดำเนินงานพัฒนาในขั้นตอนต่าง ๆต้องให้ประชาชนในชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบ หน่วยงานอื่น ๆ ควรเป็นหน่วยที่สนับสนุนส่งเสริมเท่านั้น แนวความคิดดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นได้โดยวิธีการให้การศึกษาแก-ชุมชนจนมีความรู้ ความสามารถในระดับที่เรียกว่า คิดเป็น ทำเป็น จนมีความสามารถที่จะค้นหาปัญหาวิธีการแก้ไขปัญหาและดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

6) ขีดความสามารของชุมชนและรัฐบาล การพัฒนาชุมชนมุ่งเน้นให้ดำเนินการโดยคนและทรัพยากรในชุมชนเป็นสำคัญ เพราะรัฐบาลมีขีดความสามารถจำกัดทั้งบุคลากร งบประมาณหรือทรัพยากร ระบบการบริหารและดำ เนินงานพัฒนา ส่วนประชาชนในชุมชนเองก็มีขีดความสามารถจำกัดในเรื่องความไม่พร้อมของคนและทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาไม่เพียงพอ ดังนั้นการจะดำเนินงานพัฒนาชุมชนในชุมชนใด จึงต้องคำนึงถึงขีดความสามารของชุมชนรัฐบาลกล่าวคือชุมชนที่มีความพร้อมมากก็พึ่งขีดความสามารถของตนเองมาก ชุมชนทีมีความพร้อมอยู่รัฐก็เข้าไปให้ความสนับสนุนมากขึ้น ขีดความสามารถของชุมชนและรัฐนี้จะต้องเป็นสัดส่วนและสอดคล้องซึ่งกันและกัน

7) การร่วมมือกันระหว่างรัฐกับประชาชน การพัฒนาชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ต้องเกิดจากการร่วมมือกันระหว่างรัฐและประชาชนไม่ปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียว เพราะทั้งรัฐบาลและประชาชนในชุมชนต่างก็มีขีดความสามารถที่จำกัดไม่สามารถดำเนินงานพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพได้ การร่วมมือระหว่างรัฐบาลและประชาชนนี้ต้องตั้งอยู่บนปรัชญาและแนวคิดของการพัฒนาชุมชน คือ การช่วยเหลือตัวเอง การใช้ทรัพยากรในชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนและการสนับสนุนส่งเสริมของรัฐอย่างงเหมาะสม นอกจากการร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับประชาชนในชุมชนแล้วยังสามารถขอการสนับสนุนจากภาคเอกชนและชุมชนภายนอกที่พร้อมจะให้การสนับสนุนได้อีกทางหนึ่ง

8) การพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ การพัฒนาชุมชนต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กันหลายด้านจะมุ่งเพียงด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ เพราะกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนมีหลายกิจกรรม การดำเนิน

กิจกรรมต่าง ๆต้องสอดคล้องและเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อการประหยัดแรงงาน งบประมาณและเวลาที่ใช้การดำเนินงานพัฒนาชุมชนจึงต้องเกี่ยวข้องกับบุคคล หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆเป็นจำนวนมาก ต้องใช้การประสานงานที่ดี จึงจะประสบความสำเร็จ

9) ความสมดุลในการพัฒนา การพัฒนาชุมชนมีกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการหลายด้าน ไม่ใช่มีเพียงกิจกรรมเดียวต้องดำเนินการไปพร้อมกันทุกด้านไม่มุ่งในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะทุกกิจกรรมมีความเกี่ยวข้องกันอย่างงใกล้ชิด จึงต้องคำนึงถึงความสมดุลในการพัฒนาด้วยเช่น ความสมดุลระหว่างเพศและวัย เป็นต้น

10) การศึกษาภาคชีวิต การพัฒนาชุมชน มีลักษณะเป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยอย่างงต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิต การพัฒนาชุมชนจึงมีลักษณะที่เป็นกระบวนการ เป็นวิธีการ เป็นโครงการ และเป็นกระบวนการทางสังคม ดังนี้

10.1 การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการ (Process) คือ มีความต่อเนื่องของปฏิกิริยาโต้ตอบต่อกันของคนในชุมชน การพัฒนาชุมชนจึงต้องมีการดำ เนินงานเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกันจะขาดขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งไม่ได้

10.2 การพัฒนาชุมชนเป็นวิธีการ (Method) ซึ่งนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ จึงต้องกำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินงานให้ชัดเจน มีความสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล ความต้องการของประชาชนในชุมชนและเหมาะสมกับสภาพพื้นฐานของชุมชน

10.3 การพัฒนาชุมชนเป็นโครงการ (Program) ประกอบด้วยเนื้อหาและแผนงานย่อยที่เน้นความคิดริเริ่มของชุมชน การสนับสนุนส่งเสริมความก้าวหน้าของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชน การสนับสนุนจากรัฐบาลและการประสานงานกันระหว่างบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

10.4 การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการทางสังคม (Social process) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแพร-ระบาดทางอารมณ์ อันก่อให้เกิดพฤติกรรมมีส่วนร่วมของบุคคลในชุมชน การพัฒนาชุมชนจึงต้องใช้แรงจูงใจกระตุ้นให้ประชาชนมีความตื่นตัว เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา (Movement) ไม่เฉื่อยชาหรือท้อถอย

พัฒน์ สุจำนง และคณะ (2525, หน้า 25-26) ได้เสนอว่าการพัฒนาชุมชนความมีหลักการที่สำคัญดังต่อไปนี้

1) ยึดถือประชาชนเป็นหลัก โดยยึดเอาความต้องการและปัญหาที่แท้จริงของประชาชนและความร่วมมือร่วมใจของประชาชนเป็นพื้นฐานสำคัญ ในการที่จะเป็นไปสู่การช่วยเหลือตนเองได้ในบั้นปลาย

2) ยึดทรัพยากรของชาวบ้านเป็นหลักในการพัฒนาทั้งคน วัตถุ และสถาบันทางสังคม

3) ยึดหลักประชาธิปไตยในการดำเนินงาน คือแผนหรือโครงการพัฒนาชุมชนจะต้องมาจากประชาชนในชุมชน จะต้องไม่เป็นการบังคับให้ประชาชนเข้ามาร่วมกิจกรรม แต่ต้องให้ประชาชนเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ

4) หลักการปกครองตนเอง ต้องส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเองในรูปของสถาบันทางสังคมตามกลุ่มอาชีพ วัย เพศ โดยที่ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการเอง

5) หลักการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ โดยทำหน้าที่เป็นกลางในการประสานงานที่จะนำบริการต่าง ๆทั้งภาครัฐและเอกชนไปสู-ชุมชน

6) การพัฒนาจะต้องเริ่มต้นจากสิ่งที่ทำได้ง่ายก่อนแล้วจึงค่อย ๆ ไปสู่งานที่ทำได้ยากขึ้นเป็นลำดับ

7) การเปลี่ยนแปลงในชุมชนต้องคำนึงถึงสิ่งง่าย ๆ ในชีวิตคน เช่น ให้เริ่มต้นในกลุ่มคนที่ยอมรับ หรือแนะนำได้ง่ายก่อนไปสู่ด้านอื่น ๆ ต้องอาศัยอ้างอิงในสิ่งที่ชาวบ้านรู้และเคยชินอยู่แล้ว

8) ยึดถือวัฒนธรรมเป็นหลัก การพัฒนาชุมชนจะต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม ศาสนา ความเชื่อ เป็นต้น จึงจะทำให้เกิดการยอมรับและนำไปสู่การพัฒนาชุมชนได้

สมพร เทพสิทธา (2538, หน้า 25) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนว่า ในการพัฒนาชุมชนต้องใช้หลักการประสานงานระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) จะต้องมีการร่วมมือและประสานงานกันทุกฝ่าย โดยเฉพาะการประสานงานระหว่างหน่วยราชการต่าง ๆการประสานงานระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชน การประสานงานระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน ในชุมชนที่เรียกว่า บวร

สรุปได้ว่า หลักการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ ที่สำคัญ คือการยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพราะการพัฒนาชุมชนนั้นเป็นการพัฒนาของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนเอง โดยมีวัดแกนนำเป็นเครื่องสนับสนุนส่งเสริมในสิ่งที่เหมาะสม โดยควรยึดหลักที่ว่าประชาชนในชุมชนมีความอยู่ดีกินดี มีความสามัคคี และสามารถแก้ไขปัญหาของสังคมในด้านต่างๆ ได้ ดังนั้นการพัฒนาชุมชนจึงต้องทำอย่างรอบคอบระมัดระวังด้วยการคำนึงนึกถึงประโยชน์ ของประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นเป็นที่ตั้งเสมอ

2.4.3 การสาธารณสงเคราะห์ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

นับแต่โบราณกาลมา วัดเป็นศูนย์รวมแห่งศรัทธาของชาวบ้านตลอดจนประเพณีและวัฒนธรรมในด้านต่างๆ นับตั้งแต่การสร้างวัดมา ซึ่งเกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น หรือในกรณีพิเศษ อาจเกิดจากพระราชศรัทธาของพระมหากษัตริย์ บางพระองค์ ทรงสร้างและอุปถัมภ์ วัดนั้น ซึ่งในเรื่องนี้มีผู้ทรงคุณวุฒิ ทรงความรู้ และนักวิชาการหลายได้เสนอหลักการและทัศนะแนวคิดไว้หลายท่าน ดังนี้

คติทางพระพุทธศาสนาเชื่อว่าการสร้างวัดตลอดจนสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ภายในวัดเป็นการทำบุญที่มีอานิสงส์ มาก อันจะส่งผลให้ผู้ที่ได้ร่วมทำบุญมีความสุขทั้งในภพนี้ และภพหน้า และการทำบุญนั้น จะต้องทำด้วยสิ่งที่ดีที่สุด ชาวบ้านหรือผู้ที่ลงมือสร้างจึงได้ทุ่มเทความรู้ความสามารถในเชิงช่างที่มีทั้งหมด อันประกอบด้วยศรัทธา สร้างสรรค์ ศิลปกรรมที่งดงามให้แก่วัด ซึ่งปรากฏออกมาในรูปของศิลปกรรมต่างๆ ตามพระอุโบสถ วิหารคด ศาลาราย หอระฆัง ตลอดจนฝาผนังในพระอุโบสถ เป็นต้นเมื่อวัดถูกสร้างเสร็จก็มีกิจกรรมและความเป็นไปที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชาวบ้าน มีการแลกเปลี่ยนถ่ายเทระหว่างบ้านกับวัด เช่นชาวบ้านมาบวชเรียนอยู่ในวัด ผู้ที่เข้ามาบวชก็มาเรียนรู้วิชาความรู้จากผู้บวชมาก่อน ในขณะเดียวกันก็ถ่ายทอดความรู้ในตระกูลของตนที่ติดตัวมาแต่วัด และผู้ที่มาบวชใหม่ ตลอดจนลูกหลานชาวบ้านที่ส่งมาเรียนจึงเกิดการสืบทอดความรู้ต่อ ๆ กันมาโดยมีวัดเป็นสื่อในวันหรือโอกาสสำคัญทางพุทธศาสนาต่างๆ ชาวบ้านได้มีโอกาสไปทำบุญที่วัดด้วยแรงศรัทธาและความตั้งใจที่จะทำให้การทำบุญนั้นเกิดอานิสงส์สูงสุด จึงทำให้การทำบุญในแต่ละครั้งแต่ละโอกาส มีรูปแบบพิธีการที่เป็นลักษณะเฉพาะเกิดเป็นแบบแผน ประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนาต่างๆ นอกจากนี้ศิลปะการแสดงต่างๆ เช่นลิเก ละคร หนังตะลุง หนังใหญ่ ก็เกิดขึ้นในงานวัดนี้เอง

พระครูนิวิฐธรรมขันธ์ (2551, หน้า 37) ได้ให้ความเห็นไว้ว่าในการส่งเสริมด้านวัฒนธรรมประเพณีและสิ่งแวดล้อม ควรให้การส่งเสริมการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ในด้านการซื่อสัตย์ สุจริต พึ่งตนเองเคารพประเพณี และควรดำเนินการสืบสานไว้ให้คงอยู่เช่นการส่งเสริมฟื้นฟูประเพณีดังนี้

1) การทำบุญตักบาตรวันขึ้นปีใหม่
2) จัดงานวันอนุรักษ์ มรดกไทย
3) จัดงานประเพณีสงกรานต์
4) จัดงานประเพณีกวนข้าวทิพย์ ขึ้น 14 ค่ำ เดือน 6
5) งานประเพณีถวายผ้าอาบน้ำฝน วันเข้าพรรษา
6) งานประเพณีทำบุญสารท
7) งานตักบาตรเทโว ฯ วันออกพรรษา และเทศน์ มหาชาติ
8) งานประเพณีปิดทองพระ และลอยกระทง วันเพ็ญเดือน 12

ทั้งหมดนี้เป็นประเพณีที่มีแต่ดั้งเดิม และได้มีการปรับปรุงพัฒนา ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจสังคมปัจจุบัน เป็นโอกาสในการใช้หลักธรรมให้คนได้ตระหนัก เข้าใจการอยู่ร่วมกันต่อผลที่ได้ปฏิบัติร่วมกันมาทุก ๆ ปีควรที่จะอนุรักษ์ และสืบสานไว้เป็นมรดกแก่อนุชนคนรุ่นต่อ ๆ ไป

อารียา ลิ้มสุวัฒน์ (2526: 26) กล่าวถึง พระสงฆ์ว่า “พระสงฆ์ยังทำหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่งของสังคม คือพระสงฆ์เป็นผู้รักษาวัฒนธรรมโดยมีวัดเป็นที่เก็บศิลปวัตถุและของมีค่าอื่น ๆ อันแสดงถึงศิลปวัฒนธรรมของไทย ซึ่งชาวบ้านได้แสดงออกถึงศรัทธาเลื่อมใสในคุณค่าของศาสนา ด้วยการสร้างสรรค์สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ไว้ที่วัด และพยายามสร้างให้สวยงามที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น โบสถ์ วิหาร

เจดีย์ พระพุทธรูป ตู้คัมภีร์ ธรรมาสน์ ภาพแกะสลักตามประตู หน้าต่าง ตลอดจนภาพเขียนอันวิจิตรงดงามตามฝาผนังโบสถ์ วิหาร”

สวิง บุญเจิม (2536, หน้า 350-372) เมื่อประชาชนส่วนใหญ่มีความเคารพนับถือพระพุทธศาสนา มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต พระสงฆ์ก็มีบทบาทต่อสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนและสังคมในท้องถิ่นนั้นในสังคมไทยแล้วจะมองเห็นวัฒนธรรมควบคู่กับการดำรงชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจากประชาชนมีความเคารพนับถือให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไปด้วยอาศัยวัดเป็นแรงบันดาลในการสร้างสรรค์ วัดเป็นสถานที่รักษาผลงานทางศิลปะของชาติ สิ่งเหล่านี้เป็นสัญลักษณ์ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวความรักในความเป็นชาติ”

สมคิด โชติกวณิชย์ (2539, หน้า 168-170) กล่าวถึง วัฒนธรรมว่าเป็นวิถีชีวิตที่มนุษย์ สร้างขึ้นมาเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ประเพณี ศิลปะ ค่านิยม และกฎหมาย เป็นต้น และถ่ายทอดกันมาจากบรรพชนสู-อนุชนรุ่นหลังวัฒนธรรมมีลักษณะเป็นวิชาความรู้ที่มีความงดงามในตัวเอง เรียกว่าศิลปวัฒนธรรม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ เช่นปราสาทราชวัง วัด ป้อม ค่าย กำแพง และลักษณะที่เห็นรูปทรงไม-ชัดเจน เช่นคูน้ำ คันดิน โบสถ์ ถนนโบราณ เนินดินที่ปกคลุม เจดีย์ วิหาร เป็นต้น

2) ศิลปวัฒนธรรมประเภทงานจิตรกรรม ส่วนใหญ่จะมีอยู่ในวัด เช่นงานเขียนลายรดน้ำ ภาพเขียนตู้พระธรรม จิตรกรรมฝาผนัง ในหนังพระอุโบสถ พระวิหารงานจิตรกรรมในสมุดไทยใบลาน เช่นหนังสือตำราพิชัยสงคราม ตำรายาแผนโบราณ ตำราคชลักษณ์ ภาพพระบฏ

3) ศิลปวัฒนธรรมประเภทงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน หมายถึง เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องประดับ เช่นเครื่องจักสาน ผ้าฝ้ายชนิดต่างๆ ภาชนะดินเผา เป็นต้น

4) ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี แบบแผนปฏิบัติในกลุ่มหรือสังคม ซึ่งยอมรับปฏิบัติสืบต่อกันมา โดยแบ่งได้ 3 กลุ่มคือ

4.1 ขนบธรรมเนียมประเพณี มีทั้งประเพณีเฉพาะบุคคล ได้แก่ การเกิดการตาย การโกนจุก การหมั้น การแต่งงาน การบวช การขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้นและประเพณีส่วนรวมอื่น ๆ ได้แก่ ประเพณีทางศาสนาต่างๆ ประเพณีทำบุญเข้าพรรษาและออกพรรษา ทอดกฐิน ประเพณีตรุษสงกรานต์ ประเพณีชักพระ เป็นต้น

4.2 ภาษาและวรรณกรรม ได้แก่ จารึกและคัมภีร์ต่างๆ ภาษาพูด ภาษาเขียน บทประพันธ์ ที่ถ่ายทอดกันมาโดยการเล่าหรือเขียน เช่นนิทานพื้นบ้าน ตำนานเมือง เป็นต้น

4.3 ศิลปะการแสดง ได้แก่ การเล่นเพลงพื้นบ้าน เช่นเพลงอีแซว เพลงเกี่ยวข้าว โนราห์ เป็นต้น

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2537, หน้า 21) กล่าวว่า เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางความคิด และความอับจนของการพัฒนาตามแบบจำลองของตะวันตก ผลักดันให้หลายกลุ่มหวนไปหาปรัชญาตะวันออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งพุทธปรัชญาในบางประเทศ ได้มีการนำเอาแนวความคิดบางอย่างของพุทธปรัชญามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคมที่ต้องเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมหลายมิติ คือ

1) การพัฒนาต้องอาศัยวัฒนธรรมพื้นฐานของตนเอง โดยนำเอาพุทธปรัชญามาปรับปรุงใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการพัฒนาชุมชนในชนบท

2) การพัฒนาโดยการปฏิวัติวัฒนธรรม หมายถึง การปฏิเสธวัฒนธรรมแบบทุนนิยมเช่น การบูชาวัตถุ การลุ่มหลงความเจริญในเทคโนโลยี และอุตสาหกรรมรวมทั้งวัฒนธรรมแห่งการบริโภคทั่ว ๆ ไป เป็นต้นวัฒนธรรมแบบนี้ทำให้มนุษย์ หลงลืมความหมายของชีวิตอย่างสิ้นเชิง

3) ความหลากหลายของภูมิปัญญาชาวบ้านและวัฒนธรรมพื้นบ้าน จะเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ของตนเอง

4) สิ่งที่เราได้จากความหมายใหญ่ของการพัฒนาแบบพุทธ คือ “จริยธรรมในการพัฒนา” จริยธรรมเป็นเรื่องที่จะบอกเราว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีงาม อะไรเป็นสิ่งชั่วร้าย นอกจากนี้จริยธรรมยังบอกเราอีกด้วยว่าอะไรควรทำ และเราควรทำอย่างไร เพื่อที่จะให้สังคมและชีวิตของมนุษย์ อยู่ในสภาพที่ดีงาม อย่างไรก็ตามการพัฒนาตามเชิงพุทธนี้ถึงแม้จะมิได้เป็นการแก้ปัญหาในยุคหลังสังคมอุตสาหกรรมได้อย่างสิ้นเชิง แต่ก็เป็นทางออกหรือเป็นแนวทางในการพัฒนาในระดับหนึ่งคือการพัฒนาที่มีรากฐานทางด้านวัฒนธรรม เพื่อที่จะได้ปรับตัวให้รู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคมในปัจจุบัน การพัฒนาเชิงพุทธศาสตร์นี้ จึงเป็นการพัฒนาที่สะท้อนให้เห็นปัญหาของการพัฒนาที่เน้นทางด้านวัตถุโดยขาดการพัฒนาด้านจิตใจ ซึ่งการพัฒนาเชิงพุทธนี้จะต้องพัฒนาทั้งด้านวัตถุกับจิตใจให้มีความสมดุลและสัมพันธ์ กันดังที่ทางคณะสงฆ์ ออกระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมที่มีทั้งการพัฒนาวัตถุ และการพัฒนาจิตใจ

กองวิจัยและวางแผน (2538, หน้า 6-10) กล่าวถึง การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมว่าแนวทางในการรักษาส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529 ตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ หมวด 3 ว่าด้วยแนวทางในการรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรมข้อที่ 3.3 ที่ระบุว่าในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมทุกระดับให้ถือว่าศาสนธรรมเป็นบ่อเกิดสำคัญของการประพฤติปฏิบัติ และการดำเนินชีวิตของประชาชนเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นพื้นฐานและเป็นแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ และหมวด 6 ว่าด้วยองค์กรและระบบงานในการพัฒนาวัฒนธรรม ข้อ 6.2 ระบุว่าองค์กรของเอกชนที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานวัฒนธรรมของชาติ คือ มูลนิธิ สมาคม ศาสนาสถาน และบริษัทห้างร้านทั้งหลาย ซึ่งความมีโอกาสให้ความร่วมมือสนับสนุน ตามกำลังความสามารถ นอกจากนี้ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ซึ่งมีผลใช้ระหว่าง พ.ศ. 2535-2539 ได้มียุทธวิธีในการดำเนินการอนุรักษ์ และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมไทยโดยมีเป้าหมายจะขอความร่วมมือบุคลากร 2 กลุ่มให้มีส่วนเกื้อหนุนอนุรักษ์ และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม คือ

1) ประชาชน

2) เจ้าของผู้ครอบครองมรดกทางวัฒนธรรม คือ พระสงฆ์ และวัดนั่นเองผลงานของช่างมรดกทางวัฒนธรรม ที่เป็นวัตถุคงทนและมีอยู่ในวัดทั้งสิ้น หากพระไม่รักษาชาวบ้านจะเข้าไปช่วยอะไรก็ไม่ได้มาก การที่พระจะรักษามรดกเหล่านี้จะต้อง

1. เรียนรู้ประวัติ และคุณค่าโดยกว้างขวาง

2. ศึกษาอย่างจริงจัง จนเกิดความซาบซึ้งในศิลปะเหล่านั้น อย่างน้อยก็ภายในวัด

3. มีการประชุมสัมมนา เช่นที่กำลังทำอยู่เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

4. มีความสนใจอย่างจริงจังจนเกิด เข้าเนื้อตา ศิลปวัตถุนั้นพิจารณาและเห็นบ่อย ๆ จะทำให้เกิดความซาบซึ้ง

5. พยายามฟื้นฟูช่าง 10 หมู่ขึ้นในวัดที่พอจะทำได้

6. อย่างน้อยสนับสนุนพระภิกษุที่สนใจให้เรียนรู้การซ่อมแซมที่ไม่เป็นการทำลายคือซ่อมจนไม่เหลือของเก่า

7. เจ้าอาวาสอบรมพระเป็นระยะ ๆ ปรึกษาหารือกันในการหาวิธีจะดำรงศิลปวัตถุเอกลักษณ์ ช่างไทยเอาไว้ ขณะนี้มักจะทำไปในรูปแบบ วัตถุนิยม

8. สร้างพิพิธภัณฑ์ ของวัดโดยจัดให้ถูกต้อง น่าดู น่าสนใจ หากทำได้การเขียนประวัติของวัตถุสิ่งก่อสร้างที่น่าภาคภูมิใจ โดยปรึกษาเจ้าหน้าที่ศิลปากรจังหวัด

9. แลกเปลี่ยนดูงานระหว่างวัดต่างๆ เพราะแม่แต่ในจังหวัดเล็ก ๆ ทั่วประเทศจะมีมรดกชาติให้ชมได้เสมอ แต่มักจะขาดความสนใจจนทรุดโทรมอย่างรวดเร็ว

10. เขาหาอดีตที่พระเป็นช่างเสียเอง เช่น ท่านขวัวอินโข่ง พระจริยานุวัตร เขมจารีเถระ ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม พระเกี้ยวทองคำของกรรมการรณรงค์ ภาษาไทย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย บุคคลดีเด่นทางวัฒนธรรมสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นต้น เจ้าอาวาสมหาชัยมหาสารคาม ซึ่งมรณภาพไปเมื่อเร็ว ๆ นี้ผลงานทางวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน และพิพิธภัณฑ์ ของวัด ท่านมอบให้แก่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคามทั้งหมด นอกจากนี้บทบาทของพระสงฆ์ ในการอนุรักษ์ และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยยังมีอีกเรื่องหนึ่งคือ เอกลักษณ์ในเชิงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี เช่นประเพณีการตักบาตรเทโวประเพณีการตักบาตรดอกไม้ ประเพณีแห่พระของภาคต่างๆ ประเพณีโยนบัว ประเพณีทอดเทียนในพรรษา เป็นต้นโดยไม่ประยุกต์ ให้มากเกินไป รักษาเอกลักษณ์ ไว้ให้ได้เป็นการอนุรักษ์ มรดกศิลปวัฒนธรรมอีกทางหนึ่ง

สรุปได้ว่าบทบาทของพระสงฆ์ ในการอนุรักษ์ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง เพราะสถาบันสงฆ์ และวัดนั้นเป็นผู้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อประเพณีวัฒนธรรม เป็นศูนย์กลางแห่งประเพณีและศิลปวัฒนธรรมทั้งของท้องถิ่น ของสังคม เป็นพื้นฐานแห่งความเป็นพุทธ เป็นไทยและเป็นเอกลักษณ์ ประจำพระพุทธศาสนา เป็นเอกลักษณ์ อันทรงคุณค่าประจำชาติไทยเลยที่เดียวดังนั้น

พระสงฆ์ จึงต้องมีส่วนสำคัญเป็นอันดับหนึ่งที่จะต้องให้การอนุรักษ์ ส่งเสริมประเพณีศิลปวัฒนธรรม ให้คงอยู่คู่ชาติตลอดไป

2.5 งานสาธารณสงเคราะห์ของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

ด้านสาธารณะสงเคราะห์ เป็นงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ ชุมชนและสังคมโดยมีวัดและพระภิกษุเป็นแกนนำ ได้แก่ โครงการอุปสมบทและบรรพชาพระภิกษุสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์ พระภิกษุสามเณรและวัดที่ประสบภัยและขาดแคลน วัดและเจ้าอาวาส พระภิกษุเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้สถานที่เป็นที่จัดประชุมอบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่างๆ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การออมทรัพย์ ให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้านการสนับสนุนทุนการศึกษาเด็กนักเรียน การช่วยเหลือผู้ป่วยผู้ยากไร้ ซึ่งเน้นหลักใหญ่ๆ ๓ ด้านด้วยกันคือ ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น และด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เป็นต้นผู้วิจัยได้รวบรวมงานด้านสาธารณะสงเคราะห์ของชุมชนไว้ดังนี้ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2550, หน้า 11-16)

2.5.1 ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน

ในงานการสาธารณสงเคราะห์ ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชนนั้นมีการจัดโครงการและดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้

1) มีการดำเนินกิจกรรมการเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบัน

2) การจัดตั้งศูนย์ ปฏิบัติธรรม เพื่อให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน

3) การจัดและดำเนินกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เพื่อพัฒนาความรู้ด้านศีล สมาธิ ปัญญา และคุณงามความดีแก่เด็กเยาวชน

4) การจัดและดำเนินกิจกรรมบำเพ็ญความดี เนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันอัฏมีบูชา วันเข้า-ออกพรรษา วันลอยกระทง วันปีใหม่ วันสงกรานต์ ฯลฯ

5) การจัดและดำเนินกิจกรรมบำเพ็ญความดี เนื่องในวันวันสำคัญของชาติ เช่น วันพ่อแห่งชาติและวันแม่แห่งชาติ ฯลฯ

6) การจัดและดำเนินกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเข้าวัด เพื่อศึกษาอบรมให้การศึกษาคุณธรรม จริยธรรมหลักการเรียนการศึกษาที่สนับสนุนการเรียนรู้ และปฏิบัติธรรมตามวิถีชาวพุทธอันดีงาม

7) การจัดและดำเนินกิจกรรมการให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาทางด้านจิตใจ และปัญหาการดำเนินชีวิตให้แก-ประชาชนชาวบ้านผู้มีปัญหาด้านต่างๆ

8) การจัดสถานที่ของวัดและชุมชนในการดำเนินกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอนศีลธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก-นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน

9) การดำเนินโครงการให้การอุปการะเด็กเยาวชน และมอบทุนการศึกษาสงเคราะห์ แก่เด็กนักเรียนที่ยากจนขาดแคลนทุทรัพย์ เพื่อลดภาระผู้ปกครอง

10) การดำเนินโครงการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม อบรมความดี แก่เด็กตั้งแต่ยังเยาว์วัย

11) จัดโครงการอุทยานแห่งความจงรักภักดี เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความรู้รักสามัคคีทั้งในส่วนของชุมชม สังคม และประเทศชาติให้มั่นคงยั่งยืน

12) จัดโครงการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการเรียนรู้ของกลุ่มคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิต

13) จัดโครงการสร้างสุขภาวะคนในชุมชนให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ มีความสัมพันธ์ทางสังคมและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่

14) จัดกิจกรรมส่งเสริมโครงการให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันในสังคมไดHอย่างสันติสุข โดยเสริมสร้างความสัมพันธ์ ที่ดีของคนในสังคม

15) จัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล ด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวนอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาใช้ประโยชน์ในการปกป้องคุ้มองคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การพัฒนาด้านจิตใจประชาชนนั้น ประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดปฐมนั้นมีการดำเนินโครงการและดำเนินการผ่านกิจกรรมที่คนในชุมชนอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม โดยชุมชนตั้งอยู่ในหลักการที่ว่า ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันรักษา ร่วมกันแก้ปัญหา และร่วมกันแบ่งปันผลประโยชน์ เป็นที่ตั้ง ดังนั้นการพัฒนาด้านจิตใจของประชาชนในจังหวัดนครปฐมจึงมีการดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาท้องถิ่นและการพัฒนาส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ

2.5.2 ด้านการพัฒนาท้องถิ่น

ในงานการสาธารณสงเคราะห์ด้านการพัฒนาท้องถิ่นนั้นมีการจัดโครงการและดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้

1) การดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนนั้น ชุมชนได้ใช้วัดเป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ ให้ประชาชนและชุมชนตลอดจนองค์กรต่าง ๆ

2) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมการอบรมให้ความรู้แนะนำและส่งเสริมประชาชนเกี่ยวกับการประกอบสัมมาอาชีพ โดยยึดตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

3) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมให้การสนับสนุนเกื้อกูลสงเคราะห์ และพัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตอันดีงามให้แก-ประชาชนในชุมชน

4) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมการรณรงค์ สนับสนุนอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนและจัดกิจกรรมในด้านการป้องกันยาเสพติดแก่เด็กเยาวชนและประชาชน

5) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมรณรงค์ อบรมแนะนำและให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการป้องกันอบายมุขต่าง ๆ

6) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมรณรงค์ อบรมแนะนำและให้ความรู้แก่ประชาชนและเด็กเยาวชนในด้านข้อกฎหมาย/และการป้องกันยาเสพติด เพื่อความสงบสุขของชุมชน

7) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมรณรงค์ อบรมแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการอนุรักษ์ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและด้านความสามัคคีปรองดองของคนในชุมชน

8) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมและการจัดตั้งศูนย์ป้องกันสาธารณภัย เช่น สถานีตำรวจชุมชน/สถานีอนามัยชุมชน เป็นต้น เพื่อความสงบสุขให้แก่ประชาชนในชุมชน

9) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมในการจัดสร้างอาคารเรียนห้องสมุด/พิพิธภัณฑ์และจัดหาอุปกรณ์ การศึกษาต่างๆ ให้แก-โรงเรียนและประชาชนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์

10) การอำนวยความสะดวกสถานที่และอนุเคราะห์ ประชาชน ในการให้ยืมสิ่งของต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนอันเป็นประโยชน์

11) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมปลูกต้นไม้เฉลิมพระเกียรติเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาวันพ่อแห่งชาติ และวันแม่แห่งชาติ

12) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในด้านสาธารณภัยต่าง ๆ

13) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมกลุ่มสตรีอาสาพัฒนาชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายชุมชนให้เข้มแข็ง

14) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมการแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

15) การดำเนินโครงการด้านการชลประทาน ส่งเสริมสนับสนุนระบบการชลประทานคลองส่งน้ำทางระบายน้ำ เพื่อการเกษตรกรรม เพื่อให้ประชาชนมีน้ำไว้ใช้ในการเกษตรกรรมอย่างเพียงพอ

16) การดำเนินโครงการฝึกอบรมและจัดตั้งศูนย์ให้บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลให้แก-ประชาชนและชุมชน

17) การดำเนินโครงการและส่งเสริมด้านสังคมสงเคราะห์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงวัย ผู้พิการ ผู้ป่วย ให้มีสวัสดิการที่ดี สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม

18) การดำเนินโครงการปรับปรุงการจัดเก็บขยะมูลฝอย และกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลให้มีประสิทธิภาพ เพื่อรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีอย่างยั้งยืน

19) การดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐาน เพื่อเพิ่มมูลค่าและรายได้แก่ประชาชน

20) การดำเนินโครงการส่งเสริมการผลิตและการใช้ปุ๋ยชีวภาพและปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อบำรุงดินให้มีคุณภาพที่ดีลดการใช้ปุ๋ยเคมีที่ทำให้ดินแข็งไม-เหมาะสมกับการเพาะปลูก

สรุปได้ว่า งานการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดนั้น เน้นการพัฒนาท้องถิ่นแบบค่อยเป็นค่อยไปแต่มั่นคงยั่งยืนและสร้างความเข้มแข็งและเน้นประโยชน์ของส่วนรวมของชุมชน โดยเฉพาะในด้านเกษตรกรรมและการส่งเสริมอาชีพพื้นฐานของชุมชน ตลอดจนระบบสาธารณูปการให้ดีและเป็นระบบ ที่สำคัญในการดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมต่าง ๆของชุมชนนั้นให้ความสำคัญกับวัด โดยการใช้วัดเป็นศูนย์กลางนั่นเอง

2.5.3 ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

ในงานการสาธารณสงเคราะห์ ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมนั้น มีการจัดโครงการและดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้

1) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านเกี่ยวกับประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นมรดกล้ำค่าของชุมชน

2) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมการสนับสนุนให้ความรู้แก่ประชาชนและเด็ก เยาวชน เพื่อให้รู้จักคุณค่าของประเพณีศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงามของชุมชนและของชาติ

3) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางด้านการอนุรักษ์ ประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสืบทอดแก่อนุชนรุ่นหลัง

4) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมให้การส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน

5) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมการและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการประยุกต์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เห็นว่าเหมาะสมกับการปฏิบัติในสภาวะกาลปัจจุบัน

6) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรม โดยการสนับสนุนส่งเสริมใช้สถานที่ของวัดเป็นศูนย์กลางการในอนุรักษ์ และจัดนิทรรศการที่เกี่ยวกับประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

7) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมในการประติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการหรือองค์กรต่าง ๆเพื่อหาทุนสนับสนุนในการจัดกิจกรรมและอนุรักษาประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

8) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรม โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางประสานงานการในแลกเปลี่ยนความรู้ทางประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างหน่วยงานต่าง ๆกับชุมชน

9) การดำเนินโครงการ โดยการใช้วัดเป็นศูนย์ กลางในการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลข่าวสารด้านประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นแก-ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ

10) การดำเนินโครงการให้วัดมีสถานที่ บรรยากาศ บุคลากรอันเหมาะสม ในการอนุรักษ์ และสืบทอดประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป

11) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรม วันเข้าพรรษา วันสงกรานต์ วันลอยกระทง วันปิยมหาราช ฯลฯ เพื่อส่งเสริมอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามเอาไว้

12) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เพื่อเป็นเอกลักษณ์ ให้คงอยู่และแพร-หลายเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป

13) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมสนับสนุนเสริมสร้างให้ประชาชนพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยให้ชาวชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น

14) การดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมสนับสนุนอนุรักษ์ ฟื้นฟูโบราณสถานของชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของท้องถิ่น และเป็นการเสริมสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนในการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม

15) การดำเนินโครงการและจัดตั้งศูนย์ การเรียนรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าท่องเที่ยวและการบริการด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

สรุปได้ว่า ในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของประชาชนในจังหวัดนครร้อยเอ็ดเน้นการส่งเสริมอนุรักษ์ และรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นหลัก โดยมีการบูรณาการประยุกต์ ปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน และมีการประสานงานแลกเปลี่ยนศิลปะประเพณีวัฒนธรรมกับชุมชมอื่นๆ และติดต่อประสานงานหน่วยงานราชการเพื่อขอการสนับสนุนในด้านต่าง ๆเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

2.6 สภาพพื้นที่ทำการวิจัย

2.6.1 ประวัติเมืองร้อยเอ็ด

ตามตำนานเล่ากันมาว่าบริเวณที่ตั้งจังหวัดร้อยเอ็ดในปัจจุบัน เดิมเป็นเมืองใหญ่ชื่อว่าเมืองสาเกตนคร (อาณาจักรกุลุนทะนคร) เป็นเมืองที่เจริญรุ่งเรืองมาแต่โบราณกาลมีเมืองขึ้นถึงสิบเอ็ดเมือง (ในสมัยโบราณนิยมเขียนสิบเอ็ด เป็น 101 คือ สิบกับหนึ่ง) มีทางเข้าสู่เมืองถึงสิบเอ็ดประตู มีเจ้าครองนครเรียกว่าพระเจ้ากุลุนทะ มีเชื้อสายสืบสันติวงศ์ติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายร้อยปี เมืองสาเกตนครหรืออาณาจักรกุลันทะนครนอกจากจะมีประตูและเส้นทางเข้าสู่เมืองถึงสิบเอ็ดทางแล้วยังมีรหัส ควบคุมความปลอดภัยความมั่นคงของบ้านเมืองอย่างเข้มแข็งเช่น มีวัดตามรายทางเข้าเมืองและ

มีปี่ซาววา (ซาว เป็นภาษาอีสานหมายความว่า ยี่สิบ) สามารถส่งสัญญาณเข้าสู่ตัวเมืองบอกข่าวสาร แจ้งเหตุร้ายดีที่จะมาถึงเมืองสาเกตนครให้ทราบล่วงหน้าได้เป็นอย่างดี เมืองสาเกตนครหรืออาณาจักรกุลุนทะนคร จึงเป็นอาณาจักรที่จัดระบบการปกครองแตกต่างไปจากอาณาจักรอื่นๆ สมัยพระเจ้าสุริยวงศาไชยเชษฐาธรรมิกราช เมืองขึ้นกับเมืองสาเกตนคร ทั้ง 11 เมืองคือ

1) เมืองเชียงเหียน (บ้านเชียงเหียน อำเภอเมืองมหาสารคาม)

2) เมืองฟ้าแดด (บ้านฟ้าแดดสูงยาง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์)

3) เมืองสีแก้ว (บ้านสีแก้ว อำเภอเมืองร้อยเอ็ด)

4) เมืองเปือย (บ้านเมืองเปือย อำเภอเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด)

5) เมืองทอง (บ้านเมืองทอง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด)

6))เมืองหงส์ (บ้านเมืองหงส์ อำเภอจตุรพักตรพิมาน)

7) เมืองบัว (บ้านเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย)

8) เมืองคอง (อยู่บริเวณ อำเภอเมืองสรวง)

9) เมืองเชียงขวง (บ้านจาน อำเภอธวัชบุรี)

10) เมืองเชียงดี (บ้านโนนหัว อำเภอธวัชบุรี)

11) เมืองไพ (บ้านเมืองไพร อำเภอเสลภูมิ)

2.5.2 การจัดรูปแบบการปกครองในสมัยปัจจุบัน

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาสู่ระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแล้วรัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476 จัดระเบียบบริหารส่วนภูมิภาคออกเป็นจังหวัดและอำเภอ และได้ยกระบอบมณฑลเทศาภิบาล ขณะนั้นจังหวัดร้อยเอ็ดมี 9 อำเภอ คือ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด อำเภอธวัชบุรี อำเภอโพนทอง อำเภออาจสามารถ อำเภอพนมไพร อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอเกษตรวิสัย และอำเภอจตุรพักตรพิมาน ต่อมาได้แบ่งพื้นที่เพิ่มขึ้นอีก 6 อำเภอคือ อำเภอหนองพอก อำเภอปทุมรัตน์ อำเภอเมืองสรวง อำเภอโพธิ์ชัย อำเภอโพนทราย และอำเภอเมยวดี

ต่อมาเมื่อได้มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของไทยก็เป็นไปตามพระราชบัญญัติฉบับนั้นและถือเป็นหลักหรือรากฐานของการแบ่งส่วนราชการไทยสมัยต่อๆมา พระราชบัญญัติฯฉบับนี้ได้ถูกปรับปรุงแก้ไขโดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 ปี พ.ศ. 2515 โดยจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นจังหวัดและอำเภอ จังหวัดนั้นให้รวมท้องที่หลายๆ อำเภอขึ้นเป็นจังหวัด มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบ และให้มีคณะกรรมการจังหวัดเป็นที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดนั้น การตั้ง ยุบ และเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัดให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ

การปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง มี 15 ตำบล ประกอบด้วย

1) ตำบลในเมือง 2) ตำบลรอบเมือง
3) ตำบลเหนือเมือง 4) ตำบลขอนแก่น
5) ตำบลนาโพธิ์ 6) ตำบลสะอาดสมบูรณ์
7) ตำบลสีแก้ว 8) ตำบลปอภาร (ปอพาน)
9) ตำบลโนนรัง 10) ตำบลหนองแก้ว
11) ตำบลหนองแวง 12) ตำบลดงลาน
13) ตำบลแคนใหญ่ 14) ตำบลโนนตาล
15) ตำบลเมืองทอง

2.5.3 การบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

การบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดที่จะต้องทำหรือที่จะต้องถือเป็นธุระเป็นหน้าที่และเป็นภารกิจของพระสังฆาธิการจะต้องปฏิบัติ อันเป็นภารกิจของคณะสงฆ์และการพระศาสนามี 6 ประการ คือ การควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระศาสนา การสาธารณูปการ การสาธารณสงเคราะห์ วิธีการดำเนินทั้ง 6 ประการดังกล่าว บางประการมีกำหนดไว้ในระเบียบกฎมหาเถรสมาคม แต่บางประการคงเป็นไปตามจารีตที่ถือปฏิบัติตามจารีตก็มีอยู่

งานวิจัยเล่มนี้ศึกษาเฉพาะบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยได้วางกรอบที่จะศึกษาไว้ดังนี้คือ 1) ด้านการดำเนินการเอง 2)ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย 3) ด้านการอนุรักษ์ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม 4) ด้านการอำนวยความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด”ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าข้อมูล ผลงานวิจัยของคณาจารย์นิสิต นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

พระมหาสุบรรณ นันทเพชร (2553, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า 1) ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของสังฆาธิการในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสามด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น และ

ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของสังฆาธิการในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ 3) ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของสังฆาธิการในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ พระสงฆ์วัดต่างๆควรมีสนับสนุนและรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนและจัดกิจกรรมในด้านการป้องกันยาเสพติดแก่เด็กเยาวชนและประชาชน และวัดต้องปลอดยากเสพติดเองด้วย ควรเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบันได้อย่างจริงจัง ควรมีการส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน

พระศรี ปิยคุโณ (2554, หน้า 73) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระเทพโกศล (สังวาล พฺรหฺมวณฺโณ) : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลดอยสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า ประชาชนดอยสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระเทพโกศล (สังวาล พฺรหฺมวณฺโณ) โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย มีค่าเฉลี่ย3.94 ด้านการอำนวยความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล มีค่าเฉลี่ย 3.83 และด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมชนเผ่า มีค่าเฉลี่ย 3.82

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนตำบลดอยสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระเทพโกศล (สังวาล พฺรหฺมวณฺโณ) โดยรวมทั้ง 3 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีอายุ รายได้ต่อเดือน อาชีพ และระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่สำคัญคือ 1)ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย คือ พระเทพโกศล (สังวาล พฺรหฺมวณฺโณ) มีทุนไม่เพียงพอต่อความต้องการในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย จึงควรร่วมบริจาคสิ่งของเพื่อนำไปแจกจ่ายให้กับผู้ประสบภัย เพื่อเป็นทุนสงเคราะห์เบื้องต้นตามความจำเป็นให้ผู้ที่เดือดร้อน 2)ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมชนเผ่า คือ ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดมายาวนานและเป็นแบบอย่างให้คนในสังคมได้ทำตาม จึงควรให้ทุกคนตระหนักในวัฒนธรรมของตนช่วยกันสืบทอดวัฒนธรรมให้คู่สังคมตลอดไป และ 3) ด้านการอำนวยการความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล คือ ชาวบ้านขาดความร่วมมือเวลามีงานต่างๆ และวัดไม่มีทุนสร้างเสนาสนะภายในวัดให้มีความเหมาะสม จึงควรให้ความร่วมมือเวลามีงานต่างๆเพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้ และร่วมกันบริจาคทรัพย์มาสร้างเสนาสนะเพื่อใช้ในการประกอบกิจกรรมทางศาสนา ควรแบ่งเวลาในการเข้าวัดบำเพ็ญกุศลบ้างเพื่อให้รู้จักนำธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

พระทรงศักดิ์ กนฺตวีโร (2554, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของสังฆาธิการในเขตอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น และด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ของประชาชนที่มีของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพในชุมชนต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของสังฆาธิการในเขตอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีสถานภาพในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็นของต่อบทบาทด้านการ สาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสังฆาธิการด้านการสาธารณสงเคราะห์ในเขตอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ พระสังฆาธิการควรเป็นผู้นำชุมชน ด้วยการกระตุ้นปลูกจิตสำนึก นำเทคนิควิธีการในการเข้าถึงชุมชน การสื่อสารกับชุมชนผ่านการเทศน์บรรยาย ป้ายข้อความเสื่อด้วยหลักธรรม การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและเป็นผู้ให้คำปรึกษาในการพัฒนากิจกรรมกลุ่ม ซึ่งตั้งเป้าหมายไว้คือชุมชนปลอดจากอบายมุขโดยขั้นตอนของกิจกรรมมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของตนเองและวัดต้องปลอดยากเสพติดเองด้วย ควรเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบันได้อย่างจริงจัง ควรมีการส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน

พระครูสาครกิจจานุกูล (วิศิษฐ จนฺทโน) (2554, หน้า ก) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในเขต อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า 1) ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า พุทธศาสนิกชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ ในภาพรวมอยู่ระดับมาก 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พุทธศาสนิกชนที่มีเพศและวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพุทธศาสนิกชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ด้านสังคม พระสงฆ์ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการที่พระสงฆ์

จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในหลาย ๆ ด้านดังเช่น ด้านเศรษฐกิจ คือ ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรของคณะสงฆ์เอง รวมทั้งจากหน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกันด้วย ด้านวัฒนธรรม ประชาชนไม่มีความเข้าใจในการที่พระสงฆ์เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านวัฒนธรรม เช่น การอนุรักษ์โบราณสถานเป็นต้นด้านสาธารณสุข ขาดการสนับสนุนและติดต่อประสานงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวงการแพทย์เพราะได้รับความร่วมมือน้อยหรือไม่ได้รับความร่วมมือเลย หรือถ้ามีก็เพียงเล็กน้อยจึงขาดอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการช่วยเหลือ หรือพัฒนาชุมชนในด้านสาธารณสุขประการสุดท้ายในด้านสิ่งแวดล้อม อุปกรณ์ในการให้ความสะดวกแก่พระสงฆ์ในการอบรมหรือในการช่วยเหลือพัฒนาชุมชนมีน้อย ดังนั้น พระสงฆ์ต้องแสดงศักยภาพในฐานะผู้นำชุมชนเข้าไปมีบทบาทและสงเคราะห์ประชาชนจนเป็นที่ยอมรับของบุคคลโดยทั่วไป

พระมหาสุนันท์ สุนนฺโท (2555, หน้า ก) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า 1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่าด้านการจัดบุคลากรเพื่อดาเนินการเผยแผ่วิธีการเผยแผ่ปัญหาและอุปสรรคในวิธีดำเนินการเผยแผ่อยู่ในระดับมากสำหรับด้านกลุ่มบุคคลเป้าหมายในการเผยแผ่และสื่อในการเผยแผ่อยู่ในระดับปานกลาง 2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลพบว่าคณะสงฆ์ที่มีตำแหน่งอายุพรรษาวุฒิทางการศึกษาสามัญวุฒิการศึกษานักธรรมและวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกันดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ทุกข้อ

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1) ด้านการจัดบุคลากรเพื่อดำเนินการเผยแผ่ควรเปิดอบรมถวายความรู้ในการเผยแผ่แก่พระภิกษุเพื่อให้มีคุณภาพเพียงพอในการที่จะไปดาเนินการเผยแผ่ 2) ด้านกลุ่มบุคคลเป้าหมายในการเผยแผ่คณะสงฆ์ควรเพิ่มการเผยแผ่ให้แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียนรวมถึงกลุ่มผู้นำชุมชนโดยวัดจัดกิจกรรมการเจริญภาวนาหรืออบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม 3) ด้านวิธีดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาคณะสงฆ์ควรมีความพร้อมในทุกๆด้านมีเป้าหมายติดตามผลงานและปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอ 4) ด้านสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาคณะสงฆ์ควรสร้างสื่อให้มากขึ้นอาราธนาพระภิกษุที่มีความรู้จากสถานที่ต่างๆมาบรรยาย 5) ด้านปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาคณะสงฆ์ยังประสบปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่คือไม่มีสถานที่ให้เผยแผ่ขาดงบประมาณการสนับสนุนจากส่วนต่างๆของการปกครองและขาดการสนับสนุนจากคณะสงฆ์

พระมหาศุภสิทธิ์ สุภกิจโจ (เจริญสุข) (2554, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของสังฆาธิการในเขตอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการพัฒนาท้องถิ่น และด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม 2)ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นของต่อบทบาทด้านการ สาธารณสงเคราะห์ของสังฆาธิการในเขตอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสังฆาธิการด้านการสาธารณสงเคราะห์ในเขตอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ได้แก่ ควรเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบันได้อย่างจริงจัง ควรเป็นผู้นำชุมชนในการกระตุ้นปลูกจิตสำนึกในการแก้ปัญหายาเสพติดและวัดต้องปลอดยากเสพติด ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและเป็นผู้ให้คำปรึกษาในการพัฒนากิจกรรมกลุ่ม ควรมีการส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน

พระสมุห์จรัญ จารุธมฺโม (จารุเจริญวงษ์) (2556, หน้า ก) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทการปฏิบัติศาสนกิจด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในจังหวัดนครปฐม พบว่า 1. ประชาชน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการปฏิบัติศาสนกิจด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในจังหวัดนครปฐม โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสามด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น และด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

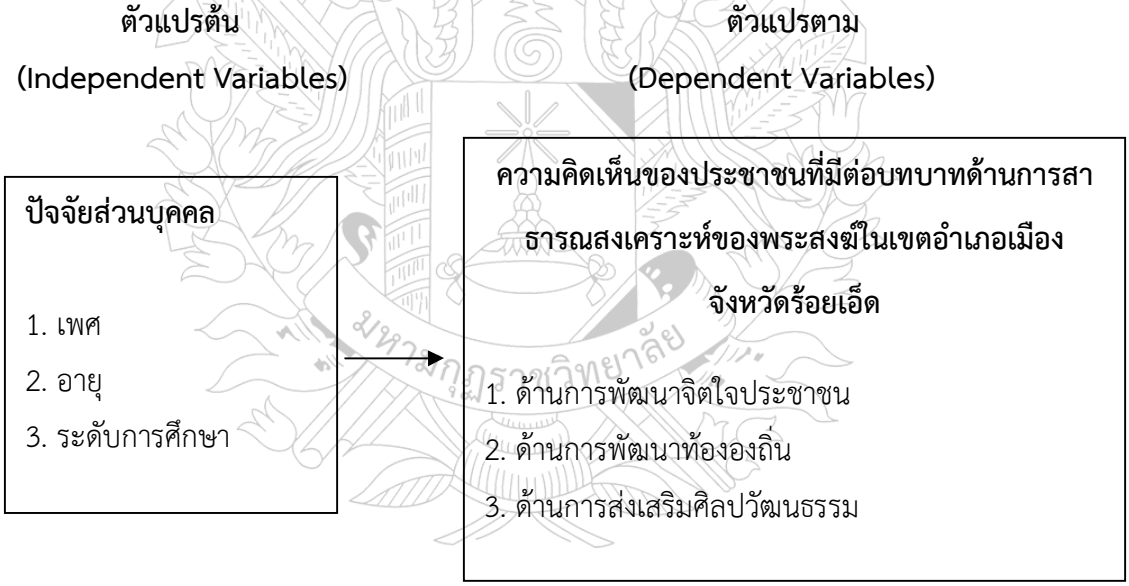
2. บทบาทการปฏิบัติศาสนกิจด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในจังหวัดนครปฐม จำแนกตามสถานสภาพส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพ แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ในการเข้าวัด มีความคิดเห็นต่อบทบาทการปฏิบัติศาสนกิจด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในจังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหาส่วนใหญ่ของวัดในการดำเนินงานด้านการสาธารณสงเคราะห์ คือ ปัญหาการนโยบายการทำงานขาดแผนงาน การจัดการที่ดีเหมาะสมกับงานและการกระจายงาน การอนุเคราะห์ส่งเสริมในด้านการสาธารณสงเคราะห์ทั้ง 3 ด้านให้แก่ชุมชนไม่ทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่ ขาดการจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมในงานการสาธารณสงเคราะห์ให้แก่ชุมชน และการดำเนินงานหรือดำเนินกิจกรรมขาดความต่อเนื่องและ

เป็นรูปธรรมและขาดกำลังทุนสนับสนุนและขาดการประสานร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานเอกชน และขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากคณะสงฆ์ และประกอบกับการทำงานต่างวัดต่างทำขาดความรู้ร่วมมือกันทำงาน ทำให้การทำงานไปคนละทิศไม่สอดคล้องกันทำให้งานด้านการสาธารณสงเคราะห์ไม่ก้าวหน้า ตลอดจนขาดบุคลากรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงานและรองรับการปฏิบัติงานในอนาคตเป็นจำนวนมาก

2.8 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2550, หน้า 11-16) ได้เสนอเกี่ยวกับ การสงเคราะห์ชุมชนและสังคมโดยมีวัดและพระภิกษุเป็นแกนนำ ซึ่งเน้นหลักใหญ่ๆ 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น และด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้



แผนภาพที่ 2.1 สรุปแสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Survey) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลระบบสอบถาม (Questionnaire) ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

3.1.1ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

3.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1.4 การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2.1 วิธีดำเนินการวิจัย

3.2.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ได้แก่ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 47,272 คน จาก 15 ตำบล

2. กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 397 คน โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ดังนี้ (กัลยา วานิชบัญชา, 2548, หน้า 19)

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N\,(e)^2}$$

ในเมื่อ n หมายถึง ขนาดตัวอย่าง

N หมายถึง จำนวนประชากร

e หมายถึง ความคลาดเคลื่อนทางสถิติกำหนดไว้ร้อยละ 5 หรือ .05

แทนค่าสูตร

$$n = \frac{47{,}272}{1 + 47{,}272\,(.05)^2}$$

$$n = \frac{47{,}272}{1 + 47{,}272\,(.0025)}$$

$$n = \frac{47{,}272}{1 + 118.180}$$

$$n = \frac{47{,}272}{119.180}$$

$$= 396.643$$

ปัดทศนิยมให้เป็นจำนวนเต็มได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 397 คน

3.1.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

1) ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยนำมาหาอัตราส่วนของประชาชน (Proportional to Size) เพื่อหากลุ่มตัวอย่างแยกตามตำบลตามสูตรนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548, หน้า 19)

$$n_1 = \frac{Ni}{N} \times n$$

เมื่อ n_1 แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละตำบล

Ni แทน จำนวนประชากรแต่ละตำบล

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทุกตำบล

N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

ทั้งนี้ เพื่อเกิดความสะดวกแก่การคำนวณและกลุ่มตัวอย่างที่ได้สามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 371 คนในการวิจัยโดยแยกออกเป็นแต่ละตำบลจากการคำนวณดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจึงมีจำนวนดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำบล

ตำบล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. ตำบลในเมือง	14,180	119
2. ตำบลรอบเมือง	5,139	43
3. ตำบลเหนือเมือง	5,518	46
4. ตำบลขอนแก่น	2,189	18
5. ตำบลนาโพธิ์	2,296	19
6. ตำบลสะอาดสมบูรณ์	2,445	21
7. ตำบลสีแก้ว	3,473	29
8. ตำบลปอภาร	2,122	19
9. ตำบลโนนรัง	1,177	10
10. ตำบลหนองแก้ว	1,523	13
11. ตำบลหนองแวง	1,741	15
12. ตำบลดงลาน	1,722	14
13. ตำบลแคนใหญ่	1,216	10
14. ตำบลโนนตาล	1,219	10
15. ตำบลเมืองทอง	1,312	11
รวม	**47,272**	**397**

3) การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

(1) จัดทำบัญชีรายชื่อประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

(2) เขียนชื่อประชาชนประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือนแต่ละตำบลลงในแผ่นกระดาษ โดยใช้ 1 ชื่อต่อ 1 แผ่น แล้วม้วนสลากลงในกล่องเขย่าให้คละกันโดยจัดทำทีละตำบล

(3) จับขึ้นมาทีละแผ่น โดยแต่ละครั้งที่หยิบมาได้ต้องนำแผ่นสลากมาจดบันทึกไว้ว่าใครได้

(4) ม้วนสลากแผ่นเดิมลงในกล่องเดิม เขย่าให้คละกัน แล้วจับสลากขึ้นมาใหม่

(5) กรณีหยิบได้ชื่อเดิมก็จะไม่จดบันทึกอีกครั้ง นำใส่ลงไปในกล่องเดิมแล้วจับขึ้นมาใหม่ เพื่อที่จะให้โอกาสถูกเลือกทุกคนเท่ากัน

(6) ดำเนินการตาม (1) – (5) จนได้กลุ่มตัวอย่างครบจำนวนตามที่ได้กำหนด

3.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามแนววัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close - ended Questionnaire) จำแนกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น และด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม จำนวน 22 ข้อมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 41)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

3.14 การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วารสาร ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำผลงานทางวิชาการ

2) ศึกษาหลักการสร้างเครื่องมือประเภทมาตราส่วนประมาณค่า และกำหนดประเด็นต่างๆ ที่ต้องการทราบ เกี่ยวกับความคิดเห็น เพื่อจะนำไปใช้ในการสร้างเป็นข้อคำถาม ในแบบสอบถาม

3) สร้างแบบสอบถามโดยประยุกต์และเก็บความหมาย รายละเอียดจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่มีข้อความเกี่ยวข้องกับตัวแปรมาเขียนข้อคำถามขึ้น และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงต่อไป

4) แก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ และนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรงทั้งด้านโครงสร้างเนื้อหาและสำนวนภาษา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item–Objective Congruence) มีเกณฑ์ ดังนี้ (ยุทธ ไกยวรรณ, 2550, หน้า 181-182)

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามหรือข้อความนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นหรือข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญสามท่านประกอบด้วย

(1) นางจารุวรรณ เวียงนนท์

- เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา และพิจารณาความสอดคล้อง
- วุฒิการศึกษา กศ.บ. (สาขาภาษาไทย) กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน)
- ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระภาษาไทย โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย

(2) นายบรรเทิง กิจพฤกษ์

- เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านโครงสร้างเนื้อหา และพิจารณาความสอดคล้อง
- วุฒิการศึกษา ศน.ม. (สาขา รัฐศาสตร์การปกครอง)
- ตำแหน่ง รองปลัดเทศบาลตำบลเชียงขวัญ อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

(3) นางสิริลักษณ์ กลางสุข

- เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและสถิติ และพิจารณาความสอดคล้อง
- วุฒิการศึกษา ค.บ. (คณิตศาสตร์), กศ.ม. (สาขา การวิจัยการศึกษา)
- ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ ค.ศ. 3 โรงเรียนขัตติยะวงษา ตำเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try–out) กับประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

6) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (**α** coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .82

7) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

3.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1) ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนนายอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

2) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมด้วยผู้ช่วยผู้วิจัย นำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟัง ให้เวลาในการตอบแบบสอบถาม และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด

3) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ได้แบบสอบถามทั้งหมด 398 ฉบับ คิดเป็น 100 %

4) ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้ มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล

3.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จำนวน 397 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นลงรหัสในแบบสอบถามแล้วนำมาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสถิติสำเร็จรูปทางการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

1. การจัดทำข้อมูล

1) การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม พบว่า แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ

2) การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัสตามที่ได้กำหนดรหัสไว้ล่วงหน้า

3) การประมวลผลข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ลงรหัสแล้วมาบันทึกและประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์เชิงพรรณนาและทดสอบสมมติฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ

2) ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น และด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ตามเกณฑ์ของอันตรภาคชั้น (Range) ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด – คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{แทนค่า} = \frac{5 - 1}{5} = .80$$

ดังนั้น เกณฑ์การแปลความหมายจึงปรากฏแต่ละระดับคือ

ค่าเฉลี่ย		การแปลความหมาย	
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.21-5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.41-4.20	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.61-3.40	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.81- 2.60	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.80	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) การทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมานฯ (Inferential Statistic)

(1) สถิติวิเคราะห์ค่าที(Independent t-test) ใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้าน

(2) สถิติวิเคราะห์ค่าเอฟ (F-test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 แลข้อ 3 คือ เปรียบเทียบประชาชนที่มีอายุและระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้าน ซึ่งเป็นตัวแปรที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffé)

4) แบบสอบถามตอนที่ 3

(1) แยกคัดกรอง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้าน

(2) นำข้อเสนอแนะ ตามข้อ 1 มาแจกแจงความถี่

(3) สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดในแต่ละด้าน

5) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป อธิบายประกอบตาราง

3.1.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1.1 สถิติการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ คือ

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ หมายถึง คะแนนรวมของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) คือ

$$\alpha = \frac{k}{k-1}\left[1-\frac{\sum s_i^t}{s_t^2}\right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

K แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2) สถิติพื้นฐาน

2.1 ความถี่ (Frequency)

2.2 ค่าร้อยละ (Percentage) มีสูตรการคำนวณ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 102)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

P หมายถึง ร้อยละ

f หมายถึง ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N หมายถึง จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean = $\bar{X}$) มีสูตรการคำนวณ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 103)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$\bar{X}$ หมายถึง คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.) มีสูตรการคำนวณดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 104)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

S.D. หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N หมายถึง จำนวนคน

X หมายถึง ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

X^2 หมายถึง ผลรวมกำลังสองของคะแนนในกลุ่ม

2.5 สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่าง 2 กลุ่มใช้ t-test และ 3 กลุ่มใช้ F-test (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างก็ทดสอบรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffé)

1.ค่า t-test (Independent Sample t-test) มีสูตรการคำนวณ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 109)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t หมายถึง ค่าที-เทสต์ (t-test Independent) โดยที่ df = n_1+n_2-2

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

S_1^2, S_2^2 หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

N_1, n_2 หมายถึง จำนวนคะแนนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

2.การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หรือ (F-test)(บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 115)

$$F = \frac{MS_b}{MS_W}$$

เมื่อ F หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution

$MS_{(B)}$ หมายถึง ค่าประมาณของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (Mean Square between Groups)

$MS_{(w)}$ หมายถึง ค่าประมาณของความแปรปรวนภายในกลุ่ม (Mean Square within Groups)

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2.1 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Protocol) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

3.2.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากบุคคลซึ่งมีบทบาทเกี่ยวข้องกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ กลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และทายกทายิกาวัดต่างๆ จำนวน 15 คน

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview)

2) กล้องถ่ายรูป และเทปบันทึกเสียง

3.2.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ วิธีการสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1) นำข้อมูลจากผลการวิจัยเชิงปริมาณแต่ละด้านมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อที่ผู้ถูกสัมภาษณ์จะได้แสดงความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ร่างแบบสัมภาษณ์นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความครบถ้วนครอบคลุม การใช้ภาษาโครงสร้างและรูปแบบสัมภาษณ์ เสร็จแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำให้สมบูรณ์

3) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญสามท่าน เพื่อพิจารณาคำแนะนำให้สมบูรณ์ก่อนนำไปจัดพิมพ์ และใช้ประกอบเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป ดังนี้

(1) นางจารุวรรณ เวียงนนท์ ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระภาษาไทย โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย

(2) นายบรรเทิง กิจพฤกษ์ ตำแหน่ง รองปลัดเทศบาลตำบลเชียงขวัญ อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

(3) นางสิริลักษณ์ กลางสุข ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ ค.ศ. 3 โรงเรียนขัตติยะวงษา ตำเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

4) นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายตามที่กำหนด

3.2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การสัมภาษณ์ คือ กลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และทายกทายิกาวัดต่างๆ จำนวน 15 คน เพื่อทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน 2) ด้านการพัฒนาท้องถิ่น และ 3) ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

3.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นหลัก โดยการประมวลความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่สอดคล้องและแตกต่างกันของผู้ให้สัมภาษณ์ในแต่ละคนและแต่ละข้อ และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ตอบคำถามในการวิจัยต่อไป

2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน 2) ด้านการพัฒนาท้องถิ่น และ 3) ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อไป

มหามกุฏราชวิทยาลัย

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมายและการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ถูกต้องไว้ ดังนี้

$\overline{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-test)
F	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (F-test)
SS	หมายถึง	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
df	หมายถึง	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
Sig	หมายถึง	ค่านัยสำคัญทางสถิติ (Significant)

4.2 ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์หาค่าสถิติ ต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ของของประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 5 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิจัยเรื่องนี้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 397 คน ซึ่งมีคุณลักษณะข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ใช้การวิเคราะห์โดย คำนวณค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏตามตารางที่ 4.1-4.3

ตารางที่4.1 แสดงจำนวน และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	156	39.29
หญิง	241	60.71
รวม	**397**	**100**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 60.71 และเพศชาย จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39.29

ตารางที่4.2 แสดงจำนวน และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20 - 35 ปี	98	24.69
36 – 50 ปี	161	40.55
51 ปี ขึ้นไป	138	34.76
รวม	**397**	**100**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-50 ปี จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.55 รองลงมาตามลำดับคือ มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.76 มีอายุระหว่าง 20-35 ปี

ตารางที่4.3 แสดงจำนวน และร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	196	49.37
มัธยมศึกษาหรือ ปวช.	104	26.20
อนุปริญญา/ปวส. ขึ้นไป	97	24.43
รวม	**397**	**100**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49.37 รองลงมาตามลำดับคือ ระดับมัธยมศึกษาหรือ ปวช. จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.20 และระดับอนุปริญญา/ปวส. ขึ้นไป จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.43

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏตามตารางที่ 4.4 – 4.7

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับความคิดเห็น			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน	3.68	0.70	1	มาก
2. ด้านการพัฒนาท้องถิ่น	3.64	0.66	2	มาก
3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	3.57	0.74	3	มาก
รวม	**3.63**	**0.70**	**-**	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทั้งสามด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น และด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน	ระดับความคิดเห็น			
		$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	มีการเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบัน	3.76	0.71	1	มาก
2	จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรมให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน	3.72	0.64	2	มาก
3	มีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญความดีเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและวันสำคัญของชาติ เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันพ่อแห่งชาติ และวันแม่แห่งชาติ เป็นต้น	3.68	0.72	4	มาก
4	ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเข้าวัดเข้าอบรมและปฏิบัติธรรมตามวิถีพุทธอันดีงาม	3.70	0.63	3	มาก
5	ให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาทางด้านจิตใจและปัญหาการดำเนินชีวิตให้แก่ประชาชน	3.63	0.76	6	มาก
6	ให้การสนับสนุนและสอนศีลธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน	3.66	0.69	5	มาก
7.	พระสงฆ์และวัดมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน	3.62	0.77	7	มาก
	รวม	**3.68**	**0.70**	**-**	**มาก**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทั้งเจ็ดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “มีการเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบัน” รองลงมาคือ ข้อ 2 ที่ว่า “จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรมให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 7 ที่ว่า “พระสงฆ์และวัดมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน”

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการพัฒนาท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น			
		$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	เป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและชุมชน ตลอดองค์กรต่างๆ	3.78	0.56	1	มาก
2	อบรมให้ความรู้แนะนำ และส่งเสริมประชาชนเกี่ยวกับการประกอบสัมมาอาชีพโดยยึดตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	3.67	0.58	5	มาก
3	ให้การสนับสนุนเกื้อกูลสงเคราะห์และพัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตอันดีงามให้แก่ประชาชนในชุมชน	3.66	0.54	6	มาก
4	มีการรณรงค์สนับสนุนอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนและจัดกิจกรรมในด้านการป้องกันยาเสพติดแก่เด็กเยาวชนและประชาชน	3.69	0.64	4	มาก
5	มีการรณรงค์อบรมแนะนำ ให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการป้องกันอบายมุขต่างๆ	3.70	0.66	3	มาก
6	มีการรณรงค์อบรมแนะนำ ให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและด้านความสามัคคีปรองดองของคนในชุมชน	3.46	0.82	7	มาก
7	ให้การสนับสนุนจัดตั้งศูนย์ป้องกันสาธารณภัย เช่น สถานีตำรวจชุมชน/สถานีอนามัยชุมชน เป็นต้น เพื่อความสงบสุขให้แก่ประชาชนในชุมชน	3.42	0.86	8	มาก
8	ให้การสนับสนุนและเป็นผู้นำในการจัดสร้างอาคารเรียน/ห้องสมุด/พิพิธภัณฑ์/และจัดหาอุปกรณ์การศึกษาต่างๆให้แก่โรงเรียนและประชาชนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์	3.74	0.62	2	มาก
	รวม	**3.64**	**0.66**	**-**	**มาก**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทั้งแปดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “เป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและชุมชน ตลอดองค์กรต่างๆ”รองลงมา คือ ข้อ 8 ที่ว่า “ให้การสนับสนุนและผู้นำในการจัดสร้างอาคารเรียน/ห้องสมุด/พิพิธภัณฑ์/และจัดหาอุปกรณ์การศึกษาต่างๆ ให้แก่โรงเรียนและประชาชนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 7 ที่ว่า “ให้การสนับสนุนจัดตั้งศูนย์ป้องกันสาธารณภัย เช่น สถานีตำรวจชุมชน/สถานีอนามัยชุมชน เป็นต้น เพื่อความสงบสุขให้แก่ประชาชนในชุมชน”

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	ระดับความคิดเห็น			
		$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	ให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านเกี่ยวกับประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นมรดกล้ำค่าของชุมชน	3.46	0.83	6	มาก
2	ให้ความรู้แก่ประชาชนและเด็กเยาวชนเพื่อให้รู้จักคุณค่าของประเพณีศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงามของชุมชนและของชาติ	3.64	0.72	2	มาก
3	ให้การสนับสนุนการจักกิจกรรมทางด้านการอนุรักษ์ประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสืบทอดแก่อนุชนรุ่นหลัง	3.58	0.64	5	มาก
4	ส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน	3.44	0.85	7	มาก
5	ประสานงานกับหน่วยงานราชการหรือองค์กรต่างๆ เพื่อหาทุนสนับสนุนในการจัดกิจกรรมและอนุรักษ์ประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	3.60	0.72	4	มาก
6	ให้วัดเป็นศูนย์กลางประสานงานการในแลกเปลี่ยนความรู้ทางประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างหน่วยงานต่างๆ กับชุมชน	3.62	0.73	3	มาก
7	จัดวัดให้เป็นสถานที่ บรรยากาศ บุคลากรอันเหมาะสม ในการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป	3.67	0.70	1	มาก
	รวม	**3.57**	**0.74**	**-**	**มาก**

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทั้งเจ็ดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 7 ที่ว่า “จัดวัดให้เป็นสถานที่ บรรยากาศ บุคลากรอันเหมาะสม ในการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป” รองลงมาคือ ข้อ 2 ที่ว่า “ให้ความรู้แก่ประชาชนและเด็กเยาวชนเพื่อให้รู้จักคุณค่าของประเพณีศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงามของชุมชนและของชาติ” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 4 ที่ว่า “ส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน”

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน ผู้วิจัยใช้สถิติ t-test สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน ส่วนสถิติ F-test ใช้สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน ซึ่งมากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป ผลการเปรียบเทียบปรากฏดังตารางที่ 4.8-4.12

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านภารสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด	เพศ (n=397)					
	ชาย (n=156)			หญิง (n=241)		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน	3.66	0.69	มาก	3.70	0.71	มาก
2. ด้านการพัฒนาท้องถิ่น	3.62	0.62	มาก	3.66	0.70	มาก
3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	3.54	0.76	มาก	3.60	0.72	มาก
รวม	**3.61**	**0.69**	**มาก**	**3.65**	**0.71**	**มาก**

จากตารางที่ 4.8 พบว่า พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเพศหญิง มีระดับความคิดเห็นมากว่าเพศชายตามค่าเฉลี่ย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังต่อไปนี้ (ดูตารางที่ 4.11)

ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเพศหญิง มีระดับความคิดเห็นมากว่าเพศชายตามค่าเฉลี่ย

ด้านการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเพศหญิง มีระดับความคิดเห็นมากว่าเพศชายตามค่าเฉลี่ย

ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเพศหญิง มีระดับความคิดเห็นมากว่าเพศชายตามค่าเฉลี่ย

ตารางที่ 4.9 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด	เพศ (n=397)				t	Sig
	ชาย (n=156)		หญิง (n=241)			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน	3.66	0.69	มาก	3.70	0.34	.62
2. ด้านการพัฒนาท้องถิ่น	3.62	0.62	มาก	3.66	0.66	.54
3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	3.54	0.76	มาก	3.60	0.72	.28
รวม	**3.60**	**0.61**	**3.64**	**0.59**	**0.67**	**.41**

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด	อายุ (n = 397)					
	20 - 35 ปี (n=98)		36 – 50 ปี (n=161)		51 ปี ขึ้นไป (n=148)	
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1. ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน	3.64	0.72	3.67	0.70	3.73	0.68
2. ด้านการพัฒนาท้องถิ่น	3.60	0.67	3.65	0.68	3.67	0.66
3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	3.54	0.74	3.57	0.75	3.60	0.73
รวม	**3.59**	**0.71**	**3.63**	**0.71**	**3.67**	**0.69**

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมากทั้งสามช่วงอายุ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อายุ 51 ปีขึ้นไป อายุ 36-50 ปี ขึ้นไป และอายุ 20-35 ปี

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมากทั้งสามช่วงอายุ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อายุ 51 ปีขึ้นไป อายุ 36-50 ปี ขึ้นไป และอายุ 20-35 ปี

ด้านการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมากทั้งสามช่วงอายุ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อายุ 51 ปีขึ้นไป อายุ 36-50 ปี ขึ้นไป และอายุ 20-35 ปี

ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมากทั้งสามช่วงอายุ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อายุ 51 ปีขึ้นไป อายุ 36-50 ปี ขึ้นไป และอายุ 20-35 ปี

ตารางที่ 4.11 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	0.44	2	0.22	0.61	.38
	ภายในกลุ่ม	141.84	394	0.36		
	รวม	**142.28**	**396**			
2. ด้านการพัฒนาท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	0.38	2	0.19	0.73	.31
	ภายในกลุ่ม	102.44	394	0.26		
	รวม	102.82	**396**			
3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.48	2	0.24	0.63	.40
	ภายในกลุ่ม	149.72	394	0.38		
	รวม	**150.20**	**396**			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.52	2	0.26	0.76	.32
	ภายในกลุ่ม	133.96	394	0.34		
	รวม	**134.48**	**396**			

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับการศึกษา (n = 397)					
	ประถมศึกษา (n=196)		มัธยมศึกษาหรือปวช. (n=104)		อนุปริญญา/ปวส. ขึ้นไป (n=97)	
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
1. ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน	3.61	0.71	3.68	0.70	3.75	0.69
2. ด้านการพัฒนาท้องถิ่น	3.58	0.67	3.65	0.66	3.69	0.65
3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	3.54	0.74	3.57	0.76	3.60	0.75
รวม	**3.58**	**0.71**	**3.63**	**0.70**	**3.68**	**0.69**

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมากทั้งสามระดับ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อนุปริญญา/ปวส. ขึ้นไป มัธยมศึกษาหรือ ปวช. และประถมศึกษา

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมากทั้งสามระดับ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อนุปริญญา/ปวส. ขึ้นไป มัธยมศึกษาหรือ ปวช. และประถมศึกษา

ด้านการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมากทั้งสามระดับ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อนุปริญญา/ปวส. ขึ้นไป มัธยมศึกษาหรือ ปวช. และประถมศึกษา

ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมากทั้งสามระดับ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อนุปริญญา/ปวส. ขึ้นไป มัธยมศึกษาหรือ ปวช. และประถมศึกษา

ตารางที่ 4.13 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	0.56	2	0.28	0.78	.22
	ภายในกลุ่ม	141.84	394	0.36		
	รวม	**142.40**	**396**			
2. ด้านการพัฒนาท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	0.44	2	0.22	0.58	.41
	ภายในกลุ่ม	149.72	394	0.38		
	รวม	**150.16**	**396**			
3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.52	2	0.26	0.76	.24
	ภายในกลุ่ม	133.96	394	0.34		
	รวม	**134.48**	**396**			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.48	2	0.24	0.65	.36
	ภายในกลุ่ม	145.78	394	0.37		
	รวม	**146.26**	**396**			

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.12 ดังนี้

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อ	ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน	ความถี่
1	พระสงฆ์ควรเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบันได้อย่างจริงจัง	28
2	พระสงฆ์ควรเป็นผู้นำจัดหาทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนที่ยากจนขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดภาระผู้ปกครอง	11
3	ควรส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเข้าวัด เพื่อศึกษาอบรม และปฏิบัติธรรมตามวิถีชาวพุทธอันดีงาม	10
	ด้านการพัฒนาท้องถิ่น	
1	พระสงฆ์วัดต่างๆควรมีการรณรงค์สนับสนุนอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนและจัดกิจกรรมในด้านการป้องกันยาเสพติดแก่เด็กเยาวชนและประชาชน และวัดต้องปลอดยากเสพติดเองด้วย	29
2	พระสงฆ์ควรส่งเสริมสร้างปลูกจิตนิสัยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกันทำกันคิด และร่วมรับประโยชน์ด้วยกัน	17
3	เป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน ให้แก่ประชาชนและชุมชนตลอดจนองค์กรต่างๆ	14
	ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม	
1	พระสงฆ์วัดต่างๆควรมีการส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน	25
2	ควรมีการสนับสนุนให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านเกี่ยวกับประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นมรดกล้ำค่าของชุมชน	12

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีดังนี้

ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ได้แก่ พระสงฆ์ควรเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบันได้อย่างจริงจัง พระสงฆ์ควรเป็นผู้นำจัดหาทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนที่ยากจนขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อลดภาระผู้ปกครอง และควรส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเข้าวัด เพื่อศึกษาอบรม และปฏิบัติธรรมตามวิถีชาวพุทธอันดีงาม

ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ควรมีการรณรงค์สนับสนุนอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนและจัดกิจกรรมในด้านการป้องกันยาเสพติดแก่เด็กเยาวชนและประชาชน และวัดต้องปลอดยากเสพติดเองด้วย พระสงฆ์ควรส่งเสริมสร้างปลูกจิตนิสัยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกันทำกันคิด และร่วมรับประโยชน์ด้วยกัน และเป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน ให้แก่ประชาชนและชุมชนตลอดจนองค์กรต่างๆ

ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ พระสงฆ์วัดต่างๆควรมีการส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน และควรมีการสนับสนุนให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านเกี่ยวกับประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นมรดกล้ำค่าของชุมชน

สรุป ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่จากสูงไปหาต่ำสามอันดับแรก ได้แก่ พระสงฆ์วัดต่างๆ ควรมีการรณรงค์สนับสนุนอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนและจัดกิจกรรมในด้านการป้องกันยาเสพติดแก่เด็กเยาวชนและประชาชน และวัดต้องปลอดยากเสพติดเองด้วย พระสงฆ์ควรเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบันได้อย่างจริงจัง พระสงฆ์วัดต่างๆควรมีการส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน

ตอนที่ 5 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ (Interview) จากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และทายกทายิกาวัดต่างๆ จำนวน 15 คน การสัมภาษณ์ครั้งนี้มีผู้ช่วยจดบันทึกเพื่อจดบันทึกข้อมูลและช่วยถ่ายภาพประกอบ

ประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในบทที่ 4 ในแต่ละด้านมากำหนดเป็นปัญหาสำคัญของด้านนั้น เพื่อนำไปสู่การสัมภาษณ์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ข้อมูลการสัมภาษณ์ปรากฏดังต่อไปนี้

ประเด็นการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ จากตารางที่ 4.4 ที่พบว่า **ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด** โดยเรียงตามค่าเฉลี่ย

มากไปหาน้อย โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น และด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

1. ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน

เพื่อส่งเสริมบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งยิ่งขึ้น ดังนั้นควรมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในด้านการพัฒนาจิตใจประชาชนอย่างไร

ดังคำให้สัมภาษณ์ของ นายประยูร ดวงสะอาด ให้สัมภาษณ์ว่า

"...พระสงฆ์และวัดต่างๆ ในชุมชนท้องถิ่นควรจะผลักดันสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคม ด้วย การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน มีพระสอนศีลธรรมฯ ที่จะนำหลักธรรมคำสอน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ ใช้ให้เกิดประโยชน ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบันได้อย่างจริงจัง..."

นายประยูร ดวงสะอาด, (2559, 26 พฤษภาคม), สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง หมู่ที่ 1, สัมภาษณ์

คล้ายคลึงกับคำให้สัมภาษณ์ของ นายไพบูลย์ แน่นอุดร ให้สัมภาษณ์ว่า

"....พระเถระควรส่งเสริมบทบาทให้พระสงฆ์ในท้องถิ่นให้มีการอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาและโรงเรียน เพราะว่าเป็นผู้นำด้านจิตวิญญาณให้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการพัฒนาจิตใจและปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้กับเยาวชน.."

นายไพบูลย์ แน่นอุดร, (2559, 26 พฤษภาคม), นายกองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง, สัมภาษณ์

คล้ายคลึงกับคำให้สัมภาษณ์ของ นายพสกร นิลาทวงศ์ ให้สัมภาษณ์ว่า

"....ควรมีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรม ให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่..."

นายพสกร นิลาทวงศ์, (2559, 27 พฤษภาคม), สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น หมู่ที่ 1, สัมภาษณ์

คล้ายคลึงกับคำให้สัมภาษณ์ของนายวิจารณ์ เพิ่มพูน ให้สัมภาษณ์ว่า

"....พระเถระผู้ใหญ่ควรส่งเสริมพระสงฆ์ในท้องถิ่นได้มีบทบาทในการพัฒนาประชาชนในท้องถิ่น โดยการส่งเสริมให้พระสงฆ์ในเขตปกครองได้ออกอบรมและสอน

ศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษา และให้การสนับสนุนวัดต่างๆ ได้จัดกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เพื่อพัฒนาความรู้ด้านศีลสมาธิปัญญา และคุณงามความดีแก่เด็กเยาวชนเป็นสิ่งที่ดีที่พระสงฆ์และวัดมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน เพราะว่าเป็นผู้นำด้านจิตวิญญาณให้แก่เด็กและเยาวชน..."

นายวิจารณ์ เพิ่มพูน, (2559, 28 พฤษภาคม), นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์, สัมภาษณ์

คล้ายคลึงกับคำให้สัมภาษณ์ของนายประสิทธิ์ บะพร ให้สัมภาษณ์ว่า

"....ควรมีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรม ให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และสอดคล้องกับการสัมภาษณ์นายวิจารณ์ เพิ่มพูน ได้เสนอแนะว่า พระเถระผู้ใหญ่ควรส่งเสริมพระสงฆ์ในท้องถิ่นได้มีบทบาทในการพัฒนาประชาชนในท้องถิ่น โดยการส่งเสริมให้พระสงฆ์ในเขตปกครองได้ออกอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษา และให้การสนับสนุนวัดต่างๆ ได้จัดกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เพื่อพัฒนาความรู้ด้านศีลสมาธิปัญญา และคุณงามความดีแก่เด็กเยาวชน..."

นายประสิทธิ์ บะพร, (2559, 29 พฤษภาคม), นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์, สัมภาษณ์

2. ด้านการพัฒนาท้องถิ่น

เพื่อส่งเสริมบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งยิ่งขึ้น ดังนั้นควรมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในด้านการพัฒนาท้องถิ่นอย่างไร

ดังคำให้สัมภาษณ์ของนางราตรี ศรียาฤทธิ์ ให้สัมภาษณ์ว่า

"....พระภิกษุถือได้ว่าเป็นผู้นำชุมชนทางจิตวิญญาณจะสามารถนำประชาชนในการระดมทุนต่างๆ ในการพัฒนาท้องถิ่น เช่น การสนับสนุนจัดตั้งศูนย์ป้องกันสาธารณภัย สถานีตำรวจชุมชน/สถานีอนามัยชุมชน เป็นต้น..."

นางราตรี ศรียาฤทธิ์, (2559, 30 พฤษภาคม), ประธานสภาเทศบาลตำบลสีแก้ว, สัมภาษณ์

คล้ายคลึงกับคำให้สัมภาษณ์ของนายวิเชียร แก้วไพรวัน ให้สัมภาษณ์ว่า

“....พระสงฆ์ในฐานะเป็นผู้นำชุมชนในการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนนั้น พระสงฆ์ควรเป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ให้ประชาชนและชุมชนตลอดจนองค์กรต่าง ๆ...”

นายวิเชียร แก้วไพรวัน, (2559, 30 พฤษภาคม), สมาชิกสภาเทศบาลตำบลปอภาร เขต 1, สัมภาษณ์

คล้ายคลึงกับคำให้สัมภาษณ์ของนายพิมพ์ วินทะไชย ให้สัมภาษณ์ว่า

“....การดำเนินงานต่างๆ ในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งศูนย์ป้องกันสาธารณภัย สถานีตำรวจชุมชน และสถานีอนามัยชุมชน เป็นต้น ถ้าหากคณะสงฆ์ในท้องถิ่นให้การสนับสนุนย่อมสามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมายได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะว่าพระสงฆ์ถือว่าเป็นผู้นำชุมชนและประชาชนให้ความเคารพนับถือ จึงทำให้เกิดความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี จึงถือได้ว่าเป็นบทบาทที่สำคัญของคณะสงฆ์ในท้องถิ่น...”

นายพิมพ์ วินทะไชย, (2559, 2 มิถุนายน), สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโนนรัง, สัมภาษณ์

3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

เพื่อส่งเสริมบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งยิ่งขึ้น ดังนั้นควรมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอย่างไร?

ดังคำให้สัมภาษณ์ของนายสมบูรณ์ จอมคำสิงห์ ให้สัมภาษณ์ว่า

“...พระสงฆ์ควรให้ความรู้แก่ประชาชนและเด็กเยาวชนเพื่อให้รู้จักคุณค่าของประเพณีศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงามของชุมชนและของชาติอย่างจริงจัง ทั้งนี้เนื่องจากประเพณี วัฒนธรรมบางอย่างในท้องถิ่นกำลังสูญหายไป ขาดการอนุรักษ์ เด็กและเยาวชนไม่เข้าใจ ประเพณี วัฒนธรรม...”

นายสมบูรณ์ จอมคำสิงห์, (2559, 4 มิถุนายน), ผู้ใหญ่บ้านเล้า, สัมภาษณ์

คล้ายคลึงกับคำให้สัมภาษณ์ของนายสมศรี โยธาจันทร์ ให้สัมภาษณ์ว่า

“....พระสงฆ์วัดต่างๆควรมีการร่วมมือกับชุมชนข้าราชการท้องถิ่นในการสนับสนุนการจักกิจกรรมทางด้านการอนุรักษ์ประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสืบทอดแก่

อนุชนรุ่นหลังให้ความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีความหวงแหนในมรดกของท้องถิ่น..”

นายสมศรี โยธาจันทร์, (2559, 6 มิถุนายน), นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง, สัมภาษณ์

คล้ายคลึงกับคำให้สัมภาษณ์ของนายอุทัยเทพ พรรคพล ให้สัมภาษณ์ว่า

“....พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการประสานงานกับหน่วยงานราชการหรือองค์กรต่างๆ เพื่อหาทุนสนับสนุนในการจัดกิจกรรมและอนุรักษ์ ประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนควรจัดสถานที่วัดบรรยากาศ บุคลากรอันเหมาะสม ในการอนุรักษ์ และสืบทอดประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไปให้ดีให้เหมาะสม ...”

นายอุทัยเทพ พรรคพล, (2559, 7 มิถุนายน), นายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงลาน, สัมภาษณ์

คล้ายคลึงกับคำให้สัมภาษณ์ของนางภัทยา ไชยปัญหา ให้สัมภาษณ์ว่า

“....พระสงฆ์และวัดต่างๆ ควรให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนโดยเฉพาะศิลปวัฒนธรรมอันเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตแบบชาวพุทธ ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงระพุทธศาสนาให้มั่นคงในสังคม เนื่องจากวัดเป็นศูนย์ กลางของชุมชนซึ่งเป็นศูนย์ รวมทางด้านศิลปวัฒนธรรมตลอดประเพณีอันดีงามของคนในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นบ่อเกิดให้มีความสามัคคีกันของประชาชนในสังคมไทยกับพระพุทธศาสนา..”

สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งสามด้าน ได้ดังนี้

พระสงฆ์และวัดควรทำหน้าที่ในให้การการอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียนต่างๆ ให้เพิ่มมากขึ้น และพระเถระผู้ใหญ่ควรให้การสนับสนุน ตลอดจนประสานงานกับสถานศึกษา/โรงเรียน ให้จัดให้มีการมีการอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมให้กับเด็กนักเรียน และเยาวชน เป็นประจำ พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดจัดกิจกรรมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เพื่อพัฒนาความรู้ด้านศีลสมาธิ ปัญญา และคุณงามความดีแก่เด็กเยาวชน ควรเพิ่มบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เช่น ผู้นำในการจัดตั้งศูนย์ป้องกันสาธารณภัย สถานีตำรวจชุมชน/สถานีอนามัยชุมชน เป็นต้น เพื่อความสงบสุขให้แก่ประชาชนในชุมชน

ทั้งอาจจะทำหน้าที่ในการผู้นำในการประสานงาน การจัดหาที่ดินเพื่อก่อสร้าง งบประมาณสนับสนุน และส่งเสริมประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนา เป็นต้น พระสงฆ์และวัดต่างๆ ควรให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนโดยเฉพาะศิลปวัฒนธรรมอันเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตแบบชาวพุทธ ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงระพุทธศาสนาให้มั่นคงในสังคม และพัฒนาวัดเป็นศูนย์ กลางของชุมชนซึ่งเป็นศูนย์รวมทางด้านศิลปวัฒนธรรมตลอดประเพณีอันดีงามของชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สนับสนุนการจักกิจกรรมทางด้านการอนุรักษ์ประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสืบทอดแก่อนุชนรุ่นหลัง และเชิญชวนให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักคุณค่าของประเพณีศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงามของชุมชน

มหามกุฏราชวิทยาลัย

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 47,272 คน จาก 15 ตำบล การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน แล้วสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลาก (Lottery Method) แบบทดแทน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นกลุ่มเป้าหมายเพื่อสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Real Practice) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้นำชุมชน สัมภาษณ์นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน และ2) กลุ่มทายกทายิกาวัด สัมภาษณ์ทายกทายิกาวัดต่างๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ จำนวน 22 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบ Real Practice ได้แก่ แบบข้อคำถามในการสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง (Tape) และกล้องถ่ายภาพ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 คือเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นลักษณะคำถามแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ที่ถูกสัมภาษณ์สามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะโดยอิสระ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ t-test และ F-test (One - way ANOVA) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์

5.1 สรุปผล

ผลการวิจัยความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.1.1 ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 397 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.71 มีอายุระหว่าง 36-50 ปี จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.55 และส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 49.37

5.1.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสามด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น และด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

เมื่อสรุปผลการวิจัยเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “มีการเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบัน” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 7 ที่ว่า “พระสงฆ์และวัดมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน”

2) ด้านการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “เป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและชุมชน ตลอดองค์กรต่างๆ”ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 7 ที่ว่า “ให้การสนับสนุนจัดตั้งศูนย์ป้องกันสาธารณภัย เช่น สถานีตำรวจชุมชน/สถานีอนามัยชุมชน เป็นต้น เพื่อความสงบสุขให้แก่ประชาชนในชุมชน”

3) ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 7 ที่ว่า “จัดวัดให้เป็นสถานที่ บรรยากาศ บุคลากรอันเหมาะสม ในการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 4 ที่ว่า “ส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของ

ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน”

5.1.3 ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน ตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

5.1.4 ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีดังนี้

ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่จากสูงไปหาต่ำสามอันดับแรก ได้แก่ พระสงฆ์วัดต่างๆ ควรมีการรณรงค์สนับสนุนอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนและจัดกิจกรรมในด้านการป้องกันยาเสพติดแก่เด็กเยาวชนและประชาชน และวัดต้องปลอดยาเสพติดเองด้วย พระสงฆ์ควรเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบันได้อย่างจริงจัง พระสงฆ์วัดต่างๆควรมีการส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน

5.1.5 ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำชุมชน สัมภาษณ์นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มทายกทายิกาวัด สัมภาษณ์ทายกทายิกาวัดต่างๆ ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ได้แก่ พระสงฆ์ควรมีการเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบันได้อย่างจริงจัง ควรมีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรม ให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และพระสงฆ์วัดต่างๆยังไม่มีการเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบันได้อย่างจริงจัง

2) ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ พระสงฆ์และวัดควรส่งเสริมสร้างปลูกจิตนิสัยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกันทำกันคิด และเพื่อสร้างสรรค์ ประโยชน์สุขด้วยกัน พระสงฆ์ควรเพิ่มบทบาทในการส่งเสริมประชาชนเกี่ยวกับการประกอบสัมมาอาชีพ โดยยึดตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาตามสมณสารูป พระสงฆ์ควรเพิ่มบาทให้สถานที่วัดเป็นสถานที่ในการสนับสนุนเกื้อกูลสงเคราะห์ และพัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตอันดีงามให้แก่ประชาชนในชุมชน และการดำเนินโครงการและจัดกิจกรรมรณรงค์อบรมแนะนำและร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐในการรงค์อบรมแนะนำและให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการป้องกันอบายมุขต่าง ๆ การป้องกันยาเสพติด และจัดกิจกรรมในด้านการป้องกันยาเสพติดแก่เด็กเยาวชน

3) ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ พระสงฆ์และวัดต่างๆ ควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่ได้รู้และให้ความสำคัญปลูกฝังการรักษาประเพณีวัฒนธรรมอันดีนี้ไว้ พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการประสานงานกับหน่วยงานราชการหรือองค์กรต่างๆ เพื่อหาทุนสนับสนุนในการจัดกิจกรรมและอนุรักษ์ ประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน และพระสงฆ์วัดต่างๆควรมีการร่วมมือกับชุมชนข้าราชการท้องถิ่นในการสนับสนุนการจักกิจกรรมทางด้านการอนุรักษ์ประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสืบทอดแก่อนุชนรุ่นหลัง

5.2 อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งสามด้าน คือ 1. ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน 2. ด้านการพัฒนาท้องถิ่น และ 3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม พบว่ามีประเด็นสำคัญสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก ที่**เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนเห็นด้วยกับบทบาทของพระสงฆ์ในดำเนินงานสาธารณะสงเคราะห์ ในการพัฒนาจิตใจประชาชน มีการเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบัน จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรมให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเข้าวัดเข้าอบรมและปฏิบัติธรรมตามวิถีพุทธอันดีงาม และประชาชนเห็นด้วยกับบทบาทของพระสงฆ์ในการดำเนินงานสาธารณสงเคราะห์ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยเป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและชุมชนตลอดองค์กรต่างๆให้การสนับสนุนและผู้นำในการจัดสร้างอาคารเรียน/ห้องสมุด/พิพิธภัณฑ์/และจัดหาอุปกรณ์การศึกษาต่างๆ ให้แก่โรงเรียนและประชาชนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์ และเป็นแกนนำในการมีการรณรงค์อบรมแนะนำ ให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการป้องกันอบายมุขต่างๆ และประชาชนเห็นด้วยกับบทบาทของพระสงฆ์ในการดำเนินงานสาธารณสงเคราะห์ในด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในการจัดวัดให้เป็นสถานที่ บรรยากาศ บุคลากรอันเหมาะสม ในการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป ให้ความรู้แก่ประชาชนและเด็กเยาวชนเพื่อให้รู้จักคุณค่าของประเพณีศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงามของชุมชนและของชาติ และให้วัดเป็นศูนย์กลางประสานงานการในแลกเปลี่ยนความรู้ทางประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างหน่วยงานต่างๆ กับชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ**พระมหาบัว ปิยวณฺโณ** ได้กล่าวไว้ว่า การสาธารณสงเคราะห์ ว่า เป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและจิตใจในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ได้แก่ โครงการบรรพชาและอุปสมบทพระภิกษุและสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์ ภิกษุสงฆ์ สามเณรและวัดที่ประสพภัยขาดแคลน วัดและเจ้าอาวาสภิกษุสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่นให้สถานที่เป็นที่จัดประชุมอบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่างๆการสร้างถนนเข้าหมู่บ้านการออมทรัพย์ ให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้านการสนับสนุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน การช่วยเหลือผู้ป่วยยากไร้ เป็นต้น ดังนั้นจึงทำให้ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ**พระมหาสุบรรณ นันทเพชร** ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของสังฆาธิการในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่**เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนเห็นด้วยกับบทบาทของพระสงฆ์ในดำเนินงานสาธารณะสงเคราะห์ ในการพัฒนาจิตใจประชาชน ที่ทำหน้าที่ในการเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบัน เป็นผู้นำประชาชนในการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรมให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเข้าวัดเข้าอบรมและปฏิบัติธรรมตามวิถีพุทธอันดีงาม และจัดกิจกรรมบำเพ็ญความดีเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และวันสำคัญของชาติ เช่น วันมาฆบูชา วัน วิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันพ่อแห่งชาติ และวันแม่แห่งชาติ เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ**อำนาจ บัวศิริ** ได้ให้ทัศนะข้อคิดเห็นที่เกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในด้านการพัฒนาจิตใจว่าวัดเป็นศูนย์กลางของสังคม เป็นศูนย์กลางที่รวมจิตใจของประชาชน ส่วนพระสงฆ์ ที่เป็นตัวแทนของวัด เป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชน เป็นศูนย์รวมแห่งความเชื่อถือ การร่วมมือกันเป็นที่ประกอบพิธีกรรมหรือให้บริการด้านนี้ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือความรู้สึกของประชาชนต่อพระสงฆ์ ว่าเป็นผู้ที่มีสติปัญญารอบรู้วิชาการต่างๆ ทุกอย่างเหนือประชาชนทั่วไป สามารถเป็นที่ปรึกษาแนะนำชาวบ้านเป็นเครื่องรักษาความเคารพนับถือได้ยั่งยืนมั่นคงยิ่ง ปัจจัยทั้ง 3 อย่างที่เชิดชูฐานะของพระสงฆ์ ในสังคม คือ ความบริสุทธิ์ และสถาบันศาสนาสำหรับชนบทไทยนับได้ว่าเป็นถานที่บริการที่มีความสมบูรณ์อยู่มากโดยเฉพาะในสมัยก่อน วัดนอกจากจะทำหน้าที่ทางศาสนาแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นโรงเรียนของชุมชนเพราะท่านเป็นครูสอนอย่างดี เอาใจใส่-เป็นพิเศษยิ่งกว่าครูอาชีพในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะท่านเป็นคนในหมู่บ้านเกิดและโตขึ้นมาในสิ่งแวดล้อมเดียวกับนักเรียน เข้าใจปัญหาของชุมชนมีความผูกพันกับชุมชนอย่างลึกซึ้งจนแยกไม่ออก ในบางแห่งจะเห็นว่าพระสงฆ์ ท่านยังทำหน้าที่เป็นแพทย์ หรือจิตแพทย์ อย่างดีที่สามารถรักษา โรคภัยไข้เจ็บของชาวบ้านให้หายได้ด้วยเวทย์มนต์ คาถา น้ำมนต์ หรือความขลัง ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือจนเกิดศรัทธาที่แก่กล้า เชื่อว่าโรคนั้นจะหายหากหลวงพ่อท่านได้ใช้เวทย์มนต์ หรือพรหมน้ำมนต์ นี้แหละเป็นวิธีการรักษาด้านจิตซึ่งวิทยาการสมัยใหม่นำมาใช้กัน ดังนั้นพระสงฆ์ ซึ่งเป็นตัวแทนของวัด มีบทบาทเป็นผู้นำทางด้านจิตใจของชาวชนบทในท้องถิ่น จึงเป็นหลักแห่งการยึดเหนี่ยวและมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นชนบท เช่น การสร้างโรงเรียน ศาลาประชาชน หรือการสร้างบ่อน้ำสาธารณะ ดังนั้นจึงทำให้ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ**พระทรงศักดิ์ กนฺตวีโร** ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า

1) ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของสังฆาธิการในเขตอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน อยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 1 ที่ว่า “มีการเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบัน” **ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนเห็นด้วยกับบทบาทของพระสงฆ์ในดำเนินงานสาธารณะสงเคราะห์ ในการพัฒนาจิตใจประชาชนในการเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและพัฒนาจิตใจให้คนเป็นคนดี มีวินัยและคุณธรรม สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบัน สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ **นายประยูร ดวงสะอาด** ว่า“พระสงฆ์และวัดต่างๆ ในชุมชนท้องถิ่นควรจะผลักดันสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคม ด้วย การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน มีพระสอนศีลธรรมฯ ที่จะนำหลักธรรมคำสอน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเด็กเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ ใช้ให้เกิดประโยชน ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบันได้อย่างจริงจัง...” ดังนั้นจึงทำให้ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ในประเด็นที่ว่า มีการเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบัน อยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นๆ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 7 ที่ว่า “พระสงฆ์และวัดมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน”**ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนเห็นด้วยกับบทบาทของพระสงฆ์ในดำเนินงานสาธารณะสงเคราะห์ ในการพัฒนาจิตใจประชาชนที่วัดต่างๆจะส่งเสริมให้พระสงฆ์ได้ออกอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียนต่างๆในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด แต่ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่นๆทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนเห็นว่าพระสงฆ์ในวัดต่างๆมีจำนวนน้อยและเป็นพระสงฆ์ที่ชราภาพแล้วเป็นส่วนมากจึงอาจไม่สามารถออกอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียนต่างๆได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ **นายไพบูลย์ แน่นอุดร** ว่า “พระเถระควรส่งเสริมบทบาทให้พระสงฆ์ในท้องถิ่นให้มีการอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาและโรงเรียน เพราะว่าเป็นผู้นำด้านจิตวิญญาณให้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการพัฒนาจิตใจและปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้กับเยาวชน” ดังนั้นจึงทำให้ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน ในประเด็นที่ว่า พระสงฆ์และวัดมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอนศีลธรรม

จริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน อยู่ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่นๆ

2) ด้านการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก **ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนเห็นด้วยกับบทบาทของพระสงฆ์ในดำเนินงานสาธารณะสงเคราะห์ ในด้านการพัฒนาท้องถิ่น ที่พระสงฆ์วัดต่างๆในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่จะเป็นผู้นำหรือแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและชุมชน เช่น การจัดสร้างอาคารเรียน/ห้องสมุด/พิพิธภัณฑ์/และจัดหาอุปกรณ์การศึกษาต่างๆ ให้แก่โรงเรียน ตลอดองค์กรต่างๆในท้องถิ่น และทำหน้าที่ในฐานะเป็นผู้นำในจิตวิญญาณในการรณรงค์อบรมแนะนำ ให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการป้องกันอบายมุขต่างๆมีการรณรงค์อบรมแนะนำ ให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการป้องกันอบายมุขต่างๆ และจัดกิจกรรมในด้านการป้องกันยาเสพติดแก่เด็กเยาวชนและประชาชน เพื่อเป็นการพัฒนาท้องถิ่นให้ยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ**พระครูโสภณปริยัตยานุกิจ** ให้ความหมายของคำว่า สาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินกิจการเพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ของหน่วยงานหรือของบุคคลหรือคณะบุคคลเว้นแต่การนั้นอยู่ในขอบข่ายแห่งการสงเคราะห์หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลหรืออุดหนุนจุนเจือกิจการของรัฐหรือของเอกชนที่ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์ หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลหรือการอุดหนุนจุนเจือสถานที่ซึ่งจะเป็นสาธารสมบัติหรือประชาชนทั่วไป และการเกื้อกูลทำประโยชน์ร่วมกันไม่ว่าทั้งที่เป็นคำแนะคำสอนความคิดและวัตถุสิ่งของดังนั้นจึงทำให้ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ**พระมหาสุบรรณ นันทเพชร** ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของสังฆาธิการในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 1 ที่ว่า “เป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและชุมชน ตลอดองค์กรต่างๆ” **ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนเห็นด้วยกับบทบาทของพระสงฆ์ในดำเนินงานสาธารณะสงเคราะห์ ในด้านการพัฒนาท้องถิ่น ที่พระสงฆ์วัดต่างๆในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่จะเป็นผู้นำหรือแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและชุมชน เพราะว่าพระสงฆ์เป็นผู้นำทางศีลธรรมจรรยา พระสงฆ์ยังได้รับความเคารพนับถืออย่างสูง และเป็นสถาบันสังคมที่ขาดเสียไม่ได้ในชีวิตประจำวันของชาวชนบทส่วนใหญ่ และการพัฒนาชุมชนนั้นเป็นการพัฒนาของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนเอง โดยมีวัดแกนนำเป็นเครื่อง

สนับสนุนส่งเสริมในสิ่งที่เหมาะสม โดยควรยึดหลักที่ว่าประชาชนในชุมชนมีความอยู่ดีกินดี มีความสามัคคี และสามารถแก้ไขปัญหาของสังคมในด้านต่างๆ ได้ ดังนั้นการพัฒนาชุมชนจึงต้องทำอย่างรอบคอบระมัดระวังด้วยการคำนึงนึกถึงประโยชน์ของประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นเป็นที่ตั้งเสมอ สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ**นายวิเชียร แก้วไพรวัน** ว่า “พระสงฆ์ในฐานะเป็นผู้นำชุมชนในการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนนั้น พระสงฆ์ควรเป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ให้ประชาชนและชุมชนตลอดจนองค์กรต่าง ๆ” ดังนั้นจึงทำให้ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ในประเด็นที่ว่า “เป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและชุมชน ตลอดองค์กรต่างๆ” อยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นๆ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 7 ที่ว่า “ให้การสนับสนุนจัดตั้งศูนย์ป้องกันสาธารณภัย เช่น สถานีตำรวจชุมชน/สถานีอนามัยชุมชน เป็นต้น” **ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า**ประชาชนไม่ค่อยเห็นด้วยเท่าที่ควรเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในดำเนินงานสาธารณะสงเคราะห์ ในด้านการพัฒนาท้องถิ่นในประเด็นทีว่าพระสงฆ์ให้การสนับสนุนจัดตั้งศูนย์ป้องกันสาธารณภัย เช่น สถานีตำรวจชุมชน/สถานีอนามัยชุมชน เป็นต้นทั้งนี้เป็นเพราะว่าเป็นหน้าที่ของฝ่ายบ้านเมืองซึ่งรัฐบาลจะได้สรรค์งบประมาณให้การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานราชการต่างๆ ดำเนินงานในการจัดตั้งศูนย์ป้องกันสาธารณภัย เช่น สถานีตำรวจชุมชน/สถานีอนามัยชุมชนอยู่แล้ว สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ **นางราตรี ศรียาฤทธิ์** ให้สัมภาษณ์ว่า “พระภิกษุถือได้ว่าเป็นผู้นำชุมชนทางจิตวิญญาณจะสามารถนำประชาชนในการระดมทุนต่างๆ ในการพัฒนาท้องถิ่น เช่น การสนับสนุนจัดตั้งศูนย์ป้องกันสาธารณภัย สถานีตำรวจชุมชน/สถานีอนามัยชุมชน เป็นต้น” ดังนั้นจึงทำให้ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ในประเด็นที่ว่า “ให้การสนับสนุนจัดตั้งศูนย์ป้องกันสาธารณภัย เช่น สถานีตำรวจชุมชน/สถานีอนามัยชุมชน เป็นต้น” อยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่นๆ

3) ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก **ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนเห็นด้วยกับบทบาทของพระสงฆ์ในดำเนินงานสาธารณะสงเคราะห์ ในด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ที่พระสงฆ์วัดต่างๆ จะจัดวัดให้เป็นสถานที่ บรรยากาศ อันเหมาะสมในการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป ตลอดการทำหน้าที่ของพระสงฆ์ในการให้ความรู้แก่ประชาชนและเด็กเยาวชนเพื่อให้รู้จักคุณค่าของประเพณีศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงามของชุมชนและของชาติ และให้วัดเป็นศูนย์กลาง

ประสานงานการในแลกเปลี่ยนความรู้ทางประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างหน่วยงานต่างๆ กับชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ**อารียา ลิ้มสุวัฒน์** กล่าวถึง พระสงฆ์ว่า “พระสงฆ์ยังทำหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่งของสังคม คือพระสงฆ์เป็นผู้รักษาวัฒนธรรมโดยมีวัดเป็นที่เก็บศิลปวัตถุและของมีค่าอื่น ๆ อันแสดงถึงศิลปวัฒนธรรมของไทย ซึ่งชาวบ้านได้แสดงออกถึงศรัทธาเลื่อมใสในคุณค่าของศาสนา ด้วยการสร้างสรรค์สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ไว้ที่วัด และพยายามสร้างให้สวยงามที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น โบสถ์ วิหาร เจดีย์ พระพุทธรูป ตู้คัมภีร์ ธรรมาสน์ ภาพแกะสลักตามประตู หน้าต่าง ตลอดจนภาพเขียนอันวิจิตรงดงามตามฝาผนังโบสถ์ วิหาร” ดังนั้นจึงทำให้ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ**พระมหาสุบรรณ นันทเพชร** ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของสังฆาธิการในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 7 ที่ว่า “จัดวัดให้เป็นสถานที่ บรรยากาศ บุคลากรอันเหมาะสม ในการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป” **ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนเห็นด้วยกับบทบาทของพระสงฆ์ในดำเนินงานสาธารณะสงเคราะห์ ในด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ที่พระสงฆ์วัดต่างๆ จะจัดให้บริเวณภายในวัดให้เป็นสถานที่มีบรรยากาศอันเหมาะสม ในการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไปด้วยอาศัยวัดเป็นแรงบันดาลในการสร้างสรรค์ วัดเป็นสถานที่รักษาผลงานทางศิลปะของชาติ สิ่งเหล่านี้เป็นสัญลักษณ์ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวความรักในความเป็นชาติ สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ**นางภัทยา ไชยปัญหา** ว่า“พระสงฆ์และวัดต่างๆ ควรให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนโดยเฉพาะศิลปวัฒนธรรมอันเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตแบบชาวพุทธ ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงระพุทธศาสนาให้มั่นคงในสังคม เนื่องจากวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนซึ่งเป็นศูนย์ รวมทางด้านศิลปวัฒนธรรมตลอดประเพณีอันดีงามของคนในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นบ่อเกิดให้มีความสามัคคีกันของประชาชนในสังคมไทยกับพระพุทธศาสนา” ดังนั้นจึงทำให้ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ในประเด็นที่ว่า “จัดวัดให้เป็นสถานที่ บรรยากาศ บุคลากรอันเหมาะสม ในการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป” อยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นๆ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อที่ 3 ที่ว่า “ส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน” **ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนเห็นด้วยบทบาทของพระสงฆ์ในดำเนินงานสาธารณะสงเคราะห์ ในด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในประเด็นที่ว่าพระสงฆ์ควรให้การส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน แต่ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่นๆทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนเห็นว่าสถานศึกษาและโรงเรียนต่างๆก็ได้ให้ความรู้ให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชนอยู่แล้ว สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ **นายสมบูรณ์ จอมคำสิงห์** ให้สัมภาษณ์ว่า “ .พระสงฆ์ควรให้ความรู้แก่ประชาชนและเด็กเยาวชนเพื่อให้รู้จักคุณค่าของประเพณีศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงามของชุมชนและของชาติอย่างจริงจัง ทั้งนี้เนื่องจากประเพณี วัฒนธรรมบางอย่างในท้องถิ่นกำลังสูญหายไป ขาดการอนุรักษ์ เด็กและเยาวชนไม่เข้าใจ ประเพณี วัฒนธรรม” ดังนั้นจึงทำให้ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ในประเด็นที่ว่า “ส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน” อยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยน้อยว่าข้ออื่นๆ

5.2.2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีตามเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า

1) ด้านเพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมติฐานที่ตั้งไว้ **ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** เพศไม่ส่งผลต่อระดับความคิดเห็นของประชาชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนต้องการเห็นการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของของพระสงฆ์ในด้านการสาธารณสงเคราะห์ประชาชนในพื้นที่/ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาจิตใจประชาชน การเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบัน เป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและชุมชน ตลอดองค์กรต่างๆ ดังนั้นจึงทำให้ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พระมหาศุภสิทธิ์ สุภกิจโจ (เจริญสุข)** (2554, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย พบว่า

พบว่า ประชาชนที่มีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ไม่แตกต่างกัน

2) ด้านอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) ผล**ปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** เพศไม่ส่งผลต่อระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนต้องการเห็นการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการสาธารณสงเคราะห์ประชาชนในพื้นที่/ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและชุมชนการจัดตั้งศูนย์ ปฏิบัติธรรม เพื่อให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน ดังนั้นจึงทำให้ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ**พระมหาสุบรรณ นันทเพชร** ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกัน

3) ด้านระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) **ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เห็นด้วยกับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ในปัจจุบันเกี่ยวกับการทำหน้าที่ในด้านการสาธารณสงเคราะห์ของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านเกี่ยวกับประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้การสนับสนุนการจักกิจกรรมทางด้านการอนุรักษ์ประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสืบทอดแก่อนุชนรุ่นหลัง การเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบัน และจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรมให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน ดังนั้นจึงทำให้ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ**พระมหาสุบรรณ นันทเพชร** ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการค้นพบ (Fact Findings) ดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก ดังนั้น พระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรรักษามาตรฐานการปฏิบัติศาสนกิจด้านการสาธารณสงเคราะห์ประชาชนและคณะสงฆ์ควรพัฒนาการดำเนินงานด้านการสาธารณสงเคราะห์ประชาชน โดยกำหนดนโยบายและแผนงานและจัดงบประมาณในการพัฒนาเพิ่มศักยภาพของพระสงฆ์

2) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ดังนั้น คณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรรักษามาตรฐานการปฏิบัติศาสนกิจด้านการสาธารณสงเคราะห์ในด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน พร้อมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะสงฆ์ในการปฏิบัติศาสนกิจในการพัฒนาจิตใจประชาชนในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “มีการเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบัน” ดังนั้น คณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรรักษามาตรฐานการปฏิบัติศาสนกิจในด้านการพัฒนาจิตใจประชาชนในการเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิต พร้อมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะสงฆ์ในการปฏิบัติศาสนกิจในการพัฒนาจิตใจประชาชนในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อ 7 ที่ว่า “พระสงฆ์และวัดมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน” ดังนั้น คณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรการปรับปรุงการปฏิบัติศาสนกิจในด้านการพัฒนาจิตใจประชาชนเกี่ยวกับการอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน

3) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวม อยู่ในระดับมาก ดังนั้น คณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรรักษามาตรฐานการปฏิบัติศาสนกิจด้านการสาธารณสงเคราะห์ในด้านการพัฒนาท้องถิ่น พร้อมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะสงฆ์ในการปฏิบัติศาสนกิจในด้านการพัฒนาท้องถิ่นในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป พร้อมทั้งวัดต่างๆควรกำหนดนโยบายและแผนงาน และจัดงบประมาณ เพิ่มบุคลากร มีการติดตามผลงาน ในการพัฒนา

ท้องถิ่นอย่างจริงจังและมีความต่อเนื่อง เพื่อปลูกฝังให้ชุมชนและคนไทยใกล้ชิดและเห็นความสำคัญของวัด มีแผนการและมาตรการในการพัฒนาเพิ่มศักยภาพของพระสงฆ์ ให้เป็นผู้มีความพร้อมในด้านการทำงานด้านการพัฒนาท้องถิ่นของตนให้มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “เป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและชุมชน ตลอดองค์กรต่างๆ” ดังนั้น คณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรรักษามาตรฐานการปฏิบัติศาสนกิจในด้านการพัฒนาท้องถิ่นในการเป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและชุมชน ตลอดองค์กรต่างๆ พร้อมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะสงฆ์ในการปฏิบัติศาสนกิจในด้านการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 7 ที่ว่า “ให้การสนับสนุนจัดตั้งศูนย์ป้องกันสาธารณภัย เช่น สถานีตำรวจชุมชน/สถานีอนามัยชุมชน เป็นต้น เพื่อความสงบสุขให้แก่ประชาชนในชุมชน” ดังนั้น คณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรการปรับปรุงการปฏิบัติศาสนกิจในด้านการพัฒนาท้องถิ่นเกี่ยวกับการให้การสนับสนุนจัดตั้งศูนย์ป้องกันสาธารณภัย เช่น สถานีตำรวจชุมชน/สถานีอนามัยชุมชน เป็นต้น เพื่อความสงบสุขให้แก่ประชาชนในชุมชนพร้อมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะสงฆ์ในการปฏิบัติศาสนกิจในด้านการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป

4) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ดังนั้น คณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรรักษามาตรฐานการปฏิบัติศาสนกิจด้านการ สาธารณสงเคราะห์ในด้านการพัฒนาท้องถิ่น พร้อมทั้งวัดควรให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนโดยเฉพาะศิลปวัฒนธรรมอันเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตแบบชาวพุทธ ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงระพุทธศาสนาให้มั่นคงในสังคม เนื่องจากวัดเป็นศูนย์ กลางของชุมชนซึ่งเป็นศูนย์รวมทางด้านศิลปวัฒนธรรมตลอดประเพณีอันดีงามของคนในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นบ่อเกิดให้มีความสามัคคีกันของประชาชนในสังคมไทยกับพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะสงฆ์ในการปฏิบัติศาสนกิจในด้านการพัฒนาท้องถิ่นในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 7 ที่ว่า “จัดวัดให้เป็นสถานที่ บรรยากาศ บุคลากรอันเหมาะสม ในการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป” ดังนั้น คณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรรักษามาตรฐานการปฏิบัติศาสนกิจในด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในการจัดวัดให้เป็นสถานที่ บรรยากาศ บุคลากรอันเหมาะสม ในการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับ

ชุมชนต่อไป พร้อมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะสงฆ์ในการปฏิบัติศาสนกิจในด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 4 ที่ว่า “ส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน” ดังนั้น คณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรการปรับปรุงการปฏิบัติศาสนกิจในด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเกี่ยวกับส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน พร้อมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะสงฆ์ในการปฏิบัติศาสนกิจในด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) ควรนำผลของการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการด้านสาธารณสงเคราะห์ ในของคณะสงฆ์จังหวัดร้อยเอ็ดให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) ควรนำปัญหาที่ได้จากการวิจัยนี้มาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังปัญหาอยู่ โดยให้ทุกภาคส่วน ในอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีส่วนร่วมในการปัญหา

3) ควรมีการปรับปรุงกลยุทธ์ และบูรณาการการบริหารจัดการด้านสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ให้สม่ำเสมอและทั่วถึงยิ่งขึ้น

4) ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนาและประยุกติ ใช้จริงกับพระสงฆ์ในการบริหารงานด้านสาธารณสงเคราะห์ ทุกระดับ เพื่อความมั่นคง ยั่งยืนของพระพุทธศาสนาสืบไป

5.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีมีประเด็นสำคัญที่ควรวิจัยต่อไป คือ

1) ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ควรมีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research = PAR) เรื่อง บทบาทด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยกำหนดให้ผู้นำชุมชน และประชาชน เป็นผู้ร่วมวิจัย

2) ควรศึกษาวิจัยเฉพาะเรื่องกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นที่ต้องการสาหรับพุทธบริษัทแต่ละกลุ่มอย่างละเอียดต่อไป เพื่อสามารถนำมาใช้ในการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมของวัด

3) ควรศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาในแง่มุมอื่นๆ อีก เช่น ด้านสังคม ด้านการศึกษา และด้านการแพทย์แผนโบราณ (ยาสมุนไพร) เป็นต้น

บรรณานุกรม

กรมการศาสนา. (2540). *คู่มือการบริหารจัดการวัดฉบับย่อ.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

กองวิจัยและวางแผน. (2538). *รายงานการศาสนา ประจำปี 2538.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

กัลยา วานิชย์บัญชา.(2548).*สถิติสำหรับงานวิจัย.* กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คะนึงนิตย์ จันทบุตร และสุบรรณ จันทบุตร. (2545). *หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์.* กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค,

งามพิศ สัตย์สงวน. (2537). *สังคมและวัฒนธรรม.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จำนง อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ. (2545). *สังคมวิทยา.*กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จำลอง เงินดี. (2534). *จิตวิทยาทั่วไป.* กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์.

ณรงค์ เส็งประชา. (2538). *มนุษย์กับสังคม.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

เดโช สวนานนท์. (2518). *จิตวิทยาสังคม.* กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

ทิตยา สุวรรณชฎ. (2540). *ความคาดหวังบทบาทของพัฒนากรคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

นิตยา พรสุวรรณ. (2552). *จิตวิทยาชุมชน.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น.*พิมพ์ครั้งที่ 6.กรุงเทพมหานคร: สุวีริยสาสน์.

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2534). *สังคมวิทยาการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2544). *ทัศนคติการวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย.* กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประภาส ศิลปะรัศมี. (2529). จิตวิทยาพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

ประเวศ วะสี. (2541). *ประชาคมตำบล.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มติชน.

ประสาท อิศรปรีดา. (2542). *จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน.* กรุงเทพมหานคร : กราฟฟิดอาร์ต.

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และคณะ. (2537). *วิธีวิทยาศึกษาสังคมไทยวิถีใหม่แห่งการพัฒนา.* กรุงเทพมหานคร : เอดิสัน เพรสโปรดักส์กาพิมพ์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2532). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : กราฟฟิดอาร์ต.

พระครูสาครกิจจานุกูล (วิศิษฐ จนฺทโน). (2554). “ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในเขต อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูนิวิฐธรรมขันธ์. (2551). *วัดพัฒนา 51.* กรุงเทพมหานคร : กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

พระครูปลัดอาทิตย์ อตฺถเวที (ซองดี). (2546). “*การศึกษาแนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) : ศึกษาเฉพาะกรณีพระสังฆาธิการในเขตปกครองภาค 2*”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูโสภณปริยัตยานุกิจ. (2549). *วัดกับการพัฒนา 51.* กรุงเทพมหานคร : กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

พระทรงศักดิ์ กนฺตวีโร. (2554). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงฺคปญฺโญ). (2539). *เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2535). *พระกับป่ามีปัญหาอะไร.* พิมพ์ครั้ง 4 นนทบุรี : สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์.

พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ ผุสฺสธมฺโม). (2548). *สารภาค 15.* กาญจนบุรี : สานักพิมพ์ธรรมเมธี.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2539). *การพัฒนาที่ยั่งยืน.* กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.

_____. (2546). *ภาวะผู้นา.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.

พระมหาทนงชัย บูรณพิสุทธิ์. (2546). *“บทบาทของวัดกับชุมชนเมืองในเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร”.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล.

พระมหาบัว ปิยวณฺโณ. (2549) .*การจัดระเบียบสังคมวัด.* นนทบุรี:รุ่งโรจน์การพิมพ์,

พระมหาสุนันท์ สุนนฺโท. (2555). “ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระมหาสุบรรณ นันทเพชร. (2553). *ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พระราชรัตนมุนี (ชัยวัฒน์ ปญฺญาสิริ). (2538). *การจัดสาธารณูปการและสาธารณะสงเคราะห์ของวัด.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2537). *สถาบันสงฆ์ในสังคมไทย.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

พระศรี ปิยคุโณ. (2554). *“ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระเทพโกศล (สังวาล พุรหฺมวณฺโณ) : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลดอยสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”.* วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระสมุห์จรัญ จารุธมฺโม (จารุเจริญวงษ์). (2556). *บทบาทการปฏิบัติศาสนกิจด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในจังหวัดนครปฐม.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พัฒน์ สุจำนง และคณะ. (2525). *การพัฒนาชนบทแบบผสมผสานสำหรับประเทศไทย.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

พิสิฐ เจริญสุข. (2541). *คู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

พุทธทาสภิกขุ. (2521). *รากฐานที่มั่นคงแห่งความเป็นมนุษย์.* กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.

ไพบูลย์ เสียงก้อง. (2544). *"หลักการบริหารวัด" วัดพัฒนา 44.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการ ศาสนา.

ภัทรพร สิริกาญจน์. (2540). "หน้าที่ของพระสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ แนวคิดและบทบาทของพระคาเขียน สุวณฺโณ ในการพัฒนาชุมชน". รายการงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.

ยุทธ ไกยวรรณ์. (2545). พื้นฐานการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2534). *การพัฒนาชุมชน : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.* กรุงเทพมหานคร : หจก.บางกอกบล็อก.

โยธิน ศันสนยุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวัน. (2539).

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546) *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542* กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.

วิทยากร เชียงกูล. (2527). *พัฒนาชุมชน-พัฒนาสังคม.* เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิรัช เจียมบรรจง. (2523). *จิตวิทยาสังคม.* กรุงเทพมหานคร : ศึกษาพรการพิมพ์.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2541). *การบริหารสำนักงานแบบใหม่.* กรุงเทพมหานคร : ดวงกมล.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ. (2522).*จิตวิทยาสังคม.* กรุงเทพมหานคร : ชัยศิริการพิมพ์.

สงวนศรี วิรัชชัย. (2547). *จิตวิทยาสังคม.* กรุงเทพมหานคร : ศึกษาพรการพิมพ์.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2540). *ตำนานวัดบวรนิเวศวิหาร.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สมพร เทพสิทธา. (2538). *บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน.* กรุงเทพมหานคร : สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.

สวิง บุญเจิม. (2536). *สังคมวิทยา.* กรุงเทพมหานคร : สานักพิมพ์ธรรมเมธี.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2543). *การพัฒนาชุมชน.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2550). *วัดพัฒนา 50.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สุรางค์ จันทน์เอม. (2520). *สุขภาพจิต.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพร่พิทยา.

อรุณ รักธรรม. (2526). *พระสงฆ์กับการพัฒนาชนบทไทย.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

อารียา ลิ้มสุวัฒน์. (2526). *พัฒนาชนบทไทย.* กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.

อำนาจ บัวศิริ. (2528). *รวบรวมความคิดเห็นและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ด้านการพัฒนา.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.



ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

(1) นายบรรเทิง กิจพฤกษ์

เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านโครงสร้างเนื้อหา

วุฒิการศึกษา ศน.ม. (สาขา รัฐศาสตร์การปกครอง)

ตำแหน่ง รองปลัดเทศบาลตำบลเชียงขวัญ อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

(2) นางสิริลักษณ์ กลางสุข

เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านการวัดผลประเมินผล

วุฒิการศึกษา ค.บ. (คณิตศาสตร์) กศ.ม. (สาขา การวิจัยการศึกษา)

ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ ค.ศ. 3 โรงเรียนขัตติยะวงษา ตำเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

(3) นางจารุวรรณ เวียงนนท์

เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านภาษา

วุฒิการศึกษา กศ.บ. (สาขาภาษาไทย) กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน)

ตำแหน่ง ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระภาษาไทย โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย



ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๓๙



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี่ยงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑ เมษายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร นายอำเภอเมืองร้อยเอ็ด

ด้วย พระตุลา กตทีโป (อุ่นเจริญ) นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วนวัน เวลานั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปริยัติวิมล)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย
ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร.๐-๓๒๕๑-๘๓๖๔,๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖
โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
Http:// www.rec.mbu.ac.th

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๔๐



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี่ยงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑ เมษายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางจารุวรรณ เวียงนนท์

ด้วย พระตุลา กตทีโป (อุ่นเจริญ) นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปริยัติวิมล)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร.๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔,๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖
โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
Http:// www.rec.mbu.ac.th

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๔๐

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี่ยงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑ เมษายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นางสิริลักษณ์ กลางสุข

ด้วย พระตุลา กตทีโป (อุ่นเจริญ) นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปริยัติวิมล)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร.๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔,๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖
โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
Http:// www.rec.mbu.ac.th

ที่ ศธ ๖๐๑๕/ว ๑๔๐



มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี่ยงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐

๑ เมษายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายบรรเทิง กิจพฤกษ์

ด้วย พระตุลา กตทีโป (อุ่นเจริญ) นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปริยัติวิมล)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร.๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔,๐-๔๓๕๑-๖๐๗๖
โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
Http:// www.rec.mbu.ac.th



ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

2. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

3. ขอความกรุณาให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อมูลตามความจริงและตอบให้ครบทุกข้อ คำตอบของท่านจะไม่มีผลใด ๆต่อตัวท่านหากแต่เพื่อประโยชน์ต่อผลการนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อไป

ขอเจริญพรขอบคุณในการให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามครั้งนี้

พระตุลา กตทีโป (อุ่นเจริญ)
นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำแนะนำ โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ

☐ 20 - 35 ปี ☐ 36 – 50 ปี

☐ 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาหรือ ปวช.

☐ อนุปริญญา/ปวส. ขึ้นไป

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

คำแนะนำ กรุณาอ่านข้อความแล้วตอบคำถาม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เป็นระดับความคิดเห็น

ลำดับ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	1) ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน					
1.	มีการเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบัน					
2.	จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรมให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน					
3.	มีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญความดีเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และวันสำคัญของชาติ เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันพ่อแห่งชาติ และวันแม่แห่งชาติ เป็นต้น					
4.	ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเข้าวัดเข้าอบรมและปฏิบัติธรรมตามวิถีพุทธอันดีงาม					
5.	ให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาทางด้านจิตใจและปัญหาการดำเนินชีวิตให้แก่ประชาชน					
6.	ให้การสนับสนุนและสอนศีลธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน					
7.	พระสงฆ์และวัดมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน					
	2) ด้านการพัฒนาท้องถิ่น					
8.	เป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและชุมชน ตลอดองค์กรต่างๆ					

ลำดับ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9.	อบรมให้ความรู้แนะนำและส่งเสริมประชาชนเกี่ยวกับการประกอบสัมมาอาชีพโดยยึดตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา					
10.	ให้การสนับสนุนเกื้อกูลสงเคราะห์และพัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตอันดีงามให้แก่ประชาชนในชุมชน					
11.	มีการรณรงค์สนับสนุนอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนและจัดกิจกรรมในด้านการป้องกันยาเสพติดแก่เด็กเยาวชนและประชาชน					
12.	มีการรณรงค์อบรมแนะนำ ให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการป้องกันอบายมุขต่างๆ					
13.	มีการรณรงค์อบรมแนะนำ ให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและด้านความสามัคคีปรองดองของคนในชุมชน					
14.	ให้การสนับสนุนจัดตั้งศูนย์ป้องกันสาธารณภัย เช่น สถานีตำรวจชุมชน/สถานีอนามัยชุมชน เป็นต้น เพื่อความสงบสุขให้แก่ประชาชนในชุมชน					
15	ให้การสนับสนุนและเป็นผู้นำในการจัดสร้างอาคารเรียน/ห้องสมุด/พิพิธภัณฑ์/และจัดหาอุปกรณ์การศึกษาต่างๆ ให้แก่โรงเรียนและประชาชนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์					
	3) ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม					
16	ให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านเกี่ยวกับประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นมรดกล้ำค่าของชุมชน					
17	ให้ความรู้แก่ประชาชนและเด็กเยาวชนเพื่อให้รู้จักคุณค่าของประเพณีศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงามของชุมชนและของชาติ					
18	ให้การสนับสนุนการจักกิจกรรมทางด้านการอนุรักษ์ประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสืบทอดแก่อนุชนรุ่นหลัง					

ลำดับ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
19	ส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน					
20	ประสานงานกับหน่วยงานราชการหรือองค์กรต่างๆ เพื่อหาทุนสนับสนุนในการจัดกิจกรรมและอนุรักษ์ประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน					
21	ให้วัดเป็นศูนย์กลางประสานงานการในแลกเปลี่ยนความรู้ทางประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างหน่วยงานต่างๆ กับชุมชน					
22	จัดวัดให้เป็นสถานที่ บรรยากาศ บุคลากรอันเหมาะสมในการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน

.....

.....

.....

2. ด้านการพัฒนาท้องถิ่น

.....

.....

.....

3.ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

....

.....

.....

ขอเจริญพรขอบคุณ



ภาคผนวก จ
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์

ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

1. แบบสอบสัมภาษณ์ชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

2. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะและมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

เจริญพรขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

พระตุลา กตทีโป (อุ่นเจริญ)

นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์การปกครอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ท่านดำรงตำแหน่งอะไรในชุมชน/หมู่บ้าน?

.....

.....

.....

2. ท่านอาศัยอยู่ในตำบลอะไร ?

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ท่านมีข้อเสนอแนะและมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน

เพื่อส่งเสริมบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งยิ่งขึ้น ดังนั้นควรมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในด้านการพัฒนาจิตใจประชาชนอย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการพัฒนาท้องถิ่น

เพื่อส่งเสริมบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งยิ่งขึ้น ดังนั้นควรมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในด้านการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร ?

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

เพื่อส่งเสริมบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งยิ่งขึ้น ดังนั้นควรมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอย่างไร?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เจริญพรขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

พระตุลา กตทีโป (อุ่นเจริญ)
นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด



ภาคผนวก ฉ รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

1. นายบุญสม เที่ยงศิริ ตำบลในเมือง
2. นายประยูร ดวงสะอาด สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง หมู่ที่ 1
3. นายไพบูลย์ แน่นอุดร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเหนือเมือง
4. นายพสกร นิลาทวงศ์ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น หมู่ที่ 1
5. นายวิจารณ์ เพิ่มพูน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์
6. นายประสิทธิ์ บะพร รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์
7. นางราตรี ศรียาฤทธิ์ ประธานสภาเทศบาลตำบลสีแก้ว
8. นายวิเชียร แก้วไพรวัน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลปอภาร เขต 1

9บ. นายพิมพ์ วินทะไชย สมาชิกองค์การริหารส่วนตำบลโนนรัง

10. นายสมบูรณ์ จอมคำสิงห์ ผู้ใหญ่บ้านเล้า หมู่ที่ 3 ตำบลหนองแก้ว
11. นายสมศรี โยธาจันทร์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง
12. นายอุทัยเทพ พรรคพล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงลาน
13. นายอดุลย์ นามไพร กำนันตำบลแคนใหญ่
14. นายโสวัฒ ศรีทอง กำนันตำบลโนนตาล
15. นางภัทยา ไชยปัญหา รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองทอง

มหามกุฏราชวิทยาลัย



ภาคผนวก ช

ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

R E L I A B I L I T Y A N A L Y S I S - S C A L E (A L P H A)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อ 1	109.5667	131.0816	.3874	.9275
ข้อ 2	109.6667	120.1609	.7794	.9223
ข้อ 3	109.4333	124.7368	.6466	.9245
ข้อ 4	109.8333	122.0747	.5630	.9263
ข้อ 5	109.6000	121.4207	.7162	.9233
ข้อ 6	109.6333	130.1023	.4004	.9274
ข้อ 7	109.7000	126.1483	.7082	.9242
ข้อ 8	109.4667	131.8437	.2091	.9300
ข้อ 9	109.6000	127.2828	.3940	.9284
ข้อ 10	109.7667	127.0126	.7252	.9244
ข้อ 11	109.6333	131.3437	.3478	.9279
ข้อ 12	109.6667	126.8506	.7452	.9242
ข้อ 13	109.7333	131.3057	.2997	.9285
ข้อ 14	109.7000	122.9759	.6964	.9237
ข้อ 15	109.5000	119.9138	.7463	.9228
ข้อ 16	109.8667	130.6023	.4215	.9272
ข้อ 17	109.6333	130.7230	.4031	.9274
ข้อ 18	109.7333	131.0299	.3673	.9277
ข้อ 19	109.6667	131.7471	.3080	.9283
ข้อ 20	109.6000	132.1103	.2852	.9285
ข้อ 21	109.9000	130.0241	.4857	.9267
ข้อ 22	109.6667	121.1264	.6588	.9244
ข้อ 23	109.8000	118.7862	.7478	.9228
ข้อ 24	109.9000	127.5414	.5588	.9257

ข้อ 25	109.8333	132.4195	.2526	.9288
ข้อ 26	109.7000	127.5966	.6726	.9249
ข้อ 27	109.6333	126.7230	.4757	.9269
ข้อ 28	109.7667	127.0126	.7252	.9244
ข้อ 29	109.8667	129.3609	.5349	.9262
ข้อ 30	109.5000	130.1897	.3402	.9282
ข้อ 31	110.0000	132.4828	.2925	.9283
ข้อ 32	109.6667	126.8506	.7452	.9242
ข้อ 33	109.8333	132.4195	.2526	.9288
ข้อ 34	109.7000	127.5966	.6726	.9249
ข้อ 35	109.6333	126.7230	.4757	.9269
ข้อ 36	109.7667	127.0126	.7252	.9244
ข้อ 37	109.9000	130.0241	.4857	.9267
ข้อ 38	109.6667	121.1264	.6588	.9244
ข้อ 39	109.6667	126.8506	.7452	.9242
ข้อ 40	109.7333	131.3057	.2997	.9285
ข้อ 41	109.7000	122.9759	.6964	.9237
ข้อ 42	109.5000	119.9138	.7463	.9228
ข้อ 43	109.8667	130.6023	.4215	.9272
ข้อ 44	109.6333	130.7230	.4031	.9274
ข้อ 45	109.7333	131.0299	.3673	.9277
ข้อ 46	109.6667	131.7471	.3080	.9283
ข้อ 47	109.6000	132.1103	.2852	.9285

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 47

Alpha = .9283

ภาคผนวก ซ

ภาพประกอบการสัมภาษณ์



ภาพประกอบที่ 1 การสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถาม

มหามกุฏราชวิทยาลัย



ภาพประกอบที่ 2 การสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถาม

มหามกุฏราชวิทยาลัย



ภาพประกอบที่ 3 **การสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถาม**

มหามกุฏราชวิทยาลัย



ภาคผนวก ฌ

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

ผลการหาค่า IOC ของแบบสอบถาม

เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ลำดับ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	$\sum R$	ค่า IOC
	1) ด้านการพัฒนาจิตใจประชาชน					
1.	มีการเทศนาสั่งสอนให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตปัจจุบัน	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
2.	จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรมให้ความรู้และอบรมปฏิบัติธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจประชาชนและเด็กเยาวชน	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
3.	มีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญความดีเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และวันสำคัญของชาติ เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันพ่อแห่งชาติ และวันแม่แห่งชาติ เป็นต้น	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
4.	ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเข้าวัดเข้าอบรมและปฏิบัติธรรมตามวิถีพุทธอันดีงาม	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
5.	ให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาทางด้านจิตใจและปัญหาการดำเนินชีวิตให้แก่ประชาชน	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
6.	ให้การสนับสนุนและสอนศีลธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
7.	พระสงฆ์และวัดมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมและสอนศีลธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจแก่นักเรียนในสถานศึกษาและโรงเรียน	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
	2) ด้านการพัฒนาท้องถิ่น					
8.	เป็นแกนนำประชาชนในการสร้างสาธารณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและชุมชน ตลอดองค์กรต่างๆ	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1

ลำดับ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	$\sum R$	ค่า IOC
9.	อบรมให้ความรู้แนะนำและส่งเสริมประชาชนเกี่ยวกับการประกอบสัมมาอาชีพโดยยึดตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
10.	ให้การสนับสนุนเกื้อกูลสงเคราะห์และพัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตอันดีงามให้แก่ประชาชนในชุมชน	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
11.	มีการรณรงค์สนับสนุนอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนและจัดกิจกรรมในด้านการป้องกันยาเสพติดแก่เด็กเยาวชนและประชาชน	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
12.	มีการรณรงค์อบรมแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการป้องกันอบายมุขต่างๆ	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
13.	มีการรณรงค์อบรมแนะนำ ให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและด้านความสามัคคีปรองดองของคนในชุมชน	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
14.	ให้การสนับสนุนจัดตั้งศูนย์ป้องกันสาธารณภัย เช่น สถานีตำรวจชุมชน/สถานีอนามัยชุมชน เป็นต้น เพื่อความสงบสุขให้แก่ประชาชนในชุมชน	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
15.	ให้การสนับสนุนและเป็นผู้นำในการจัดสร้างอาคารเรียน/ห้องสมุด/พิพิธภัณฑ์/และจัดหาอุปกรณ์การศึกษาต่างๆให้แก่โรงเรียนและประชาชนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
	3) ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม					
16	ให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านเกี่ยวกับประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นมรดกล้ำค่าของชุมชน	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
17	ให้ความรู้แก่ประชาชนและเด็กเยาวชนเพื่อให้รู้จักคุณค่าของประเพณีศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงามของชุมชนและของชาติ					

ลำดับ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	$\sum R$	ค่า IOC
18	ให้การสนับสนุนการจักกิจกรรมทางด้านการอนุรักษ์ประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสืบทอดแก่อนุชนรุ่นหลัง	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
19	ส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีความหวงแหนในมรดกศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพชน	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
20	ประสานงานกับหน่วยงานราชการหรือองค์กรต่างๆ เพื่อหาทุนสนับสนุนในการจัดกิจกรรมและอนุรักษ์ประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
21	ให้วัดเป็นศูนย์กลางประสานงานการในแลกเปลี่ยนความรู้ทางประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างหน่วยงานต่างๆ กับชุมชน	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1
22	จัดวัดให้เป็นสถานที่ บรรยากาศ บุคลากรอันเหมาะสมในการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป	+ 1	+ 1	+ 1	+ 3	1

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ / ฉายา / ชื่อสกุล	พระตุลา กตทีโป (อุ่นเจริญ)
วัน เดือน ปี เกิด	16 ตุลาคม พ.ศ. 2521
สถานที่เกิด	ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	วัดป่าสามัคคีธรรม เลขที่ 167 หมู่ที่ 9 ตำบลขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2552	รัฐศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (วิชาเอก ทฤษฎีและเทคนิคทางการปกครอง) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มหามกุฏราชวิทยาลัย